

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

INSTITUT POLITOLOGICKÝCH STUDIÍ

Michal Vrabec

**Realistický a liberální přístup v teoriích
mezinárodních vztahů:
Případ USA a anexe Texasu (1845)**

Diplomová práce

Praha 2010

Autor práce: **Michal Vrabec**

Vedoucí práce: **PhDr. Jan Karas, MA., Ph.D.**

Oponent práce:

Datum obhajoby:

Hodnocení:

Bibliografický záznam

VRABEC, Michal. Realistický a liberální přístup v teoriích mezinárodních vztahů: Případ USA a anexe Texasu (1845).

Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, IPS, 2010 s. 132. Vedoucí diplomové práce PhDr. Jan Karlas, MA., Ph.D.

Anotace

Diplomová práce „Realistický a liberální přístup v teoriích mezinárodních vztahů: Případ USA a anexe Texasu (1845).“ se zabývá testováním dvou vybraných teorií mezinárodních vztahů na konkrétním historickém případě anexe Texasu Spojenými státy v roce 1845. Za realistickou tradici byla vybrána teorie rovnováhy hrozeb od Stephena Walta, liberální tradici pak zastupuje Moravcsikova liberální teorie mezinárodních vztahů. Cílem práce je prověřit, zda-li jsou výše uvedené teorie schopny vysvětlit dění na mezinárodní scéně. Předmětem zájmu je v tomto historickém případě alianční politika USA v polovině čtyřicátých let devatenáctého století. Obě teorie jsou testovány odděleně a součástí práce je i stručný výklad obou tradičních přístupů v teorii mezinárodních vztahů, tedy realismu a liberalismu. Práce je rozdělena do tří kapitol. Historický úvod shrne základní fakta týkající se anexe Texasu. Druhá a třetí kapitola se poté věnují vlastnímu testování obou teorií. Autor se opíral o množství primárních zdrojů, které zpracovával během svého ročního pobytu v Texasu.

Annotation

Diploma thesis “Realistic and Liberal Approach within the International Relations Theory: Case of US’ Annexation of Texas (1845)” deals with the testing of two chosen theories of international relations on this particular historic event. Balance of threat theory by Stephen Walt was chosen as a representative of realistic tradition. Moravcsik’s liberal theory of international relations was chosen on behalf of liberal tradition. The main task of this paper is to test the explanatory power of both given theories. The field of interest in this particular case is American alliance behavior in 1840’s. The theories will be tested separately and as the part of paper the author also delivers a brief introduction into both traditional approaches (realism and liberalism) within the international relations theory. The paper is divided into three chapters. After giving a brief historic introduction about the annexation itself both theories will be tested. The results of the research in the Texan archives during author’s one year stay in Texas were very important source of the information.

Klíčová slova

Teorie mezinárodních vztahů

Liberalismus

Realismus

Neorealismus

Teorie rovnováhy hrozeb

Moravcsik

Walt

Texas

USA

Zahraniční politika

Keywords

International Relations Theory

Liberalism

Realism

Neorealism

Balance of Threat Theory

Moravcsik

Walt

Texas

U.S.

Foreign Policy

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna veřejnosti pro účely výzkumu a studia.

V Praze dne .....

Michal Vrabec

Poděkování

Bylo pro mě nesmírnou ctí a potěšením konzultovat svoji práci s panem PhDr. Janem Karlasem, MA., Ph.D. Na tomto místě bych velmi rád panu PhDr. Karlasovi vyjádřil poděkování za trpělivost a především za velmi podnětné připomínky. Jsem přesvědčen, že významným způsobem přispěly ke zkvalitnění textu. Veškeré chyby a nedokonalosti práce tak padají pouze a jenom na vrub autora.

PROJEKT

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD
INSTITUT POLITOLOGICKÝCH STUDIÍ

PROJEKT DIPLOMOVÉ PRÁCE NA TÉMA:

Moravcsikova liberální teorie a americká cesta k anexi Texasu (1836-45)

autor: *Michal Vrabec*

obor a ročník: *Mezinárodní vztahy, 2. ročník magisterského studia*

akademický rok: *2009/2010*

vedoucí práce: *PhDr. Jan Karlas, MA, PhD*

TÉMA A CÍL PRÁCE

Vymezení tématu

Předmětem výzkumu budou hlavní argumenty, které se objevily v rámci diskuze americké veřejnosti a politických představitelů o přistoupení Texasu k USA. O možném začlenění Texasu do USA se spekulovalo již nedlouho po jeho odtržení od Mexika v roce 1836. Společenská atmosféra a vnitropolitická situace v USA v té době však anexi znemožnily. Diskuze o přistoupení Texasu k Unii se opět rozproudila na počátku roku 1844, když se americká veřejnost dozvěděla o probíhajícím vyjednávání mezi představiteli zahraniční politiky USA a Texasu na téma začlenění Texasu do USA. Americký senát však na jaře téhož roku odmítl vyjednanou smlouvu o přistoupení Texasu ratifikovat. Zastánci anexe se ovšem nevzdali a teritoriální expanze USA se stala jedním z hlavních témat amerických prezidentských voleb na podzim téhož roku. James Knox Polk se mimo jiné i s heslem „re-anexe Texasu“ stal jejich vítězem. Ovšem ještě než se chopil úřadu v březnu roku 1845, byla smlouva o anexi Texasu schválena procedurou společné rezoluce obou komor Kongresu a následně ratifikována odstupujícím prezidentem Johnem Tylerem. O nejednoznačnosti amerického postoje k anexi a komplikovanosti tohoto rozhodnutí svědčí výsledek hlasování v senátu: 27:25 ve prospěch anexe. V létě poté smlouvu ratifikoval i texaský parlament. Právní začlenění Texasu k USA tak bylo dokončeno. Jeho faktické členství v Unii musely USA uhájit na bojištích Americko-mexické války a následných mírových jednáních v letech 1846-48. Události po rozhodnutí Spojených států o připojení Texasu však předmětem této práce nejsou.

Zdůvodnění výběru a významu zvoleného tématu

Přistoupení Texasu ke Spojeným státům americkým je jedno z velkých témat americké historie. Rozhodnutí o začlenění nezávislého státu do Unie významně poznamenalo nejen sociální a politický vývoj v USA, nýbrž mělo i zahraničně politické důsledky. Nikoho tedy příliš nepřekvapí skutečnost, že američtí historici píšou o anexi Texasu již po více než jeden a půl století a téma samotné je i v současné době předmětem výzkumu. Důvodem, který mě motivuje k bližšímu studiu této události, tak není pouze skutečnost, že v českém prostředí se tímto zahraničně-politickým fenoménem zabývala pouze jedna monografie, ale především fakt, že Moravcsikova liberální teorie mezinárodních vztahů, jakožto nástroj ke zkoumání této problematiky, nebyla ještě nikdy na tuto historickou událost aplikována, a to ani v celosvětovém diskurzu.

Cíl práce

Cílem diplomové práce je analyzovat hlavní argumenty, které se vyskytly a měly vliv na zahraničně-politické rozhodování Spojených států o anexi Texasu. Předkládaný projekt počítá nejen s analýzou argumentů, které podporovaly připojení Texaské republiky k USA, nýbrž i s argumenty odpůrců anexe. Jako hlavní teoretický nástroj bude využita Moravcsikova liberální teorie mezinárodních vztahů a její klasifikace zdrojů zahraniční politiky státu podle charakteru argumentace. Dále předpokládám, že nám hlubší analýza argumentačních linií pomůže odhalit charakter americké společnosti v polovině 19. století. Díky využití Moravcsikovy teorie se budeme moci na anexi Texasu podívat nezatížení stereotypy, jakým je například tvrzení: „USA viděly možnost rozšíření svého území a ekonomické základny, tak na základě tradiční reálpolitiky anektovaly Texas, a to i za cenu války s Mexikem“. Je možné, že tomu tak nakonec opravdu bylo a toto tvrzení je pravdivé. Nicméně k tomuto závěru nemůžeme a nesmíme dojít pouhým zařazením anexe Texasu do vlastní dynamiky americké expanzivní politiky. Je třeba pečlivě prozkoumat zájmy,

preferance a argumenty aktérů, kteří o připojení Texasu v daném historickém okamžiku rozhodli. Na základě tohoto výzkumu pak budu schopen učinit soud, v intencích jaké varianty liberální teorie mezinárodních vztahů USA jednaly. Toto je hlavní cíl mé diplomové práce a v tom by měl spočívat její přínos.

Formulace výzkumných otázek

Jaký byl hlavní argument, který rozhodl o anexi Texasu? A kam bychom tento argument mohli zařadit na základě dělení zdrojů zahraniční politiky státu podle Moravcsikovy liberální teorie mezinárodních vztahů? Jednaly Spojené státy na základě idealistických principů tzv. „Manifest destiny“? Či bylo hlavním argumentem zajištění geopolitické bezpečnosti posunutím jihozápadní hranice na řeku Rio Grande? Nebo bylo určujícím motivem rozšíření ekonomického vlivu a získání nových trhů? Představovala politika Velké Británie v karibské oblasti opravdu hrozbu? Jak silná byla opozice anexe a jaké byly její argumenty? Jaký vliv měla na tuto problematiku otázka otroctví a abolicionistické hnutí, které se poprvé ukázalo jako úspěšná politická síla právě v prezidentských volbách 1844?

Předpokládaná metoda zpracování tématu

Hlavní výzkumnou metodou bude případová studie. Jako sledované období byl určen interval ohraničen roky 1836 a 1845 s vědomím, že klíčovými a z našeho pohledu nejzajímavějšími byly roky 1844 a 1845. S pomocí Moravcsikovy liberální teorie mezinárodních vztahů a klasifikace zdrojů zahraniční politiky státu budu analyzovat hlavní argumenty, které se během diskuze o anexi vyskytly. Struktura této analýzy bude u každé z těchto proměnných totožná. Nejprve se budu zabývat historií a ideovými předpoklady analyzovaného argumentu (např. historií a vývojem abolistického hnutí). Dále se zaměřím na hlavní zastánce těchto myšlenek a argumentů ve vztahu k anexi Texasu (kdo protestoval proti anexi z důvodu nesouhlasu s rozšiřováním otroctví v USA). Předmětem analýzy budou také komunikační kanály, které umožňovaly přenos informací mezi aktéry a nejvyššími představiteli zahraniční politiky státu a širokou veřejností (jakým způsobem odpůrci anexe vyjadřovali své názory). V další fázi bude jednotlivá proměnná (argument) konceptualizována. S využitím Moravcsikova rozdělení zdrojů zahraniční politiky zařadím každý argument do příslušné skupiny (např. antiotrokářské hnutí jakožto politická varianta idealistického liberalismu). Závěrem analýzy každého argumentu bude zhodnocení jeho reálného vlivu na utváření zahraniční politiky. Vzhledem k tomu, že USA jsou demokratickou zemí s fungujícím parlamentem, bylo hlasování poslanců a senátorů jedním z klíčových momentů, které rozhodly o anexi Texasu. Na základě důvodů, které vedly jednotlivé členy Sněmovny reprezentantů a senátory k hlasování, ať již pro či proti, potom budu schopen pronést soud, zda-li USA v otázce anexe Texasu jednaly v intencích idealistického liberalismu, republikánského liberalismu či obchodního liberalismu.

Hypotéza o výsledku zpracování tématu

Vzhledem k částečnému nahlédnutí do této problematiky je naprosto zřejmé, že hledání hlavního ideového zdroje, který rozhodl o anexi Texasu, bude nesmírně složité. V tomto smyslu bude Moravcsikova teorie podrobena těžké zkoušce. I přesto všechno věřím, že na konci studia této problematiky budu schopný prohlásit, jaký charakter měla zahraniční politika USA v otázce anexe Texasu. Je zřejmé, že tato historická událost byla jedním z největších projevů hodnotového rozštěpení americké společnosti od podepsání ústavy. Nebezpečnost tohoto ideového nesouladu byla o to hrozivější, že se částečně překrývala s geografickým rozdělením sever-jih. Pokud se týká anexe samotné a jejích příčin, nevyklučuji ani možnost, že dojde k závěru, že počáteční podnět k anexi Texasu čerpal z rozdílného

ideového zdroje, než argument, který nejvíce přispěl ke konečnému prosazení anexe v únoru 1845.

PŘEDPOKLÁDANÁ OSNOVA PRÁCE

Předkládaný projekt diplomové práce počítá se třemi kapitolami. První kapitola bude uvedením do tématu. Obsahem bude popisná historická analýza zachycující vývoj Texasu od koloniálního období až do roku 1846. Cílem této kapitoly bude poskytnout čtenáři v chronologické posloupnosti základní historické povědomí o daném teritoriu. Domnívám se, že každý historický fenomén je třeba vnímat v historickém kontextu. V případě tak složité otázky, jakou byla anexe Texasu, je nastínění předchozího vývoje, podle mého názoru, naprostou nezbytností. Druhá kapitola se bude zabývat Moravcsikovou liberální teorií mezinárodních vztahů. Tato část práce přiblíží východiska tohoto teoretického konceptu, blíže představí varianty liberální teorie v závislosti na zdrojích zahraničně-politického jednání státu a nastíní uplatnění této teorie v praktickém politologickém a historickém výzkumu. Ve třetí kapitole potom budu na základě zdrojových materiálů a s pomocí metodologické výbavy liberální teorie mezinárodních vztahů analyzovat jednotlivé argumenty pro a proti anexi Texasu a jejich vliv na samotné rozhodnutí Kongresu připojit Texas k Unii. V závěru potom zhodnotím a shrnu výsledky získané ve třetí části.

ÚVOD

I. ČÁST

Historie Texasu

- Španělská kolonizace Texasu (do 1822)
- Texas jako součást Spojených států mexických (1822-1835)
- Osamostatnění Texasu (1835-36)
- Texaská Republika (1836-45)
- Připojení k USA (1845-46)
- Americko-mexická válka (1846)

II. ČÁST

Moravcsikova liberální teorie MV

- Předpoklady liberální teorie MV
- Varianty liberální teorie
  - Idealistický liberalismus
  - Obchodní liberalismus
  - Republikánský liberalismus

III. ČÁST

Zdroje zahraniční politiky (argumenty)

- „Manifest destiny“
- Abolicionistické hnutí
- Zájmy otrokářů a spekulantů
- Geopolitická argumentace
- Hospodářsko-obchodní argumenty
- Balance moci (sever versus jih)
- Ústavnost anexe

ZÁVĚR

PŘEDPOKLÁDANÁ LITERATURA A PRAMENY

Obecné zdroje:

FAUST, Drew Gilpin (Eds.): The Ideology of Slavery: Proslavery Thought in the antebellum South, 1830-1860. Baton Rouge : Louisiana State University Press, 1981

ISRAEL, Fred: The State of the Union messages of the Presidents, 1790-1966. New York: Chelsea House, 1966

HESSELTINE, William: Section and Politics. Worcester: Hefferman Press, 1968

TUTOROW, Norman E.:The Mexican-American War: An annotated bibliography. Westport, Conn.: Greenwood Press, 1981

Prameny:

Congressional Globe, 28th Congress, 1st Session, December 4, 1843- June 6, 1844

Dostupné na: <http://memory.loc.gov/cgi-bin/ampage?collId=llcg&fileName=015/llcg015.db&recNum=16>
(relativně stabilní)

Congressional Globe, 28th Congress, 2nd Session, December 2 1844- March 3, 1845

Dostupné na: [.http://memory.loc.gov/cgi-bin/ampage?collId=llcg&fileName=015/llcg015.db&recNum=16](http://memory.loc.gov/cgi-bin/ampage?collId=llcg&fileName=015/llcg015.db&recNum=16)
(relativně stabilní)

Letter of Hon. C.A. Wickliffe to the Citizens of Madison, Washington, 24.8. 1844. Místo vydání a vydavatel neznámí, 1844, součást archivu Texas A&M University v Corpus Christi, Special Collection, oddělení *Texas as a Province and Republic*, Reel 35

Letter from Mr. Clay to the Editors of National Inteligencer. Ashalnd, 23.9.1844, součást archivu Texas A&M University v Corpus Christi, Special Collection, oddělení *Texas as a Province and Republic*, Reel 35

Letters upon the Annexation of Texas, addressed to Hon. John Quincy Adams, as originally published in the Boston atlas under the signature of Lisle. Boston : White, Lewis & Potter, printers, 1845

Letter of General Waddy Thompson, upon the Annexation of Texas: addressed to the editors of the National intelligencer. Washington : Printed by Gales and Seaton, 1844

Letter of Mr. Van Buren: Texas. Columbus: vydavatel neznámý, 1844?, součást archivu Texas A&M University v Corpus Christi, Special Collection, oddělení *Texas as a Province and Republic*, Reel 35

Letter from Hon. J. R. Giddings upon the Duty of Anti-slavery men in the Present Crisis. Ohio: printed by William Wadsworth, 1844

Opinions of Gen. Andrew Jackson, on the annexation of Texas. Místo vydání a vydavatel neznámí, 1844, součást archivu Texas A&M University v Corpus Christi, Special Collection, oddělení *Texas as a Province and Republic*, Reel 35

Polk's Letters on the subject of annexation of Texas. Místo vydání a vydavatel neznámí, 1844, součást archivu Texas A&M University v Corpus Christi, Special Collection, oddělení *Texas as a Province and Republic*, Reel 35

Proposed Treaty with Texas, a gross Usurpation of Power. The Annexation of Luisiana, a precedent against the Constitutionality of the Treaty with Texas. Inconsistency of the strict Constitutionalist who favour that Treaty. Opinions of Jefferson.. If the Enumeration of Slaves be fundamental condition which cannot be abolished without consent of one party, without [sic]the consent of the other, it cannot be extended to another nation. Autor podepsán jako Washington Federalist. Philadelphia: John C. Clark (60 dock street), 1844.

SANTANGELO, O. De A.: A Circulation to the Members of Congress. New York, vydavatel neznámý, 1844, součást archivu Texas A&M University v Corpus Christi, Special Collection, oddělení *Texas as a Province and Republic*, Reel 35

SEDGWICK, Theodore: Thoughts on the Proposed Annexation of Texas to the U.S. New York: D Fanshaw, 1844

Speech of Charles Jack at the Meeting in Favour the Re-annexation of Texas to the U.S., Philadelphia, vydavatel neznámý, 5.4.1844, součást archivu Texas A&M University v Corpus Christi, Special Collection, oddělení *Texas as a Province and Republic*, Reel 36

Speech of Thomas H. Benton of Missouri, In Senate 16th, 18th, 20th [sic], 1844 in Secret Session on the Treaty for the Annexation of Texas to the United States. Little Rock: B. J. Borden, 1844

The Anti-Texas Legion. Protest of some free Men, States and Presses Against the Texass [sic] Rebellion, against the law of nature and nations. Albany: Patriot Office, 1844

The Re-annexation of Texas: Its Influence on the Duration of Slavery. Philadelphia: Printed at the office of "The Pennsylvanian", 1844

The Texas Question discussed by prominent Individuals, of all parties: Clay's Polk's, C.M. Clay's, Burchard's & Lieut. Gov. Reed's letters. Místo vydání a vydavatel neznámí, 1844, součást archivu Texas A&M University v Corpus Christi, Special Collection, oddělení *Texas as a Province and Republic*, Reel 36

TOWELS, James; SENG TACK, G. P.: The South in Danger. Read before You vote. Address of the Democratic Association, Washington D.C. In: Southern, State Right, Free Trade and Anti-Abolition. Tract No. 1. Charleston: Walker & Burke Printers, 1844

Monografie:

neperiodická:

ADAMS, Ephraim Douglas: The power of ideals in American History. New Haven: Yale University Press, 1913

BEMIS, Samouel Flagg: John Q. Adams and the Union. New York: Alfred D. Knoff, 1956

- BRACK, Gene M.: Mexico views manifest destiny, 1821-1846 : An Essay on the Origins of the Mexican War. Albuquerque : University of New Mexico Press, 1975
- CRAPOL, Edward: John Tyler: The Accidental President. Chapel Hill: Univ. of North Carolina Press, 2006
- COIT, Margaret: John C. Calhoun. American Portrait. MA: Cambridge, 1950
- DEWEY, Orville: A Discourse on Slavery and the Annexation of Texas. New-York : C.S. Francis and Co., 1844
- FEHRENBACHER, E. Don: The Slaveholding Republic. An Account of the United States Government's Relation Slavery. NY: Oxford University Press, 2001
- GAMMAGE, Robert: British Opposition to the Annexation of Texas, 1841-1845. Huntsville : The Author, 1965
- GRAEBNER, Norman A.: Manifest Destiny. Indianapolis: Bobbs Merrill, 1968
- HARPER, William: Memoir on Slavery read before the Society for the Advancement of Learning, of South Carolina, at its annual meeting at Columbia. 1837, Charleston : J.S. Burges, 1838
- HORSMAN, Reginald: Race and Manifest Destiny: The Origins of American racial Anglo-Saxonism. Cambridge (Mass.) : Harvard University Press, 1981
- JOSEPH, H. a KNOPP, A.: Papers of the Secound Palo Alto Conference. Brownsville: U.S. Dept. of Interior, 1997
- JULIUS, Kevin C.: The Abolitionist Decade, 1829-1838. A year-by-year history of early events in the Antislavery Movement. North Carolina: McFarland & Company, 2004
- KOŽELUH, Karel: Územní expanze Spojených států v první polovině 19. století [rukopis] Praha: UK FSV IMS, 2001
- KOŽELUH, Karel: Ideje, myšlenky a procesy, které formovaly Manifest Desetiny. [rukopis] Praha: FSV UK IMS, 2005
- LEDBETTER, Billy Don: Slavery, Fear and Disunion in the Lone Star State: Texans Attitudes towards Secession and the Union. (Disertation). Denton: North Texas State University, 1972
- MACLEOD, Duncan J.: Slavery, Race and the American Revolution. Cambridge: Cambridge University Press, 1974
- MCDONNALD, Archie P.: The Mexican war – Crisis for American Democracy. Mass: D. C. Health and Co., 1969
- MERK, Frederick: Manifest Destiny and Mission in American history : A reinterpretation. Cambridge (Mass.) : Harvard University Press, 1995
- MERK, Frederick: Slavery and the Annexation of Texas. New York, Knopf, 1972
- MONROE, Dan: The republican Vision of John Tyler. College Station: Texas A&M University Press, 2003

MORAVCSIK, Andrew: Liberal International Relations Theory. A Scientific Assessment. In: *ELMAN, Colin a FENDIUS, Miriam: Progress in International Relations Theory: Appraising the Field*. Cambridge: MIT Press, 2003, 159-204

MORAVCSIK, Andrew: The New Liberalism. In: REUS-SMITH, Christian a SINDAL, Duncan.: *The Oxford Handbook of International Relations* (2008).

Dostupné na: <http://www.princeton.edu/~amoravcs/library/smit-snidal.pdf>

MURPHY, Douglas A.(eds.): Papers of the Bi-National Conference on the War Between Mexico and USA. Brownsville: Dept. of Interior, 1997

NELSON, Anna Luise: The Secret Diplomacy of James K. Polk during the Mexican War, 1846-1847.(Disertation). Washington DC: George Washington University, 1972

OPATRŇY, Josef: Stát osamělé hvězdy a mexicko-americká válka. Praha: Libri, 2002

PEASE, William eds.: The Antislavery Argument. Indianapolis: Bobbs Merrill, 1965

PHILLIPS, Stephen, A.: An Address on the Annexation of Texas and the Aspect of Slavery in the United States, in connection therewith: delivered in Boston November 14 and 18, 1845. Boston : W. Crosby and H.P. Nichols, 1845

PLETCHER, David M.: The Diplomacy of Annexation; Texas, Oregon, and the Mexican War. Columbia: University of Missouri Press, 1973

SIBLEY, Joel, H.: Storm over Texas: Annexation Controversy and the Road to the Civil War. New York: Oxford University Press, 2007

RUIZ, Ramon Eduardo: The Mexican War--was it Manifest Destiny? New York: Holt, Rinehart and Winston, 1963

SORIN, Gerald: Abolitionism. A New Perspective. NY: Praeger Publisher, 1972

WHEELAN, Joseph.: Invading Mexico: America's continental Dream and the Mexican War, 1846-1848. New York : Carroll & Graf, 2007

WINBERG, Albert K.: Manifest Destiny: A study of nationalist Expansionism in American History. Chicago: Quadrangle Books, 1963

YAŇÉZ, Aaron Mahr: Proceedings of the First Annual Palo Alto Conference. Brownsville: Dept. of Interior, 1994

periodická:

MORAVCSIK, Andrew: "Theory Synthesis in International Relations: Real Not Metaphysical," In: *International Studies Review* (March 2003).

Dostupné na: <http://www.princeton.edu/~amoravcs/library/synthesis.pdf>
(relativně stabilní)

Obsah

Úvod	17
Část první	24
Historický exkurz do dějin Texasu.....	24
Španělský Texas (do 1822)	24
Mexický Texas (1822-1835)	26
Texaská republika (1835-1845)	28
Anexe Texasu (1843-1845).....	31
Nastínění dalšího vývoje (1845-1848)	33
Část druhá.....	35
Realistická tradice	35
1. Waltova neorealistická teorie	35
1.1. Tradiční neorealistické předpoklady	36
1.2. Waltův koncept vyvažování hrozeb	38
2. Stanovení proměnných a hypotéz	42
3. Testovací část	46
Fáze 1.	46
3.1. Agregovaná moc	46
3.2. Geografická blízkost	63
3.3. Ofenzivní síla	66
3.4. Agresivita soupeřů.....	67
Skutečná zahraniční politika soupeřů.....	68
Vnímaná agresivita státu	71
3.5. Nerovnováha hrozeb	77
Fáze 2.	79
3.6. Prokázání kauzality	79
4. Zhodnocení: (Ne)rovnováha hrozeb a americká alianční strategie.....	80
Část třetí	81
Liberální teorie	81
1. Moravcsikova liberální teorie.....	81
1.1. Liberální tradice	81
1.2. Moravcsikova liberální teorie.....	83
1.3. Přístupy liberální teorie	86
Hodnotový liberalismus	86
Obchodní liberalismus.....	88
Republikánský liberalismus	89
2. Stanovení proměnných a hypotéz	91
2.1. Hodnotový liberalismus	93
2.2. Obchodní liberalismus.....	94
2.3. Republikánský liberalismus	95

3.	Testovací část	96
3.1.	Hodnotový liberalismus	96
	Zjevné předurčení a Texas	96
	Prokázání kauzality	105
	Zhodnocení	106
3.2.	Obchodní liberalismus	107
	Ekonomické zájmy	107
	Prokázání kauzality	112
	Zhodnocení	112
3.3.	Republikánský liberalismus	113
	Prezident John Tyler	114
	Administrativa	115
	Prezidentské volby 1844	116
	Ratifikace smlouvy o anexi Texasu	119
	Zhodnocení	125
4.	Zhodnocení: Preference a americká alianční strategie	127
	Závěr	128
	Summary	133
	Prameny a literatura	134
	Prameny	134
	Literatura	136
	Monografie	136
	Časopisy	139
	Internetové zdroje	140
	Jmenný rejstřík	142
	Seznam tabulek	142

Úvod

Téma a cíl

Původně schválený projekt počítal pouze s Moravcsikovou liberální teorií a její aplikací na americkou anexi Texasu v roce 1845. Po dohodě s vedoucím práce a po schválení vědecko-pedagogickou radou se nakonec takto jednostranně zaměřená analýza rozšířila o neorealistický přístup. Výsledným cílem výzkumného záměru je tedy testovat na vybrané historické události Waltův neorealistický koncept rovnováhy hrozeb a Moravcsikovu liberální teorii mezinárodních vztahů.

Důvodem, proč byla zvolena právě anexie Texasu, je především komplexnost této zahraničně-politické události. Do diskuze vstupovaly argumenty geopolitické, ekonomické, anexie čelila právním problémům a otázkám legitimacy, vyskytovaly se během diskuze rasové, ale i eticko-morální argumenty. Jedná se také o období, kdy se intenzivně šířila idea *zjevného předurčení* amerického národa a postavení USA na mezinárodním poli nabývalo na významu. Velmi zajímavým aspektem je také fakt, že anexie Texasu proběhla ze strany samotné Texaské republiky dobrovolně.

Dalším důvodem volby anexie Texasu jako případu byla také skutečnost, že vzhledem k časovému odstupu existuje množství sekundární literatury a autor této diplomové práce měl během svého ročního pobytu v Texasu možnost využít fondu oddělení Special Collections & Archives, jež je součástí knihovny Texas A&M University v Corpus Christi. Jeho sbírky zahrnují množství textů a dopisů významných osobností, jež se k anexi Texasu vyjadřovali. Rozsáhlou sbírkou především sekundárních zdrojů vztahujících se k anexi disponuje i centrální pobočka Corpus Christi Public Library, především její oddělení Local History, z jejichž zdrojů autor během svého pobytu také čerpal. Mimo možnosti využít pramenné zdroje i sekundární literaturu autor diplomové práce také osobně navštívil mnohá historicky důležitá místa. Jednalo se především o nejvýznamnější bojiště texaské války za nezávislost (Alamo, Goliad, San Jancito) i místo konání první velké bitvy americko-mexické války u Palo Alto. Výraznou inspirací autorovi byla i návštěva muzeí texaské historie (Corpus Christi Museum of Science and History, Texas State History Museum v Austinu), místa podepsání smlouvy o koupi Louisiany v roce 1803, které se uskutečnilo v budově „Cabildo” v New Orleans či muzea na Chamelet Battlefield, které stojí v místech konání poslední bitvy Americko-

britské války 1812. Vyjmenované zdroje společně s dalšími publikacemi z knihoven pražské Karlovy Univerzity (knihovna T. G. Masaryka v Jinonicích a knihovna Iberoamerických studií při Filozofické fakultě) poskytly autorovi dostatečné množství relevantních dat, jež jsou základním předpokladem pro volbu vhodného případu k testování teorie.¹

V neposlední řadě výběr případu koresponduje s autorovým dlouhodobým zájmem o dědictví španělského kolonialismu a jeho mezinárodně-politické implikace. Po bakalářských pracích řešících mezinárodní dimenzi války v Západní Sahaře a Americko-španělskou válku z roku 1898 se tak americká anexe Texasu tematicky (nikoliv ovšem metodologicky) shoduje s předchozím autorovým předmětem studia.

Waltova neorealistická teorie rovnováhy hrozeb i Moravesikova liberální teorie jsou zástupci dvou hlavních tradic teorie mezinárodních vztahů, tedy realismu a liberalismu. Již bez znalostí hlubších souvislostí týkajících se anexe bychom mohli určit základní rozdíl v přístupu obou myšlenkových tradic. Zatímco realistická tradice by akcentovala skutečnost, že anexí Texasu se výrazně posílilo mezinárodní postavení USA, zástupci liberální tradice by pravděpodobně poukazovali na institucionálně-společenskou dimenzi americké nabídky integrovat Texas. I z tohoto důvodu bude v průběhu textu používáno slovo anexe a integrace jakožto synonym. Vždy s ohledem na to, prizmatem jaké teorie se na situaci díváme. Vraťme se ale ještě zpět k realistické a liberální tradici. Jejich soupeření o hodnověrný výklad mezinárodních vztahů prostupuje mezinárodními vztahy, jakožto vědeckou disciplínou, již od počátku jejího vzniku v prvních dekádách dvacátého století. Ačkoliv se k sobě oba myšlenkové proudy v osmdesátých letech částečně přiblížily a nyní tyto dvě tradiční paradigmaty společně musejí čelit útokům postmodernistů a konstruktivistů, spory mezi oběma tábory o povahu mezinárodní politiky rozhodně nezmizely. Nejen historicky dlouhá myšlenková tradice obou teorií, ale také podobné epistemologické a ontologické zakotvení a pozitivistický základ jejich výzkumných postupů (po tzv. neo-neo syntéze)² byly důvodem k výběru právě těchto dvou myšlenkových proudů. Domnívám se, že diskuze dvou aktérů je pro pozorovatele mnohem zajímavější, pokud se aktéři diskuze shodnou na základních principech a diskuze probíhá v rovině učiněných závěrů, než v případě, kdy proti sobě stojí diskutující,

---

¹ KOŘAN, Michal: Jednopřípadová studie. In: DRULÁK, Petr a kol.: Jak zkoumat politiku. Kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích. Praha: Portál, 2008. s. 51.

² Za společný bod by se dala považovat inkorporace neoklasické ekonomie do mezinárodních vztahů. DRULÁK, Petr: Teorie mezinárodních vztahů. Praha: Portál, 2003, s. 32.

kteří vzájemně neuznávají ani soupeřovy základní předpoklady. Liberalismus a realismus se v současné době víceméně shodou na postupech zkoumání sociální reality a naší schopnosti tuto realitu objektivně poznat. Obě teorie si v tomto smyslu víceméně rozumějí. O to více toto porozumění v základních principech ztráktivňuje jejich soupeření na poli učiněných závěrů. Dlouhodobá rivalita a podobná epistemologická a ontologická východiska jsou hlavními důvody volby liberální a realistické tradice jakožto paradigmat, z nichž byly vybrány dílčí teorie k testování.

Nyní je ovšem potřeba zdůvodnit volbu právě těchto dvou konkrétních teorií, tedy Waltovy teorie nerovnováhy hrozeb a Moravcsikovy liberální teorie. Především považují obě teorie za vhodné zástupce své myšlenkové tradice. Ačkoliv jsem si samozřejmě vědom toho, že nejsou zástupci zcela typickými. Waltova rovnováha hrozeb rozšiřuje tradiční neorealistickej koncept rovnováhy moci, stejně jako celý neorealistickej proud považuje státy za hlavní aktéry mezinárodní politiky a vidí mezinárodní systém jako anarchický. Nicméně navíc je podle mého názoru Waltova teorie schopná výstižněji vysvětlovat alianční chování států v mezinárodní politice tím, že do svých předpokladů úspěšně inkorporuje také intence protivníka, čímž tradiční, v určitém smyslu statický, model rovnováhy moci mnohem více přibližuje realitě. Současně se ovšem stále drží základních předpokladů neorealistickej tradice.³

Podobně se i Moravcsikova liberální teorie snaží stanovením tří základních přístupů zahrnout všechny hlavní směry liberální tradice, jako jsou ekonomické argumenty, vliv hodnot na zahraniční politiku či problematiku agregace zájmu skupin a jednotlivců.⁴ Dalším důvodem, proč byly zvoleny právě tyto dvě teorie, a nikoliv například kombinace neorealismu a neoliberalismu či tradičního realismu a liberalismu, je to, že každá z teorií klade důraz na různé úrovně analýzy. Zatímco neorealismus je příkladem systémové teorie, která odvozuje veškeré podstatné dění na mezinárodní scéně od povahy systému a změn v něm, Moravcsikova liberální teorie mezinárodních vztahů sestupuje až k samotnému jedinci a společnosti. Právě konfrontace těchto dvou přístupů a snaha odhalit původ změn v mezinárodním systému alespoň na tomto jednom konkrétním případě, je tedy dalším důvodem výběru právě těchto dvou teorií. Argument hlásající

---

³ O Waltově teorii rovnováhy hrozeb, jejím základním předpokladům a vztahu k Waltově neorealistickejmu pojetí mezinárodních vztahů bude samozřejmě mnohem podrobněji pojednáno v druhé části práce, kapitoly 1.1-1.2.

⁴ Tento poslední bod je samozřejmě v rozporu s předpoklady současného neoliberalismu, který klade důraz, podobně jako jeho neorealistickej protějšek, na stát. Nicméně Moravcsik, jak bude dále diskutováno, považuje jedince pouze za první krok analýzy, po kterém následuje další, jenž může neoliberalní argumenty ohledně státu zahrnout.

prvořadý význam mezinárodního systému a jednotek v něm zde tedy stojí proti upřednostňování vnitrostátních procesů a snahy nahlédnout do černé skříňky států, neboť tam by, podle Moravcsikovy liberální teorie, měl být původ všech akcí státu na mezinárodní scéně.

Metoda

Vzhledem k tomu, že cílem práce je zhodnotit schopnost vybraných teorií vysvětlovat události v mezinárodní politice na konkrétní historické události, musí tomu náležitě odpovídat i volba metodologie a metody. Jako metodologie byla zvolena případová studie. Ta se vyznačuje především hlubokou detailní analýzou zkoumaného fenoménu.⁵ V našem případě, kdy je jasné, že americká anexe Texasu proběhla v kontextu velkého množství procesů a okolností, je právě hluboká analýza problému nezbytným předpokladem pro správné určení rozhodujících faktorů, které přispěly k americkému rozhodnutí Texas anektovat. Případová studie musí být také přesně časově vymezená.⁶ V našem případě se jedná o proces tvorby alianční politiky USA ve vztahu k Texasu mezi lety 1843, kdy začala negociace, až do schválení smlouvy v březnu 1845. Samozřejmě vzhledem k nutnosti zasazení celé události do historického kontextu a nezbytnosti postihnout dlouhodobé historické trendy, budou součástí textu i události, které časově sice nezapadají do vymezeného intervalu, nicméně považují za vhodné některé tyto fenomény zachytit v analýze, neboť na námi vymezené téma mají vazbu.

Vzhledem k tomu, že chceme zvolené teorie mezinárodních vztahů testovat na konkrétní historické události, z ontologického hlediska automaticky předpokládáme, že sociální realita má nějaké zákonitosti, a je tedy možné tyto zákonitosti pomocí vědecké práce odhalovat a zobecňovat. Dále předpokládáme, že na základě tohoto zobecnění můžeme stanovovat hypotézy o budoucí podobě mezinárodních vztahů. Z epistemologického hlediska budeme usilovat o výklad daného problému, nikoliv o porozumění.⁷ Konkrétní výzkumnou činností bude aplikace předpokladů obou teorií na zvolenou historickou událost. Pro tyto případy zná metodologický aparát společenských věd tzv. instrumentální případovou studii. Ta se od kvantitativních teorií, které jsou také uzpůsobeny k testování teorií mezinárodních vztahů, liší tím, že se pokouší nahlédnout

---

⁵ KOŘAN, Michal: Jednopřípadová studie. In: DRULÁK, Petr a kol.: Jak zkoumat politiku. Kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích. Praha: Portál, 2008. s. 33.

⁶ KOŘAN (2008), s. 32.

⁷ Viz: HOLLIS, Martin; SMITH, Steve: Mezinárodní vztahy: Výklad a porozumění. Praha: Centrum pro studium demokracie, 2000. Kapitola 1.

hluboko do zkoumaného problému.⁸ Metodologie případové studie potom rozeznává dvě základní metody. Jedná se o metodu shody (congruence method) a metodu analýzy procesu (process tracing method). Zatímco první z nich hledá současnou přítomnost nezávislé a závislé proměnné, metoda analýzy procesu se snaží mezi nezávislou a závislou proměnnou najít i příčinnou souvislost. Konkrétním nástrojem, který má tuto kauzalitu mezi oběma proměnnými potvrdit či vyvrátit, je zařazení zprostředkující proměnné do výzkumného procesu.⁹ Vhodné vydefinování zprostředkující proměnné pak dovoluje autorovi výzkumu učinit závěr nejen pouze o souběžném výskytu nezávislé a závislé proměnné, nýbrž také o tom, zda-li nezávislá proměnná skutečně závislou proměnnou zapříčinila. Pokud se týká tohoto příčinného mechanismu, tak ten bývá definován jako „...intervenující propojení mezi nezávislou proměnnou a závislou proměnnou.“¹⁰ Tato práce bude jako výzkumnou metodu používat právě analýzu procesu.

Charakter nezávislé proměnné bude hlavním rozdílem mezi oběma teoriemi. Zatímco Waltova neorealistická koncepce považuje za nezávislou proměnnou systém mezinárodních vztahů (strukturu), popřípadě jednotlivé soupeřící státy, neboť koncept rovnováhy hrozeb zahrnuje relativní srovnání jednotlivých aktérů mezinárodní politiky, Moravcsikův liberální přístup považuje za nezávislou proměnnou jedince a zájmové skupiny. Pro obě teorie bude samozřejmě stanovena totožná závislá, jíž je anexe Texasu. Opět zde narážíme na problém volby analytických rovin.¹¹ Zatímco Walt je zastáncem spíše systémového přístupu, tedy analýzy shora dolů, Moravcsik se řadí mezi individualisty, kteří hledají příčiny vzniku jevů na nejnižší úrovni, tedy jedinců a zájmových skupin. Klíčovým krokem každé případové studie je stanovení proměnných a hypotézy o jejich vztahu. Nyní jsme již některé postupy naznačili, nicméně konkrétní specifikace proměnných, jejich operacionalizace a stanovení hypotéz bude součástí kapitol řešících obě teorie (shodně pro obě teorie oddíly 2. ve druhé a třetí části).

---

⁸ KOŘAN (2008), s. 36.

⁹ GEORGE, Alexander; BENNET, Andrew: Case studies and theory development in the social sciences. London: MIT Press, 2005, s. 206.

¹⁰ KOŘAN (2008), s. 37.

¹¹ HOLLIS (2000), kap. 1.

Rozbor pramenů a literatury

V českém prostředí se danému tématu anexe Texasu věnuje pouze jedna knižní publikace specialisty na iberoamerické dějiny Josefa Opatrného *Stát osamělé hvězdy a mexicko-americká válka* z roku 2002.

Základní přehled o vývoji americké zahraniční politiky přináší dílo *US Foreign Policy - Past, Present and Future* redigované Michalem Coxem a vydané v roce 2008. Stejně tak dílo *The History of American Foreign Policy* od Jeralda Combse kvalitně a systematicky shrnuje americkou zahraniční politiku. Pokud se týká historie Texasu před anexí, asi nerozsáhlejší prací je Chipmanova kniha *Texas en la época colonial*. Za nejkomplexnější práci zabývající se samotnou anexí Texasu je tradičně považováno dílo Davida Pletcherera *The Diplomacy of Annexation; Texas, Oregon, and the Mexican War* z roku 1973. Shrnujícím zdrojem informací může být také dílo Fredericka Merka *Slavery and the Annexation of Texas*, které poprvé vyšlo v roce 1972. Merk je také autorem knihy řešící fenomén zjevného předurčení. Její název je *Manifest Destiny and mission in American history: a reinterpretation*, pochází z roku 1963. Mezi klasická díla o zjevném předurčení lze zařadit také Weinbergův svazek *Manifest destiny: A Study of Nationalism in American History*, taktéž z roku 1963. Zajímavým zdrojem informací jsou také nedávno vydané bibliografie prezidentů Johna Tylera a Jamese Polka od autorů Edwarda Crapola (*John Tyler: the accidental president*) a Thomase Leonarda (*James K. Polk: A Clear and Unquestionable Destiny*). Bohatým pramenem informací byl samozřejmě i archiv při Texas A&M University v Corpus Christi. Naprostá většina citovaných dopisů a projevů pochází právě z tohoto zdroje.

Pokud se týká metodologie a teorií, důležitým pomocníkem pro orientaci v mezinárodních vztazích je bezesporu Drulákova publikace *Teorie mezinárodních vztahů* z roku 2003. Pod vedením docenta Druláka vznikla také základní příručka metodologie *Jak zkoumat politiku. Kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích*, kde jsem čerpal především z kapitoly Michala Kořana věnované jednopřípadové studii. Dalšími zdroji poté byly souhrnné práce *Mezinárodní vztahy: Výklad a porozumění* z roku 2000 od Hollise a Smithe a *Case studies and theory development in the social science* od autorů George a Benneta z roku 2005. Interpretace obou teorií pak byla provedena zejména na základě článků *Aliance Formation and the Balance of Threat a Testing Theories of Alliance Formation: The Case of Southwest Asia* z let 1985, respektive 1988, jejichž autorem je Stephen Walt. V případě Moravcsikovy liberální

teorie jsem pracoval především s článkem *Taking preferences seriously: A liberal theory of international relations* z roku 1997.

Struktura práce

Nejdříve bude čtenář ve stručnosti uveden do tématu krátkým historickým exkurzem (část první), který shrne základní informace o vývoji Texasu, průběhu anexe a událostech, které bezprostředně následovaly. Tato část bude obsahovat pouze základní údaje, další doplňující informace budou dle potřeby jednotlivých teorií zařazovány do textu v průběhu samotného výzkumu. Pokud se týká vlastního testování teorií, budou mít obě části (druhá, která se zabývá realistickou tradicí, a třetí, jež řeší liberální tradici) velmi podobnou strukturu. Nejdříve si ve stručnosti představíme základní myšlenky a předpoklady obou tradic a poté podrobně rozebereme charakteristiky a předpoklady obou teorií (ve druhé a třetí části vždy kapitola 1. a její subkapitoly). Poté bude následovat stanovení proměnných a hypotézy testované teorie (ve druhé a třetí části vždy kapitola 2., v případě třetí části i její subkapitoly, neboť liberální teorie pracuje se třemi paradigmaty). Kapitola 3. poté jak ve druhé, tak i ve třetí části bude obsahovat výzkumnou část. Kapitola 4. poté zhodnotí testování neorealistickej teorie rovnováhy hrozeb, respektive liberální teorie. Závěr pak shrne dosažené výsledky a zhodnotí schopnost obou teorií vysvětlovat dění v mezinárodní politice.

Pro lepší orientaci je součástí práce také jmenný rejstřík a seznam tabulek. Nacházejí se za seznamem použité literatury na konci práce.

Část první

Historický exkurz do dějin Texasu

Španělský Texas (do 1822)

Ačkoliv bylo území dnešního Texasu Evropany „objeveno“ nedlouho po Kolumbových výpravách do Karibiku, ke kolonizaci trvalého charakteru došlo až o dvě století později. Za prvního Evropana, který zaznamenal pobřeží budoucího Texasu do map, je považován španělský mořeplavec Alonso Alvares de Piñeda, který v roce 1519 obeplul pobřeží Mexického zálivu na sever od Floridy až k jihomexickému poloostrovu Yukatán. Na „texaskou“ půdu však poprvé vstoupil až ve třicátých letech 16. století se svoji družinou Álvar Núñez Cabeza de Vaca v rámci svého mnohaletého objevitelského putování po neprobádaných územích na dnešním mexicko-americkém pohraničí.¹² I přes další expedice v průběhu 17. století zůstávala však naprostá většina texaských oblastí neobydlena a kolonizační snahy španělské koruny v Novém světě se Texasu vůbec nedotkly. Situace se změnila až na konci 17. století, kdy francouzský objevitel La Salle založil kolonii v oblasti dnešní Victorie.¹³ Ačkoliv se trvalé usídlení v této oblasti udržet nepodařilo, Španělsko tento francouzský akt přimělo, vzhledem k relativní blízkosti mexických stříbrných dolů a vzhledem k nepřátelským vztahům obou států v té době, k zakládání trvalého osídlení na sever od řeky Rio Grande. Mezi prvními byla misie¹⁴ San

---

¹² Po relativně neúspěšné Narvářzově výpravě na konci dvacátých let 16. století na Floridu, které se Cabeza de Vaca také účastnil, absolvoval tento španělský objevitel přechod přes celou šířku amerického kontinentu. Konkrétní trasa tohoto je stále předmětem sporů historiků a kartografů, nicméně zřejmé je, že z pobřeží dnešního Mexického zálivu vyrazil na západ a došel téměř až ke břehům Tichého oceánu. Během této výpravy zpracoval podrobnou zprávu o přírodních podmínkách Texasu a jeho obyvatelích. Viz: CHIPMAN, Donald E.: Texas en la época colonial. Madrid: MAPFRE, 1992. s. 52-57.

¹³ Původním cílem jeho výpravy mělo být ústí řeky Mississippi, nicméně nakonec omylem dojel k zálivu Matagorda, kde několik desítek kilometrů proti proudu řeky Colorado založil se svými druhy osadu. Nakonec nepříznivé podmínky a nájezdy indiánů osadu zdecimovaly a ta jako taková po několika letech zanikla.

¹⁴ Právě misie byly jediným konceptem rozvoje koloniální správy španělské koruny v Texasu. Misie měla být sídlem katolického náboženství a její posádka, skládající se jak z duchovních představitelů (nejčastěji řád Františkánů), tak i vojáků, měla katolické náboženství rozšiřovat mezi pohanskými indiány. Misie měla být také samostatnou ekonomickou jednotkou a sídlem politické moci. Vzhledem k častým útokům Indiánů, byly misie opevněny alespoň nižšími hradbami.

Francisco de la Espalda založená v roce 1690. Přestože musela být po několika letech přesídlena, byly na území Texasu postupně zakládány i další misie. Tato struktura politické, náboženské a ekonomické organizace na území Texasu převládala celé jedno století.

Již v průběhu sedmnáctého století však začaly vznikat nové ekonomické jednotky, které hospodařily na vlastní půdě. Byli to rančeři. Relativní začlenění indiánů do španělské společnosti společně s efektivním hospodařením rolníků - jednotlivců - pak poukázaly na zbytečnost existence misí. V roce 1776 zavedl španělský panovník Karel III. nové administrativní uspořádání Nového Španělska, které tímto bylo rozděleno na několik provincií, mezi nimiž byl i Texas. Tímto aktem prakticky skončila španělská tradiční koloniální koncepce symbiózy církve a státu. Úplná sekularizace koloniální politiky pak byla završena v roce 1793, kdy byla naprostá většina misí zrušena,¹⁵ a španělská správa se pokoušela vytvářet větší sídelní celky městského typu. I přes tuto snahu přilákat do Texasu více osadníků, žilo v Texasu na počátku devatenáctého století kolem 3500 osadníků.¹⁶

Dalším problémem byli indiáni. Misím se podařilo kristianizovat a vzdělat domorodé obyvatelstvo pouze v omezeném rádiu v okolí misie. Ostatní indiáni žili stále kmenovým způsobem života a svými přepady značně narušovali ekonomický chod misí.

Dalším faktorem, který ovlivňoval dění v Texasu, byla samozřejmě zahraniční situace. Jednalo se především o změny vlastníků Louisiany, jakožto přímého souseda texaského regionu. Původně francouzská kolonie připadla Španělsku po sedmileté válce. Napoleonská Francie jakožto protektor Španělska však rozsáhlou oblast Louisiany prodala USA v roce 1803. Tento transfer způsobil značný tlak na texaskou hranici, neboť americká zahraniční politika nebyla tolik přátelská jako politika bourbonské Francie v 18. století. Další důležitou událostí, jejíž okolnosti budou předmětem sporů během diskuze o anexi Texasu, bylo podepsání transkontinentální smlouvy mezi Španělskem a USA v roce 1819.¹⁷

Napoleonské války a všeobecný zmatek v Evropě však měly i jiné konsekvence. V Mexiku nabraly na síle revoluční tendence, jejichž motivem bylo zrovnoprávnění

---

¹⁵ Zůstaly jen usedlosti v San Antoniu, které se stalo administrativní centrem Texasu, a La Bahii. Celkem fungovalo na území Texasu za celou historii kolem čtyřiceti různých misí, současně ve stejnou dobu však maximálně kolem dvanácti. Viz: CHIPMAN (1992), s. 337.

¹⁶ In: CHIPMAN (1992), s. 281.

¹⁷ Tzv. Adams-Onís dohoda pojmenovaná podle představitelů, kteří ji dojednali, rozdělovala sféry vlivu hispánského a anglosaského světa. John Quincy Adams se v ní mimo jiné vzdal nároku na území Texasu.

kreolů a později také zavedení liberálního uspořádání. Tento proces nakonec přes několik neúspěšných pokusů vyvrcholil vyhlášením samostatného Mexika v roce 1821. Nutno podotknout, že vzhledem k malému množství obyvatel nehrál Texas v tomto střetnutí rozhodující úlohu, ačkoliv se některé pokusy o svržení španělské moci uskutečnily také v Texasu.¹⁸ Na celomexické úrovni však již v následujícím roce po vyhlášení nezávislosti a jejího uznání na základě dohody z Córdoba v roce 1821 došlo k dalšímu převratu. Mexický císař Augustín byl svržen protimonarchistickými skupinami vedenými Santa Annou, který změnil monarchistické uspořádání na republikánské. Texas se tak stal součástí Spojených států mexických. V roce 1824 poté tento fakt potvrdila i ústava, na jejímž základě byla vytvořena federace. Nicméně Texas zde však jako samostatný federální stát veden nebyl, neboť náležel do státu Coahuila, který měl v parlamentu 9 zástupců (z toho Texas 3).

Mexický Texas (1822-1835)

Ještě předtím, v roce 1823, přijala mexická vláda tzv. imigrační zákon, který měl stimulovat osidlování Texasu. Tento zákon sliboval novým přistěhovalcům (tzv. *empresarios*) půdu.¹⁹ Tento zákon měl do Texasu přilákat Mexičany z jiných států a dále také Američany a Evropany, kteří měli vyvažovat americký vliv. Podmínkou bylo, že imigranti přijmou katolické náboženství a budou ovládat španělštinu. Nicméně Mexičané na toto pozvání příliš nereagovali a zůstávali ve svých původních státech. Evropané zase v první polovině devatenáctého století preferovali odchod do USA než do mexického Texasu. U těch Američanů, o které měla mexická vláda největší zájem (Američani francouzského nebo španělského původu z Louisiany či Floridy), ovšem tento zákon také příliš velký ohlas neměl. A tak se největší zájem o Texas vzbudil u po půdě lačných Angloameričanů ze států Kentucky a Tennessee.²⁰ Texas měl na přelomu osmnáctého a devatenáctého století kolem 7000 obyvatel, do roku 1827 k nim přibylo dalších 12 000 amerických imigrantů a v roce 1836 již byl z celkových 52 000 obyvatel včetně otroků a indiánů podíl Anglo-amerického obyvatelstva 60%, zatímco svobodných obyvatel

---

¹⁸ Za všechny jmenujme povstání v roce 1811 vedené Juanem Bautistou de Las Casas v San Antoniu. Skončilo však jeho porážkou.

¹⁹ Jednalo se o pozemky o rozloze 640 akrů pro přistěhovalce, 320 akrů pro manželku a dalších 120 akrů za dítě.

²⁰ MERK, Frederick: Slavery and the annexation of Texas. New York, Knopf, 1972, s. 164.

hispánského původu žilo v té době v Texasu jen kolem 3500.²¹ Přestože se mexická vláda pokoušela o asimilaci Američanů přicházejících do Texasu podporou smíšených manželství, americká kultura a náboženství, kterého se navzdory podmínce praktikovat katolickou víru Američané nevzdali ani po příchodu do Texasu, těmto snahám úspěšně odolaly. Navíc efektivita obhospodařování velkých farem, protestantská etika práce a využívání otrocké práce, a to i přes to, že jej mexická ústava z roku 1824 zakazovala, přispívaly k faktu, že v Texasu začala dominovat americká protestantská kultura. Běžnou praxí dovozu otroků se potom stal systém, který částečně provozovali i budoucí zakladatelé Texaské republiky Stephen Austin a Sam Houston. Majitel přivedl do Texasu otroky a oficiálně z nich učinil svobodné občany. Avšak v zápětí si je zavázal pracovním smluvním vztahem do konce jejich života. Toto veškeré obcházení mexických zákonů a nedodržování imigračním pravidel bylo umožněno nestabilní politickou situací v Mexiku a vzdáleností centra moci od Texasu. Tato skutečnost ovšem na druhou stranu nebyla vyhovující ani pro americké přistěhovalce, neboť ti zase postrádali alespoň základní vymahatelnost práv a politické zastoupení.

Tato neutěšená situace přispěla v období 1824-1835 k řadě nepokojů, z nichž ten poslední ukončil nadvládu Mexika na území Texasu a umožnil vznik Texaské republiky. Již v roce 1826 došlo ke sporu Haydena Edwardse s místními úřady, který vyústil v pokus o vytvoření nového státu Freedonia.²² V roce 1828 byla mexickou vládou ustanovena tzv. Teránova komise,²³ která odhalila, že obyvatelé amerického původu nerespektují imigrační zákony. Zpráva také hovořila o nutnosti posílit mexickou vojenskou přítomnost v Texasu, dále o potřebě podporovat evropskou a mexickou imigraci a napojit Texas na mexický ekonomický systém například zavedením lodní linky spojující texaský Galveston s přístavem Veracruz. Výsledkem bylo vydání zákazu usidlování emigrantů z USA a vybudování malých vojenských posádek. Nicméně ani tyto kroky příliv Američanů nezastavily.²⁴ V roce 1830 byl za účelem hlubšího ekonomického svázání periferních oblastí na severu zaveden celní sazebník, který měl snížit ekonomickou závislost severního Mexika na USA.²⁵ V roce 1832 museli mexické jednotky po sérii útoků v několika městech opustit zbudované posádky. O rok později se úspěšný americký

---

²¹ Více informací o obyvatelstvu Texasu v tabulce 6 v rámci druhé části věnované Waltově teorii, kapitola 3.1 oddíl obyvatelstvo.

²² MERK (1972), s. 164.

²³ Mier y Terán byl bývalým velitelem oblasti Chipas a v rámci zadaného úkolu přijel do Texasu zpracovat zprávu. In: OPATRŇY, Josef: Stát osamělé hvězdy a mexicko-americká válka. Praha: Libri, 2002, s. 42.

²⁴ MERK, Frederick: Slavery and the annexation of Texas. New York, Knopf, 1972. s. 164.

²⁵ In: OPATRŇY (2002), s. 44.

kolonizační agent Stephen Austin vypravil do hlavního města Mexika, aby mimo jiné požádal o snížení cel a především oddělení Texasu od státu Coahuila.²⁶ Přestože vláda některé jiné jeho požadavky částečně schválila (například opět povolila imigraci z USA), odtržení rezolutně zamítla a Austina nechala na 8 měsíců zavřít do vězení. Po svém návratu se Austin stal předsedou po sérii útoků Výboru pro bezpečnost a styk, která měla za úkol koordinovat akce a informovat texaské spoluobčany občany.

Texaská republika (1835-1845)

V březnu roku 1833 převzal moc v Mexiku generál Antonio Lopéz de Santa Anna. Následující rok byl i s posilami do Texasu vyslán nový vojenský správce a v říjnu 1835 došlo ke změně politického uspořádání Mexika z federativního na silně centralistické. Obě tyto události sledovala americká emigrace v Texasu s nevolí. Již předtím v Texasu proběhlo několik konventů, které se zabývaly nedostatečným zastoupením Texasu v rámci mexického politického systému, přičemž tento Santa Annův akt na právech Texasu ještě ubral. Na podzim téhož roku byl do Texasu vyslán Martín Perfecto de Cos, bratr Santa Anny, který měl vyšetřit, proč Texasané odmítli platit cla, která byla zavedena po Santa Annově převzetí moci. De Cos přistál v říjnu na texaském pobřeží a Výbor pro bezpečnost a styk se značným znepokojením volal po vytvoření texaské armády. De Cos se netajil záměrem potrestat ty, kteří se postavili státní autoritě v aféře s cly a mimoděk naznačil, že by rád vyhnal všechny americké přistěhovalce.²⁷ První střet války za nezávislost proběhl v říjnu 1835 u města Gonzales. Následovalo několik dalších potyček, až nakonec generál Santa Anna na přelomu let 1835 a 1836 překročil řeku Rio Grande a se svojí armádou vstoupil do Texasu. Ve slavné bitvě o Alamo nedaleko San Antonia Santa Anna surově popravil všechny přeživší, mezi nimiž byli i američtí občané či dokonce bývalý poslanec z Tennessee David Crocket. O několik dní později v březnu 1836 nechal Santa Anna spáchat další masakr, tentokrát u Goliadu. Rozhodující bitva ovšem proběhla 21. dubna u San Jancita, kde Sam Houston se svojí menší, zato však velmi pohyblivou, armádou překvapil Santa Annovo ležení a během několika desítek minut rozprášil o téměř polovinu početnější mexickou válečnou expedici. Santa Anna sám později padl do zajetí. Výsledkem poté bylo podepsání mírové smlouvy, kterou

---

²⁶ In: OPATRŇY (2002), s. 54.

²⁷ Texas handbook (on-line projekt) Dostupné na:
<http://www.tshaonline.org/handbook/online/articles/TT/qdt1.html>

Mexiko uznalo Texas. Nicméně později, když byl Santa Anna propuštěn a v roce 1837 dorazil do Veracruz, připustil, že na něho byl během zajetí vykonáván nátlak a že smlouva samotná tak nemůže být platná.

Ještě během války za nezávislost se sešel texaský konvent, který schválil novou ústavu pro nově vznikající státní útvar. Tato ústava Texaské republiky byla schválena v lidovém hlasování v říjnu 1836. Ve stejné hlasování se Texasané vyslovili pro připojení k USA, nicméně americký prezident Martin Van Uren vzhledem k politickému klimatu v USA a blížícím se prezidentským volbám texaské *námluvy* odmítl. Texas svoji žádost o připojení stáhl v roce 1838 se zvolením Mirabeau Lamara. Předlohou texaské ústavy byla americká konstituce.²⁸ Tři složky moci, dvě legislativní komory, občanské svobody, ale také otroctví, to vše byly atributy nové texaské ústavy. Prvním prezidentem byl zvolen hrdina z bitvy u San Jancita Sam Houston. Za hlavní město byl zvolen Houston, nicméně poté bylo politické centrum republiky přesunuto do provinčního Austinu, aby se stimulovalo zalidňování texaského vnitrozemí. Dalšími důležitými sídly bylo San Antonio, Washington on los Brazos a samozřejmě přístav a centrum obchodu v Galvestonu. Mladá republika získala záhy uznání evropských velmocí i USA, nicméně vztahy s Mexikem zůstaly velmi problematické. Po celou dobu existence samostatného Texasu se vláda musela potýkat nejen s mexickými nájezdy, z nichž ten nejnebezpečnější proběhl v roce 1843, ale také s konflikty s místními indiány, se kterými bylo vinou nejednotnosti jejich vedení jen velmi obtížné dohodnout mírovou koexistenci a z jejichž strany došlo dokonce k vyplenění města Victorie.²⁹ Ačkoliv Texas oficiálně vymezoval své teritorium severně od Rio Grande, území mezi řekami Rio Grande a Nueces prakticky neovládal. Politická mapa Texaské republiky lépe přiblíží předchozí výklad:

---

²⁸ In: MERK (1972), s. 164.

²⁹ In: OPATRŇÝ (2002), s. 116.

Mapa 1 Texaská republika v letech 1836-1845.

Zdroj: http://images.google.cz/imgres?imgurl=http://www.conservapedia.com/images/thumb/b/b1/Tx-1845.jpg/300px-Tx-1845.jpg&imgrefurl=http://www.conservapedia.com/History_of_Texas&usg=__sp2cffR-5BS98mPh5ozf0x-I_uQ=&h=369&w=300&sz=25&hl=cs&start=8&um=1&itbs=1&tbnid=P9dOrW-WnyCAzM:&tbnh=122&tbnw=99&prev=/images%3Fq%3Dtexas%2Bdisputed%2B1836%2B1845%26um%3D1%26hl%3Dcs%26rls%3Dcom.microsoft.cs:IE-SearchBox%26rlz%3D117SUNA%26tbs%3Dsch:1

Pokud se týká zahraničních aktivit, tak texaská vláda podporovala protimexické povstání na Yukatánu,³⁰ a dokonce tamním rebelům ze svého skromného loďstva propůjčila dvě plavidla. V roce 1841 vyslal druhý texaský prezident Mirabeau Lamar obchodně-vojenskou expedice do oblasti Santa Fe, sporného to území pod kontrolou Mexika. Mise ovšem skončila neúspěchem, neboť Mexičané expedici zajali a propustili ji až v roce 1844, aby si v době americko-texaského vyjednávání naklonili USA.³¹

³⁰ Dokonce byla založena Yukatánská republika s vlastní ústavou. Yukatán s malými přestávkami bojoval za nezávislost v letech 1839-1848.

³¹ Viz: OPATRŇY (2002), s. 116.

Anexe Texasu (1843-1845)

Když byl v roce 1841 zvolen prezidentem opět Sam Houston, pokusil se v USA probudit zájem o Texas. USA ovšem zůstaly chladnými až do roku 1843, kdy své aktivity v regionu začala realizovat Velká Británie.³² V roce 1843 tedy byly z vůle amerického prezidenta Johna Tylera zahájeny rozhovory mezi texaskými a americkými zástupci o připojení Texasu k Unii. Americká strana vedla tuto negociaci v utajení z důvodů obavy před reakcí veřejnosti, především z důvodu komplikované a ožehavé otázky otroctví v USA.³³ K závěrečné podobě smlouvy dospěly týmy na jaře 1844 a v dubnu byla smlouva předána Senátu ke schválení. Standardní postup v souladu s ústavou je, že prezident a jeho administrativa vyjednává zahraniční smlouvu a k její ratifikaci je pak potřeba 2/3 podpora Senátu. V té době bylo součástí Unie 26 států, každý s dvoučlenným zastoupením v Senátu. Ke schválení anexe Texasu tak bylo potřeba získat podporu alespoň 32 senátorů. Smlouva vyvolala hned od počátku velkou kontroverzi. Vláda byla kritizovaná za vedení tajné diplomacie. Nejspornějšími otázkami byly texaský dluh ve výši 10 miliónů dolarů a texaské území a vztah obojího k USA v případě anexe. Jinými slovy: diskutovalo se o tom, má-li federace převzít texaské finanční závazky a kompenzovat tento náklad zabráním texaské půdy. Dalším velmi výbušným problémem byla otázka otroctví. Abolicionistické hnutí především na severu země získávalo mnoho příznivců a anexe Texasu by počet otroků a otrokářské společenské uspořádání na území USA dále rozšířila. Problematická byla také velikost Texasu, jež byla vzhledem k běžné velikosti státu Unie asi pětinasobná. V souvislosti s tím také vyvstávala otázka zastoupení Jihu a Severu USA na politickém řízení Unie. Některé návrhy počítaly s rozdělením Texasu na několik menších států. Nevyjasněná byla také hranice s Mexikem. Anexe Texasu v sobě zahrnovala mnoho dalších problematických bodů a úrovní argumentace. Těmi nejdůležitějšími se budeme zabývat ve výzkumné části práce. I přes množství příznivců byl nakonec návrh na anexi Texasu v červnu 1844 zamítnut poměrem 36:15.

---

³² Více o britské politice a opravdových záměrech ve druhé části, kapitola 3.4., oddíl Skutečná zahraniční politika soupeřů.

³³ Více o problematice otroctví a abolicionismu ve třetí části, kapitola 3.1 Hodnotový liberalismus.

Na podzim roku 1845 se konaly prezidentské volby a anexe Texasu byla jedním z hlavních témat. Volební vítězství získal James Knox Polk mimo jiné s jasnou vizí teritoriální expanze USA. Tato skutečnost přiměla prezidenta Tylera pokračovat v tažení za připojení Texasu k USA. V prosinci 1845 proto prosadil proceduru společné rezoluce obou komor, která měla schválit již jednou projednávanou smlouvu o anexi Texasu. Tento proces spočíval ve schválení smlouvy hlasováním v obou z komor amerického Kongresu, přičemž pro její přijetí bylo potřeba nadpoloviční většiny poslanců i senátorů. Mimo rozpory, které se objevovaly již v debatě na jaře 1844, tak v lednovém a únorovém zasedání Kongresu ohledně anexe Texasu vyvstala také otázka samotné ústavnosti anexe. Ačkoliv ústava hovořila, že státy mohou být přijaty do Unie rozhodnutím Kongresu,³⁴ běžná praxe vypadala tak, že stát byl nejdříve teritoriem USA a poté byl rozhodnutím Kongresu připojen. V případě Texasu se však jednalo o již existující nezávislý stát, který se měl k Unii připojit. Tato otázka ústavnosti odvedla diskuzi také do roviny argumentů opírajících se o historii. V roce 1803 bylo totiž území Texasu součástí americké koupě Louisiany. Nicméně John Quincy Adams se podpisem smlouvy se Španělskem, která dostala název Adams-Onísova smlouva, amerického nároku na Texas vzdal. Tyto argumenty byly spíše technikáliemi a v textu dostanou pouze minimální prostor. Pro nás je v tento okamžik důležité, že s připojením tzv. Walkerova dodatku k zákonu, který ratifikoval smlouvu o anexi Texasu, Senát nakonec tuto smlouvu schválil v poměru 27:25. Ve Sněmovně reprezentantů dopadly výsledky hlasování 120:98 ve prospěch anexe. Navzdory obecnému mínění, že tak prezident neučiní, podepsal Tyler poslední den ve svém úřadu čerstvě schválenou smlouvu a učinil další kroky nezbytné k jejímu faktickému naplnění.³⁵

Smlouva nechávala na texaských bedrech veškeré dluhy, ale Texas si na druhou stranu ponechal své veřejné pozemky. Otázka hranic zůstala nejasná a rozhodnutí o budoucnosti otroctví v Texasu zůstalo na státu samotném. Nicméně jeho severní hranice byla nakonec určena v intencích Missourského kompromisu, který stanovil nejzazší severní hranici otroctví. V červnu 1845 schválil texaský senát anexi a na stejném zasedání odmítl návrh Mexika na vyrovnání. V červenci poté texaský konvent doplnil ústavu tak, aby byla v souladu s ústavou USA. Dne 29.12.1845 se Texas oficiálně stal 28. státem

---

³⁴ Viz: Článek IV. oddíl 3. ústavy Spojených států amerických.

³⁵ Tímto Tylerovým rozhodnutím se zabývá především třetí část, kapitola 3.3. Republikánský liberalismus.

USA³⁶ a v únoru následujícího roku byli do amerického Kongresu zvoleni první dva texaští senátoři, z nichž jedním byl i Sam Houston.

Nastínění dalšího vývoje (1845-1848)

Mexická strana samozřejmě s anexí nesouhlasila a marně si jí pokusila zabránit. Právě otázka sporné hranice byla hlavním důvodem k eskalaci konfliktu. Texas si, nyní jako součást USA, nárokoval celou oblast mezi řekami Nueces a Rio Grande, ačkoliv toto území nebylo ani součástí koupě Louisiany v roce 1803. President Polk již v červnu 1845 poslal pod vedení generála Zachary Taylora k ústí řeky Nueces armádu. Na podzim téhož roku nabídl Polk prostřednictvím vyslance Johna Sidella mexické vládě 25 milionů dolarů za toto sporné území a dále za Horní Kalifornii a region Santa Fe de Nuevo Mexico (tedy v podstatě území dnešních států Kalifornie, Arizona, Nové Mexiko, Nevada a části Utahu a Colorada). Mexická strana nabídku odmítla. Na přelomu roku dostala Taylorova armáda rozkaz přesunout se až k Rio Grande. V dubnu 1846 poté došlo k napadení malé americké průzkumné jednotky. Polk využil situace a vyhlásil Mexiku válku. Mexicko-americká válka skončila vítězstvím USA a mírová smlouva z Guadalupe Hidalga³⁷ přinesla Spojeným státům, výměnou za peněžní kompenzaci Mexiku, významné teritoriální zisky, které v podstatě odpovídaly americkým požadavkům, jak je vznesl John Sidell o tři roky dříve. Vše přehledně zobrazuje následující mapa:

---

³⁶ Ještě v březnu 1845 se stala státem i Florida.

³⁷ Více informací o této smlouvě lze nelézt ve druhé části, kapitola Testovací část, subkapitola 3.1 Agregovaná moc, oddíl Území.

Mapa 2 Americké zisky (bílé plochy) na základě smlouvy z Guadalupe Hidalgo (1848) včetně Texasu

Zdroj: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/62/Mexican_Cession_in_Mexican_View.PNG

Poznámka: Mapa zachycuje současné uspořádání USA a nikoliv situaci v daném období. Mapa má především prezentovat rozlohu a umístění získaného území.

V zápětí po anexi Texasu musela zahraniční politika také řešit územní spor na severozápadě. Jednalo se o oblast Oregonu. Od roku 1818 s obnovením dohody ve dvacátých letech spravovali toto území společně Američané a Britové. V průběhu první poloviny čtyřicátých let se populace amerických osadníků prudce zvyšovala.³⁸ Na základě populačních argumentů, Polkova nekompromisního přístupu a britské nevěli vstupovat do ostřejších sporů s USA, byla nakonec v roce 1846 hranice stanovena na 49° severní šířky.³⁹

³⁸ Ze 400 lidí v roce 1841 na 5000 lidí v roce 1845. In: PLETCHER, David M.: The Diplomacy of Annexation; Texas, Oregon, and the Mexican War. Columbia: University of Missouri Press, 1973, s. 215.

³⁹ S výjimkou pobřežní oblasti, kde se hranice stáčí na jih a kde Británie získala okolí dnešního Vancouveru a celý stejnojmenný ostrov.

Část druhá

Realistická tradice

1. Waltova neorealistická teorie

Za zástupce realistické tradice byla vybrána teoretická práce amerického autora Stephena Walta. Ačkoliv tento jeho příspěvek k teorii mezinárodních vztahů vyšel již v polovině osmdesátých let dvacátého století, jeho přístup vyvažování hrozeb je podle mého názoru i po čtvrt století schopný výstižné interpretace dění na mezinárodním poli. Jakožto autor navazující na realistickou tradici a žák *zakladatele* neorealistického přístupu v mezinárodních vztazích Kennetha Waltze, sdílí i Waltova koncepce samozřejmě množství společných znaků typických pro realistickou tradici.⁴⁰ Z našeho pohledu je asi nejdůležitější charakteristikou to, že teorie je systémová. Nezávislou proměnnou jsou změny systému (ve Waltově případě rozložení hrozeb a z toho plynoucí jejich nerovnováha), které zapříčiňují změny v chování států. Walt do interpretace mezinárodní politiky zapojuje, mimo tradičních realistických prvků, i určité subjektivní prvky, čímž se do jisté míry pokouší smířit realistický důraz na objektivitu s faktorem vnímání a interpretace. Domnívám se, že Walt i přes tento posun zachoval základní premisy neorealismu, nicméně zakomponováním právě těchto subjektivizujících prvků se jeho teorie více přibližuje reálné praxi vytváření zahraniční politiky. Součástí této kapitoly bude shrnutí základních tezí tradiční neorealistické myšlenkové školy a částečně i původní realistické tradice. V další části pak přiblížíme samotnou Waltovu koncepci vyvažování hrozeb.

---

⁴⁰ WALT, Stephen M.: The Progressive Power of Realism. In: *The American Political Science Review*, Vol. 91, No. 4, 1997, s. 931-935.

1.1. Tradiční neorealisticke předpoklady

Kenneth Waltz ve své systematické práci zabývající se neorealisticke pojetím chápání mezinárodní politiky, určil tři základní charakteristiky systému mezinárodních vztahů.⁴¹ Zaprvé se jedná o způsob jeho uspořádání, který je anarchické. Na mezinárodní scéně neexistuje autorita, která by byla mocensky či jinak nadřazena jednotlivým státům. Zadruhé, vzhledem k anarchickému charakteru mezinárodního systému si státy nemohou dovolit uskutečňovat proces specializace, jako tomu je v případě hierarchického uspořádání, kde probíhá mezi jednotkami určitá distribuce úkolů, funguje kooperace a jednotky jsou na sobě závislé. Toto vzhledem k anarchičnosti systému mezinárodní politiky nejde a každý stát musí zajišťovat všechny potřebné funkce ke svému přežití ze svých zdrojů. Klíčovou otázkou je samozřejmě bezpečnost státu, která je pro neorealisty hlavním a nejdůležitějším tématem mezinárodní politiky. Z těchto důvodů je poté odvozeno i tvrzení, že státy jakožto jednotky systému jsou si velmi podobné. Zatřetí, mezinárodní strukturu definuje fenomén, který je označená jako distribuce moci. Moc je schopnost subjektu ovlivnit chování jiného státu.⁴² Právě moc je základním prostředkem, který státu dovoluje bojovat o přežití v mezinárodním systému.

Důležité je, že při analýze mocenského postavení státu nás nezajímají tolik absolutní hodnoty jednotlivých atributů moci, nýbrž spíše jejich mezistátní porovnání. Ve svém poválečném příspěvku Hans Morgenthau přišel s důkladnou analýzou zdrojů moci, která zahrnuje množství faktorů. Počínaje charakterem a velikostí území, přes přírodní zdroje až ke kvalitě diplomacie či společnosti.⁴³ Rozložení moci v systému je klíčovou proměnnou mezinárodní politiky. Původní Waltzova neorealisticke koncepce mezinárodních vztahů pracovala s teorií mocenské rovnováhy, která fungovala podobně jako trh definovaný liberálními ekonomy. Jakékoliv vychýlení mocenské rovnováhy

---

⁴¹ WALTZ, Kenneth: *Theory of International Politics*. New York: Addison-Wesley, 1979. s. 79-101.

⁴² Viz definice William C. Wohlforth. Citováno podle: ROSE, Gideon: *Neoclassical Realism and Theories of Foreign Policy*. In: *World Politics*, Vol. 51, No. 1, s. 151.

⁴³ Morgenthau konkrétně zmiňuje geopolitické postavení státu, přírodní zdroje jako je potravinová základna, nerostné suroviny, dále průmyslové kapacity, vojenská připravenost, která se skládá z technologií, kvality vedení, velikosti a síly armády a populace, dále pak národní charakter a morálka, kvalita společnosti a vládního uspořádání, kvalita diplomacie. In: MORGENTHAU, Hans; THOMPSON, W. Kenneth: *Politics among Nations. The Struggle for Power and Peace*. New York: McGraw-Hill, 1985, s. 127-176.

vyvolalo u států takovou reakci, která vedla zpět k rovnovážnému postavení.⁴⁴ Přičemž státy sami explicitně takto svoji zahraniční politiku (tedy hledání rovnováhy) mnohdy ani nedefinovaly. K této rovnováze dochází podle Waltze automaticky a spontánně tak, jak státy jako racionální aktéři usilují o výhodnou bezpečnostní pozici v soutěživém systému mezinárodní politiky. Proces vyvažování se tak v očích neorealistů stal základním fenoménem mezinárodní politiky. V případě, že tedy dojde například k nárůstu vojenských kapacit soupeřícího státu, bude ohrožený stát hledat takové prostředky, kterými toto silné postavení soupeře vykompenzuje. Může tedy například vybudovat nové vojenské kapacity či usilovat o spojenectví s dalším státem. Právě racionální chování⁴⁵ státu je klíčovým předpokladem jeho jednání na mezinárodní scéně. Stát v zásadě volí takové prostředky, které nejefektivněji vedou k cíli, kterým zpravidla bývá vyvážení relativní síly státu v systému. Někteří autoři aplikují do důsledků racionalitu státu a pomocí ekonomické teorie se snaží kvantifikovat a poté porovnávat mezní náklady (např. vojenskou akci) a mezní přínosy (zvýšení moci) se zahraničně-politických akcí, jakými je například rozšiřování území.⁴⁶ Důležitou charakteristikou státu je také jeho suverenita, která je definována jako politický řád založený na kontrole území.⁴⁷

Jedním z dalších směrů, který navazuje a rozšiřuje neorealistické koncepty, jsou strukturalisté.⁴⁸ Ti se snaží rozšířit původní koncept rozložení čistě bezpečnostní složky moci, o hospodářskou či politickou moc a přiblížit tak neorealistickou teorii „... *praxi, nicméně za cenu ztráty na vysvětlovací síle a často i logické koherenci.*“⁴⁹

---

⁴⁴ WALTZ (1979), s. 102-128.

⁴⁵ Ačkoliv podle Waltze je definice racionálního chování omezena pouze na skutečnost, že stát má zájem na svém přežití. Pokud by aktéři ztratili tuto motivaci, systém a rovnováha moci by se rozpadly. In: WALTZ (1979), s. 118.

⁴⁶ Tyto koncepty čerpající z klasické mikroekonomické teorie se staly inspirací například pro Roberta Gilpina. In: DRULÁK, Petr: Teorie mezinárodních vztahů. Praha: Portál, 2003. s. 67.

⁴⁷ Tato definice pochází od Stephena Krasnera. Citováno podle: BURCHILL, Scott a kol.: Theories of International Relations. Basingstoke: Palgrave, 2001, s. 87.

⁴⁸ Za jeden z významných příspěvků, který je řazen mezi strukturalistické proudy v realistické tradici, je považováno například dílo: BUZAN, Barry; WAEVER, Ole: Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu. Praha: Centrum strategických studií, 2005.

⁴⁹ In: DRULÁK (2003), s. 69.

1.2. Waltův koncept vyvažování hrozeb

Původní Morgenthauova koncepce vyvažování moci byla dále rozpracována Waltzem. Stephen Walt poté v osmdesátých letech přichází s konceptem vyvažování hrozeb.⁵⁰ Walt tak zjemňuje tradiční neorealistický pohled na mezinárodní vztahy pouze prizmatem *moci* o další aspekty, které mají vliv na rozhodování státu na mezinárodní scéně. Jedná se o *geografickou blízkost* protivníka, dále jeho *ofenzivní schopnosti* a jeho proklamovanou a ostatními státy interpretovanou *agresivitu*. Neorealistická teorie tím tak získává komplexnější zázemí pro interpretaci mezinárodních vztahů a rozšiřuje Waltův čistě materialistický koncept vyvažování moci o další faktory.

I přes toto zakomponování dalších faktorů však stále podle Walta hraje významnou roli v mezinárodní politice *rozložení moci*⁵¹ a relativní síla státu vzhledem k ostatním. Walt označuje tuto sílu státu za *agregovanou moc*, a ta jako taková zahrnuje tradiční zdroje moci státu, jak s nimi pracuje realistická tradice a geopolitické teorie.⁵² Jedná se hlavně o geografickou rozlohu, polohu a reliéf krajiny, počet obyvatel, hospodářskou sílu, vojenskou sílu a další. Je důležité opět připomenout, že absolutní změny v některé z uvedených oblastí ještě nemusí automaticky znamenat posílení státu na mezinárodní scéně, neboť rozhodujícím aspektem je změna rozložení moci.⁵³

Dalším hlediskem, které stát při analýze své situace na mezinárodním poli sleduje, je *geografická blízkost* bezpečnostní hrozby. Je zřejmé, že velmi dobře vyzbrojený stát, který se ovšem rozprostírá na druhé straně planety, nebude pro sledovaný stát takovou hrozbou, jako v případě, kdyby s ním měl společnou hranici.

Ofenzivní schopnosti jednoho státu mají na ohrožení bezpečnostní pozice státu jiného také vliv. Pokud stát disponuje schopností účinného a rychlého mocenského působení v dané oblasti (tzv. *power projection*), bude to pro jiný stát určitě znamenat větší hrozbu než v případě, že by tyto prostředky k dispozici neměl. Mimo technologické

---

⁵⁰ WALT, Stephen M.: Alliance Formation and the Balance of World Power. In: *International Security*, Vol. 9, No. 4 (Spring, 1985), s. 3-43.

⁵¹ WALT, Stephen M.: Testing Theories of Alliance Formation: The Case of Southwest Asia. In: *International Organization*, Vol. 42, No. 2 (Spring, 1988), s. 312.

⁵² MORGENTHAU (1985), s. 127-176.

⁵³ MORGENTHAU (1985), s. 174.

prostředky dopravy a jejich dostatečné kapacity do této kategorie patří i schopnost států působit na území jiného státu skrze infiltraci či propagandu.⁵⁴

Pravděpodobně nejdůležitějším prvkem, který Waltovi umožnil rozšířit koncepci rovnováhy moci na rovnováhu hrozeb, bylo zakomponování percepce *intencí státu a jeho agresivity*. Pokud je stát vnímán svým okolím za spolehlivého partnera bez ambic na změnu mocenského uspořádání mezinárodního systému, pravděpodobně nebude zvýšení jeho vojenských kapacit považováno okolními státy za zvýšení bezpečnostní hrozby. A státy tedy nebudou usilovat o nový bod rovnováhy, neboť zvýšení vojenských kapacit v atmosféře vzájemné důvěry tuto rovnováhu hrozeb nenaruší. Walt význam percepce shrnuje: „*Vnímání záměrů hraje obzvláště důležitou roli při vytváření aliancí.*“⁵⁵

Podle Walta je hlavním úkolem státu hledat na mezinárodní scéně takovou pozici, která mu přinese největší bezpečnostní záruky (balance hrozeb). Při hledání takového postavení pak státy reagují nikoliv pouze na rozložení moci (tedy na svoji a protivníkovu mocenskou pozici), nýbrž i na hrozbu, která se skládá ze čtyř výše zmíněných elementů. Tím, že Walt zavádí hrozbu jakožto hlavní proměnnou, explicitně zařazuje do analýzy pozice státu v mezinárodní politice prvky subjektivity. V případě klasického neorealistickeho pojetí je totiž pozice státu a případná nerovnováha moci v podstatě v objektivních (materiálních) kategoriích. Distribuce moci je objektivně pozorovatelný fenomén, který můžeme do jisté míry kvantifikovat, a tím i provádět porovnání mezi státy (např. počet divizí, hospodářská základna apod.).

Samotný význam slov *moc* a *hrozba* tento rozdíl mezi tradiční objektivním neorealistickeým přístupem a Waltovou subjektivnějši koncepcí konstituuje. Zatímco pojem *moc* vyjadřuje spíše statickou veličinu, význam slova *hrozba* v sobě implicitně obsahuje namířenost do budoucnosti. Hrozba je možná podoba budoucího stavu světa, který pro nás může znamenat neblahé důsledky. Agregovaná moc má tedy spíše objektivní charakter. Samozřejmě můžeme argumentovat, že ne vždy stát zná přesnou velikost vojenských kapacit soupeře a subjektivní prvek působí i při analýze těchto informací aktéry politického procesu. Ale právě díky statickému charakteru moci je zde prostor pro subjektivní hodnocení relativně malý. Naproti tomu v případě percepce intencí soupeřícího státu je prostor pro subjektivní hodnocení mnohem větší. Intence státu v sobě totiž obsahují velkou dávku dynamiky. Stát může na svého souseda zaútočit

---

⁵⁴ WALT, Stephen M.: Revolution and War. In: *World Politics*, Vol. 44, No. 3 (Apr., 1992), s. 333.

⁵⁵ WALT (1985), s. 12.

prakticky ze dne na den, zatímco posuny v rovnováze agregované moci probíhají v dlouhých časových obdobích (od relativně krátké mobilizace přes fyzickou výstavbu armády, industrializaci až po růst populace, který trvá generace). Je to právě značný nedostatek informací o intencích státu způsobený vysokou dynamikou, kterou v sobě chování státu na mezinárodní scéně má a která dává prostor k subjektivnímu výkladu balance hrozeb. Naopak v případě geografické blízkosti a ofenzivní síly je prostor pro subjektivní hodnocení spíše omezen, podobně jako je tomu u agregované moci.

Sám Walt ukazuje, že přestože objektivní faktory moci byly ve druhé světové válce na straně koalice bojující proti Hitlerovskému Německu, právě percepce německé agresivity, jak ji vnímaly bojující státy koalice, převážila význam fyzické moci či ofenzivní síly a v případě USA i geografické vzdálenosti.⁵⁶ Opačným případem může být sovětská politika vůči Německu na počátku druhé světové války. Ačkoliv byly průmyslové a vojenské zdroje v té době jednoznačně na straně Německa, po rozdělení Polska měly oba státy dlouhou společnou hranici (tedy geografická blízkost jako faktor byla přítomná také) a o ofenzivních schopnostech Německa nebylo pochyb, sovětská diplomacie interpretovala německou agresivitu v takových intencích, že nerovnováhu hrozeb jakoby téměř nevnímala. Tyto extrémní případy ukazují, že subjektivní faktor, tedy vnímání intencí soupeře, hraje při vnímání nerovnováhy hrozeb velmi důležitou roli. V prvním případě význam agresivity Německa převyšoval význam materiální převahy spojenců, ve druhém případě vnímání malé agresivity utlumilo význam zbylých objektivně hrozících faktorů ovlivňujících nerovnováhu hrozeb.

Walt rozlišuje dvě základní strategie, které státy aplikují při reakci na hrozby. Zaprvé je to koaliční jednání za účelem získání podpory od dalších subjektů proti silnějšímu nepříteli. Zadruhé se naopak jedná o spojení se silnějším a ohrožujícím státem. V mezinárodní politice se častěji setkáváme s koaličním jednáním za účelem vyvážit sílu nepříteli. Tato strategie potvrzuje tradiční realistickou koncepci vyvažování moci. Avšak v některých případech se objevuje i tzv. bandwagoning.⁵⁷ Jedná se především o situaci, kdy slabý stát čelí hrozbě státu s velkými ofenzivními kapacitami, které nedávají slabší jednotce prakticky žádnou šanci na odpor. Další situací je stav, kdy je stát natolik slabý, že by jeho spojením s koalicí států proti agresorovi nepřineslo žádné reálné posílení této

---

⁵⁶ In: WALT (1988), s. 280.

⁵⁷ Český ekvivalent se v tomto případě hledá jen velmi těžko. V podstatě se jedná o dobrovolné rozhodnutí státu sledovat politiku silnějšího státu.
Zdroj teze: WALT (1985), s. 6.

koalice, a tudíž by ani nezískal vliv na jejím rozhodování. Může také nastat možnost, že se zkrátka ohrožený stát s nikým spojit nemůže. Motivací státu, který se rozhodne pro kooperaci s dominujícím státem, může být také vidina větších zisků v porovnání se situací, kdy by stát stál na straně koalice bojující proti agresorovi. Právě zakomponování percepce bezpečnostní hrozby do mezinárodně-politického rozhodování státu dává Waltovu konceptu vyvažování hrozeb schopnost obstojně vysvětlit fenomén bandwagoningu.

Waltova teorie se také dotýká i ideologické podstaty státu. Pokud mají státy podobný náhled na základní otázky uspořádání lidské společnosti a světa, většinou se předpokládá, že spolu nebudou soupeřit do takové míry, v jaké by tak činily v případě výrazně odlišných představ o společenském zřízení. Nicméně tento předpoklad je částečně popřen v případě, že daná ideologie předpokládá jednoho ideologického vůdce. Potom se zvyšuje pravděpodobnost, že podobně uspořádané státy budou soupeřit o tuto vedoucí pozici. Dále je potřeba zdůraznit, že státu jde primárně o zajištění bezpečnosti. O ideologických faktorech spolupráce lze tedy uvažovat zpravidla pouze v případě, kdy stát není vystaven bezpečnostní hrozbě.⁵⁸ Nicméně, vzhledem k tomu, že význam hodnot a ideologie je tématem hlavně liberálních konceptů a nepředstavuje dominantní téma v neorealismu, v naší aplikaci Waltova neorealismu na americkou anexi Texasu budeme od ideologické příbuznosti obou států abstrahovat. Ostatně autor sám po provedené analýze tvorby aliancí v jihozápadní Asii konstatuje, že „...ideologie hraje relativně malou roli při vytváření spojenecké politiky.“⁵⁹ Podrobněji se ideologií bude věnovat kapitola zabývající se liberální teorií (část třetí, podkapitola 3.1).

---

⁵⁸ In: WALT (1985), s. 24.

⁵⁹ In: WALT (1988), s. 313.

2. Stanovení proměnných a hypotéz

Teorie vyvažování hrozeb vychází z předpokladu, že státy budou reagovat na vnímané změny v mezinárodním systému, respektive na hrozby, které pro stát z těchto změn vyplývají. Existuje-li ve vztahu dvou států či bloků nerovnováha hrozeb, Waltova teorie předpokládá, že stát učiní takové kroky, které povedou k nápravě rovnovážného stavu. Cílem Waltova článku *Testing Theories of Alliance Formation: The Case of Southwest Asia*, bylo potvrdit platnost teorie rovnováhy hrozeb při interpretaci koaličního jednání vybraných států, přičemž byl kladen důraz na snahu vysvětlit strategii vyvažování či bandwagoningu. Autor se zde zaměřil na zahraniční politiku čtyř asijských států a její proměny v období od skončení 2. světové války až do počátku osmdesátých let dvacátého století. Vzhledem k tomu, že případ anexe Texasu je časově a tematicky vymezen mnohem úžeji, nelze plně kopírovat Waltův postup. Z tohoto důvodu a také pro lepší přehlednost se budeme zvláště věnovat jednotlivým faktorům, které konstituují nerovnováhu hrozeb. Na rozdíl od Walta tedy nebudeme postupovat chronologicky, nýbrž budeme tematicky analyzovat ty fenomény, které určují Waltem definované čtyři faktory nerovnováhy hrozeb.

Problematika objektivity při zkoumání jednotlivých kategorií již byla diskutována (podkapitola 1.2 této části práce). Kategorie agregované moci, geografické blízkosti a ofenzivních schopností potencionálních soupeřů USA můžeme tedy analyzovat z čistě objektivního hlediska. Naproti tomu v případě percepce intencí nepřátel USA budeme muset výzkum vést nikoliv pouze na základě skutečných zájmů a snah rivalů Spojených států, nýbrž analýzou percepce aktivit těchto soupeřících států z pohledu představitelů americké zahraniční politiky. Státy, které mohly pro USA v té době znamenat hrozbu, byly Velká Británie a Mexiko, přičemž prvně jmenovaný je obecně považován za nejvážnějšího konkurenta USA na americkém kontinentu. Z tohoto důvodu bude také Velké Británii věnována hlavní pozornost. Následující řádky přiblíží jednotlivé faktory a postup při zjišťování jejich vlivu na existenci nerovnováhy hrozeb.

V případě *agregované moci* se jedná o souhrn několika kategorií. Pro náš příklad byly vybrány ty faktory, které nejlépe charakterizují americké postavení v mezinárodním systému. Jedná se o geografický faktor, populační faktor, průmyslové a vojenské kapacity a kvalita vládního aparátu. Dále považuji za celkem vhodné analyzovat dlouhodobé

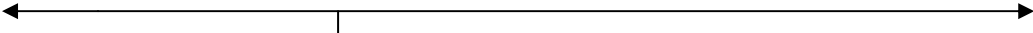
trendy těchto faktorů, abychom mohli americké mocenské postavení v první polovině čtyřicátých let zasadit do celkového kontextu vývoje USA v devatenáctém století.

Pokud se týká dalších tří faktorů, tedy *geografické blízkosti* nepřítele, jeho *ofenzivních schopností* a *agresivity*, hraje při jejich zvažování úlohu také historická zkušenost amerických politiků s britským zahraničně-politickým působením na americkém kontinentu i britská politika v té době v jiných částech světa. Z tohoto důvodu považuji za vhodné čtenáře průběžně v textu alespoň částečně o tomto historickém kontextu informovat.

Další důležitá poznámka se týká faktoru *agresivity* státu. Jedná se ve skutečnosti o analýzu zahraniční politiky potenciálního nepřítele. Pouze pokud má tato politika ambici ohrozit zásadním způsobem pozorovatele, potom můžeme politiku označit za agresivní. Proto je pravděpodobně vhodnější v některých případech využívat pojmu *intence státu*. Samotná část analyzující intence amerických soupeřů bude vzhledem k již naznačené problematice subjektivity rozdělena do dvou oddílů. Nejdříve se budeme zabývat skutečnými záměry a zájmy Velké Británie a Mexika a poté se blíže podíváme na ohlasy, jež tyto aktivity vyvolaly v USA, a jak byly tyto zahraničně-politické akce Velké Británie a Mexika subjektivně vnímány mezi americkými politiky. Právě tato druhá část zabývající se subjektivním vnímáním dané situace bude zahrnovat scénáře možných hrozeb tak, jak byly některými americkými politiky vnímány a vplynuly z interpretací britských či mexických intencí.

Faktory dále ohodnotíme podle dopadu na bezpečnostní pozici státu. Stupnice zahrnuje i možnost, že faktor působí pozitivně na bezpečnostní situaci státu, tedy že *posiluje* americkou bezpečnost. Faktor může mít dále *indiferentní* vztah k ohrožení státu, nebo může mít na ohrožení bezpečnosti státu *mírný*, popřípadě *silný* vliv. Vše ilustruje následující tabulka:

Tabulka 1 Faktory ovlivňující vnímání hrozby a míra jejich vlivu

Faktor přispívá k posílení bezpečnostní pozice	Faktor je ve vztahu k bezpečnostní pozici státu indiferentní	Faktor přispívá k bezpečnostnímu ohrožení státu jen mírně	Faktor přispívá k bezpečnostnímu ohrožení státu silně
			
Posiluje bezpečnostní pozici	Indiferentní		Zvyšuje ohrožení státu

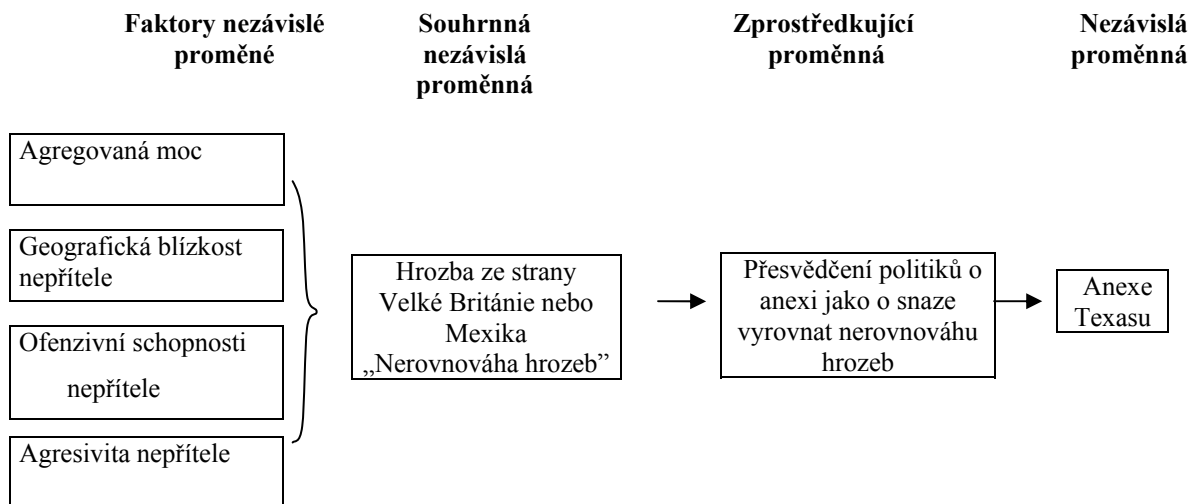
Výstupem této první fáze poté bude konstatování, které zhodnotí existenci rovnováhy či nerovnováhy hrozeb a také velikost této hrozby. Vzhledem k důležitosti, jakou klade Walt na percepci intencí soupeře, bude mít tato kategorie oproti ostatním faktorům dvojnásobnou váhu. Opět je potřeba podotknout, že samotná Waltova *testovací práce*⁶⁰ takto explicitně jednotlivé faktory nehodnotí, neboť se primárně zabývá analýzou aliančního chování státu ve smyslu výkladu rozhodnutí státu pro jednu ze strategií, tedy buď pro bilanci hrozeb, anebo pro bandwagoning. Nicméně, jak autor na několika místech uvádí, znamenají-li tyto čtyři faktory celkově pro sledovaný stát nějakou hrozbu, dá se předpokládat, že tento stát se bude snažit vhodnou aliancí na danou situaci reagovat.

Samotné prokázání existence nerovnováhy hrozeb ovšem ještě neznamená, že USA jednaly právě na základě pocitu ohrožení a že například Texas neanektovaly z jiných důvodů. Ve druhé fázi se tedy pokusíme prokázat přítomnost zprostředkující proměnné, jež bude schopná potvrdit nebo vyvrátit kauzalitu *nerovnováha hrozeb – anexe Texasu*. Touto nezávislou proměnnou bude přesvědčení amerických zákonodárců a představitelů zahraniční politiky, že Texas musí být anektován právě z důvodu, aby vyrovnal existující nerovnováhu hrozeb a bezpečnostní ohrožení USA. Již bylo zmíněno, že za největšího rivala USA byla považována Velká Británie. Proto již nyní můžeme vyloučit možnost, že by USA anektovaly Texas za účelem realizace tzv. bandwagoningu, tedy že právě Texas byl pro USA tou největší hrozbou. V podstatě již ze samotného

⁶⁰ Viz: WALT (1988), s. 575-316.

všeobecně rozšířeného pojmenování této události, *anexe Texasu*, pramení, že USA v tomto vztahu hrály jasně nadřazenou roli, a tudíž ze strany Texasu nemohla přicházet bezpečnostní hrozba. Tyto teze o větší síle USA v porovnání s Texasem budou podpořeny i v průběhu analýzy rovnováhy agregované moci (podkapitola 3.1. této části práce) Celý výzkumný proces poté shrnuje následující diagram:

Diagram 1. Stanovení objektivní nerovnováhy hrozeb

Hypotéza testující Waltovu neorealistickou teorii tedy zní: Prokáže-li se existence hrozby a také to, že tato hrozba byla důvodem k anexi Texasu (zprostředkující proměnná), budeme moci konstatovat, že Waltova neorealistická teorie rovnováhy hrozeb je schopná vysvětlit americké alianční chování v případě anexe Texasu.

3. Testovací část

Fáze 1.

3.1. Agregovaná moc

Složka agregované moci se v naší analýze skládá z pěti základních faktorů. Každý z nich bude samostatně evaluován a konečné ohodnocení vlivu agregované moci jako celku na nerovnováhu hrozeb bude sumarizováno v posledním odstavci této subkapitoly (Celkové hodnocení).

Území

Spojené státy v období prakticky již od doby svého vzniku na konci osmnáctého století registrovaly nebývalý územní rozmach. V počátcích existence USA byla tato agresivní zahraniční politika odůvodňována vnějším ohrožením a hledáním lepší geopolitické pozice.⁶¹ V dalším období, zejména v první polovině 19. století, přibyl k této argumentaci i idealistický prvek, kterým byl soubor myšlenek a hodnot souhrnně nazývaných jako *“zjevné předurčení”*.⁶²

Územní expanze USA v devatenáctém století je na jedné straně vyústěním zvyšování relativní moci USA, na druhé straně je i akcelerátorem další expanzionistické zahraniční politiky. Americká zahraniční politika využívala relativního oslabování evropských koloniálních velmocí a své územní akvizice prováděla zčásti přímo na jejich úkor a zčásti docházelo k osidlování indiánských území. V průběhu 19. století je možné zaznamenat několik velmi důležitých územních zisků, které byly významné svým rozsahem či geostrategickým významem.

První velkou událostí byla koupě rozsáhlého území v povodí řeky Mississippi a dále na západ až k dnešnímu státu Wyoming. Celé toto území bylo v roce 1803

---

⁶¹ In: COMBS: Jerald A.: The History of American Foreign Policy. New York: Alfred A. Knopf, 1986. s. 37. a

WEINBERG, Albert K.: Manifest Destiny. A Study of Nationalism in American History. Chicago: Quandrangle paperback: 1963. s. 23.

⁶² Zjevnému předurčení se systematicky věnuje subkapitola 3.1. ve třetí části této práce (testování Hodnotového liberalismu.)

odkoupěno od Napoleonské Francie⁶³ bojující na evropském kontinentu a rozlohou se rovná zhruba 1/3 velikosti dnešních USA. Mimo své rozlohy byla koupě důležitá také proto, že USA získaly New Orleans. Toto město bylo jednak nesmírně důležitým přístavem pro obchod s karibskou oblastí, ale také bodem, který ovládal ústí řeky Mississippi.⁶⁴

V roce 1819 došlo k podepsání tzv. Adams-Onísovy smlouvy, která vymezovala sféry vlivu mezi USA a chřadnoucím španělským zámořským impériem. Na základě této smlouvy postoupila španělská koruna Spojeným státům území dnešního státu Florida a pobřeží států Mississippi a Alabamy (tzv. Západní Florida), jejíž centra byla fakticky pod vojenskou mocí USA již od první poloviny té samé dekády.⁶⁵ Dále byla smlouvou určena americká jižní hranice se španělskými územími, a to na řece Sabine (na východ od dnešního Houstonu), čímž byl vlastně zpochybněn americký nárok na Texas, který USA získaly na základě smlouvy s Napoleonem 1803.

V průběhu dalších dvou desetiletí byla nově nabytá území osidlována a politicky konsolidována začleňováním nových států do Unie. Mezitím došlo ke dvěma důležitým událostem. Zaprvé, se prakticky úplně zhroutilo španělské panství⁶⁶ v Americe, které mělo za následek vznik nového státního útvaru v těsném sousedství USA - Mexika. Zadruhé, právě severní oblast tohoto nového státu projevovala velké odstředivé tendence ve vztahu k centrální moci. Tak v roce 1836 vznikl geograficky mezi USA a Mexikem nový státní útvar - Texaská republika.

Texas o 9 let později dobrovolně vstoupil do Unie a v následujícím roce propukla mezi USA a Mexikem válka. Ta po dvou letech vyústila v podepsání smlouvy z Guadalupe-Hidalgo, která za peněžní kompenzaci 15 miliónů dolarů přirčila Spojeným státům rozsáhlá území dnešních států Kalifornie, Arizony a Nového Mexika a části států Utah a Colorado. Mezitím ovšem, ještě před počátkem války, si USA smlouvou s Velkou

---

⁶³ Ovládnutím Španělska získal Napoleon smlouvou ze San Ildefonsa toto území Louisiany. Původně zamýšlel učinit z něho odbytiště pro karibské zemědělské produkty, nicméně nakonec vzhledem ke složitým okolnostem přistoupil k prodeji této oblasti za 15 mil dolarů a to přesto, že smlouva se Španělskem ho vázala předat území zpět pod španělskou nadvládu, pokud o něj Francie ztratí zájem. In: COMBS (1986), s. 40.

⁶⁴ Právě o omezení navigačních práv na řece Mississippi, která byla sjednána v roce 1795 tzv. Pinckeyovou smlouvou, se prezident Jefferson velmi obával, což také přispělo k rozhodnutí odkoupit Louisianu. In: COMBS (1986), s. 40.

⁶⁵ V roce 1810 proběhlo vojenské připojení pobřeží mezi ústím řek Mississippi a Perdido a v roce 1813 bylo dobyt Mobile v dnešní Alabamě. In: OPATRŇÝ (2002), s. 12-13.

⁶⁶ Španělská koruna byla po osvobozenecích bojích ve dvacátých letech devatenáctého století schopna udržet pod svojí kontrolou pouze Portoriko a Kubu. V Pacifiku pak ještě souostroví Filipín, Mariany a Karolíny.

Británií zajistily sporné území Oregonu, které bylo do té doby pod společnou správou USA a Velké Británie.

V roce 1867 USA odkoupily od Ruska Aljašku. Na samém konci 19. století se Spojeným státům podařilo po vyhrané válce nad Španělskem v roce 1898 získat Portoriko a Filipíny a dále také rozhodující vliv na Kubě. V tomtéž roce proběhla také anexa Havajských ostrovů.

V kontextu tohoto dlouhodobého trendu můžeme považovat americkou teritoriální expanzi za stabilní prvek americké zahraniční politiky.⁶⁷ Teritoriální růst byl umožněn silným hospodářským postavením USA, výrazným růstem populace a také podporou obyvatelstva. Pokud se týká vnějších aspektů, tak současně s růstem USA docházelo ke stagnaci či degradaci moci evropských koloniálních velmocí, tedy kromě Velké Británie. A jak již bylo zmíněno, teritoriální růst sám o sobě přispíval k celkovému mocenskému postavení. Vývoj amerického území přehledně ukazují následující tabulky:

---

⁶⁷ A to zejména období 1812-1860. In: COMBS (1986), s. 56.

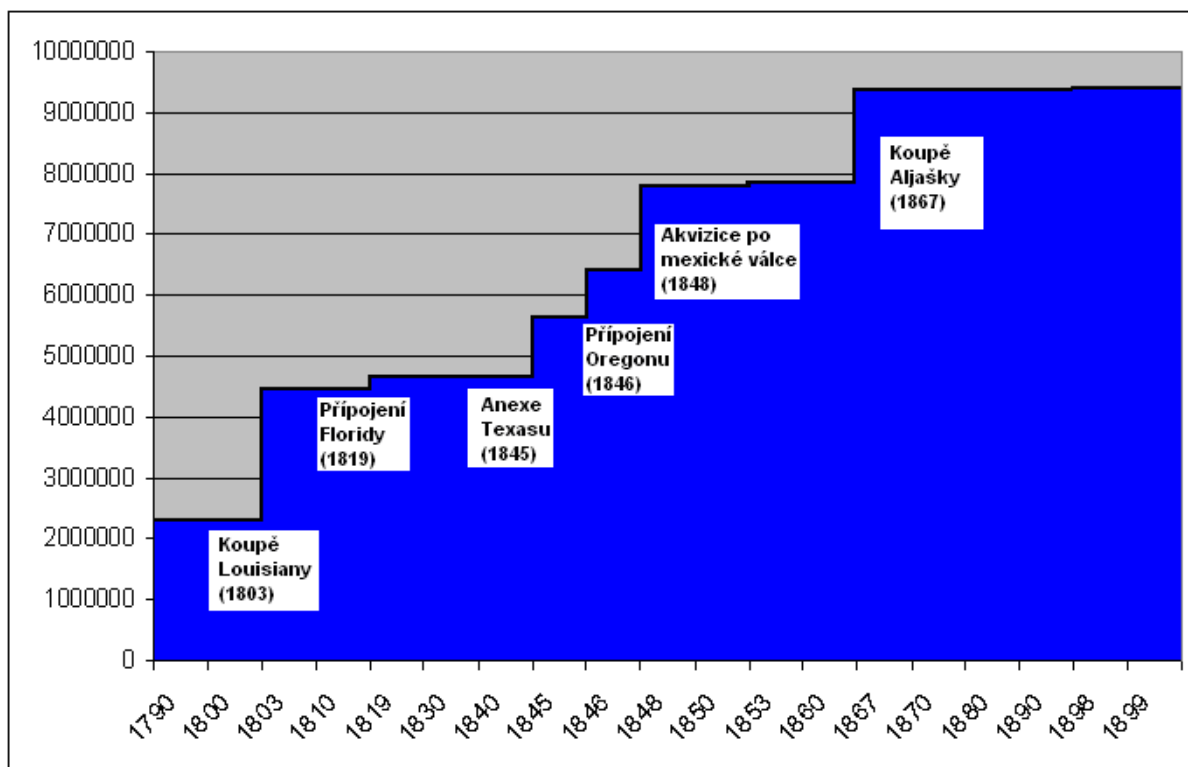

Tabulka 2. Růst rozlohy USA (1790-1899)

Území	Rok	Rozloha akvizice (km ²)	Celková Rozloha (km ²)	Cena v dolarech
13 kolonií 1790	1790	2308633	2308633	
Koupě Louisiany	1803	2142417	4451050	15 mil
Florida+další španělská území	1819	186487	4637537	5 mil
Texas	1845	1010466	5648003	
Kreton	1846	742000	6390003	
Část Mexika I.	1848	1370148	7760151	15 mil
Část Mexika II.	1853	76845	7836996	10 mil
Aljaška	1867	1528225	9365221	7,2 mil
Ostrovy Midway	1867	8	9365229	
Havaj	1898	16706	9381935	
Portoriko+Guam	1899	9653	9391588	

Data převzata z: KREJČÍ, Oskar: Zahraniční politika USA. Ideje, doktríny, strategie. Praha: Professional Publishing, 2009, s. 62.

Graf 1. Teritoriální růst USA v 19. století (km²)

Zdroj: Vlastní tvorba. Data převzata z: Oskar Krejčí (2009), s. 62.

Poznámka: Osa x není symetrická. Mezi jednotlivými roky nejsou stejné intervaly z důvodu vyzdvížení především roků, kdy k anexím docházelo.

Pro nás je ovšem klíčové, jaký měl tento vývoj vliv na americko-britské vztahy a jejich relativní mocenskou pozici ve vzájemném soupeření. Velká Británie v první polovině devatenáctého století zažívala nebyvalý rozkvět své koloniální říše.⁶⁸ Nicméně tento rozmach mocenského vlivu ve světě probíhal především v oblastech od USA relativně vzdálených. Britové od první čtvrtiny devatenáctého století zásadním způsobem upevňují své mocenské postavení v Indii a v dalších letech pronikají dále do vnitrozemí.⁶⁹ Ve čtyřicátých letech také dochází k výraznému posílení Velké Británie v Číně,⁷⁰ kde získává Hong-kong a další přístavy. V oblasti jihovýchodní Asie Británie rozšiřuje svůj vliv taktéž.⁷¹ Od konce 18. století dochází také k osidlování Austrálie a Nového Zélandu. K „dělení“ Afriky došlo sice až v poslední čtvrtině devatenáctého století, nicméně již v průběhu století se Británii podařilo získat kontrolu nad některými územími.⁷² V Evropě měla Británie pod kontrolou geostrategické body Gibraltar a Maltu.

---

⁶⁸ V letech 1815-1865 rostla britská říše v průměru o 260 000 čtverečních kilometrů ročně. In: KENNEDY, Paul: Vzestup a pád velmocí. Ekonomické proměny a vojenské konflikty v letech 1500-2000. Praha: Lidové Noviny, 1996. s. 198

⁶⁹ Nejdříve po Vídeňském kongresu získala Británie po Holandsku Cejlon a po porážce Maharáthů v roce 1818 se Britové fakticky stávají vládci Indie (stále zde ovšem existují portugalská enkláva v oblasti Goa a menší francouzské enklávy taktéž na pobřeží). V roce 1824 bylo zahájeno dobývání Barmy, ve čtyřicátých letech se potom Britové zmocňují Sindhu (1843) a Pandžábu (1849). In: PARKER, Philip a kol.: Velký atlas světových dějin. Praha: Reader's Digest Výběr, 2002. s. 235.

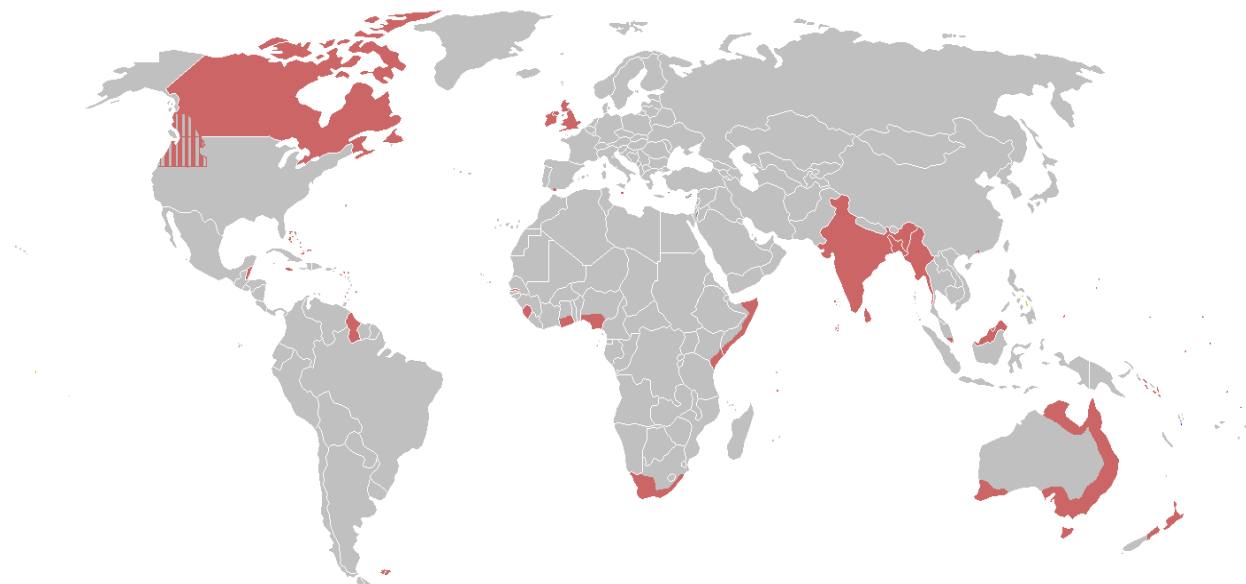
⁷⁰ Jedná se o situaci po první opiové válce v letech 1839-42, jejíž příčinou byl čínský odpor proti britskému obchodu s opiem. In: BROWNSTONE, David; FRANCK, Irene: Historie válek. Praha: Knižní klub, 1999, s. 327-329.

⁷¹ V roce 1819 byl založen Singapur, ve dvacátých letech se Británii podařilo získat vliv na Malajském poloostrově a na počátku čtyřicátých let potom i na severním pobřeží ostrova Borneo. In: PARKER (2002), s. 245.

⁷² Po Vídeňském kongresu připadlo Britům Kapsko a ve čtyřicátých letech devatenáctého století rozšířili Britové svůj vliv dále na východ do provincie Natal. Británie dále disponovala pobřežními oblastmi na západě Afriky (Gambie, Zlatonosné pobřeží, Sierra Leone a okolí dnešního Lagosu), ale také strategickým přístavem v Adenu, který spojuje Rudé moře s Indickým oceánem. Dále mohlo britské námořnictvo a obchodní flotila využívat námořních stanic na Sv. Heleně, Mauriciu, Seychelách a Maledivách.

Vzhledem ke stupni vývoje vojenských technologií a logistických kapacit, a tudíž i k relativní izolovanosti jednotlivých kontinentů nás, ovšem nejvíce zajímá vývoj politické mapy v Americe. Zde Velká Británie, ačkoliv obchodně dominovala v Latinské Americe, po roce 1815 prakticky žádné územní akvizice nezaznamenala.⁷³ V první polovině devatenáctého století se Velké Británii podařilo udržet velmi silné mocenské postavení v karibské oblasti.⁷⁴ Británie si dále nárokovala celou Kanadu, ačkoliv politicky a vojensky byla schopná ovládat především východní pobřeží a oblast Velkých jezer. Z těchto důvodů je třeba brát s jistou rezervou i následující mapu, neboť například v Indii nebyla oblast britského vlivu natolik souvislá, jak by se jevílo.

Mapa 3 Geografické postavení Velké Británie (cca 1840)

Zdroj: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/7d/Colonisation_1822.png a částečně vlastní tvorba

---

⁷³ Vídeňským kongresem spadly pod britskou správu ostrovy Trinidad, Tobago a Britská Guayana. Z předchozího období Británii patřila Jamajka, Britský Honduras, Bermudy, Bahamy a množství Návětrných ostrovů. V roce 1833 potom Británie získala Falklandy.

⁷⁴ Pro lepší představu lze využít mapy Karibiku v subkapitole 3.2. Geografická blízkost.

Celkově bylo tedy geostrategické postavení Velké Británie v globálním měřítku daleko silnější. Nicméně konkrétně na americkém kontinentu se její geostrategická pozice v porovnání s USA nijak dramaticky nezlepšovala, ba možná naopak. Spojené státy si svoji expanzionistickou politikou zajišťovaly v průběhu první poloviny devatenáctého století mnohem výhodnější geopolitické postavení. Vzájemné porovnání rozlohy obou států je ovšem relativně obtížné, neboť nelze dostatečně přesně určit, do jaké míry například Velká Británie skutečně kontrolovala nárokovaná území, a přestože se například z mapy jeví její pozice jako relativně velmi silná vzhledem k územím Kanady, je zřejmé, že v porovnání s vyspělými oblastmi amerického středovýchodu, je tato územní převaha z části iluzorní.

V době získání své nezávislosti bylo mexické území až třikrát tak velké oproti USA. Nicméně americká teritoriální expanze na západ tento rozdíl postupně stírala a odtržením Texasu od Mexika se rozloha obou států prakticky vyrovnala. Mexiko v období po roce 1821 nejenže nevykázalo žádný územní růst, naopak často bojovalo se separatistickými tendencemi ve svých periferních oblastech.⁷⁵ Po americké anexi Texasu se tento trend územního vývoje v obou státech potvrdil, když USA přímo na úkor Mexika získaly další oblasti, čímž svoji územní převahu nad Mexikem definitivně potvrdily.

Pohledem na globální rozložení sil v polovině devatenáctého století by se mohlo zdát, že Velká Británie znamenala pro USA velkou hrozbu. Nicméně při bližším prozkoumání vývoje politické mapy na americkém kontinentu a dále vzetím do úvahy reálnou schopnost Velké Británie využívat nárokovaná území, můžeme konstatovat, že se geografický faktor jakožto zdroj ohrožení ze strany Velké Británie nepotvrdil, naopak geopolitické rozložení sil hrálo spíše ve prospěch USA. V případě Mexika je situace mnohem jednoznačnější a celkově lze tedy shrnout: faktor území v porovnání s Velkou Británií i s Mexikem *posiluje* mocenské postavení USA, neboť výsledovaná nerovnováha nahrává USA.

---

⁷⁵Především v oblasti poloostrova Yukatán docházelo k častým povstáním mayských obyvatel. V letech 1839-43 byl tento poloostrov v podstatě nezávislý na centrální mexické moci a Texas mu dokonce půjčil i několik plavidel. V roce 1846 se Yukatán opět odtrhl. Mexiko dále muselo řešit nepokoje v Kalifornii a od počátku třicátých let také v Texasu. Viz: MERK (1995), s. 202.

Obyvatelstvo

Jak již bylo naznačeno výše, jedním z motorů teritoriální expanze a zároveň jedním z nejdůležitějších vývojových tendencí USA v devatenáctém století byl výrazný růst populace. Zdrojem byl jak vysoký přírůstek populace narozením⁷⁶ tak i imigrace. Z počátečních necelých čtyř miliónů v roce 1790 se do čtyřicátých let devatenáctého století počet obyvatel více než zpětinásobil. Průměrný roční růst tak byl 3% a každých dvacet let se populace USA zdvojnásobila.⁷⁷ Je samozřejmě důležité upozornit, že rozložení obyvatelstva nebylo rovnoměrné v prostoru, nicméně neobydlená území na západ od řeky Mississippi až k Tichému oceánu byla postupně osidlována trampy. Později, díky zefektivnění dopravní sítě,⁷⁸ se pohyb na západ stal masovou záležitostí.

Tabulka 3. Počet obyvatel USA 1790-1900

Rok	Počet obyvatel	Nárůst %	Počet států	Hustota zalidnění (na míli ²)
1790	3 929 214	-	13	4,5
1800	5 308 483	35,1	16	6,1
1810	7 239 881	36,4	17	4,3
1820	9 638 453	33,1	23	5,5
1830	12 860 702	33,4	24	7,4
1840	17 063 353	32,7	26	9,8
1850	23 191 876	35,9	31	7,9
1860	31 443 321	35,6	33	10,6
1870	39 818 449	22,6	37	13,4
1880	50 155 783	30,2	38	16,9
1890	62 947 714	25,5	44	21,2
1900	75 994 575	21,0	45	25,6

Zdroj: TINDALL, George; SHI, David: Dějiny Spojených států amerických. Praha: LN, 2008, s. 820

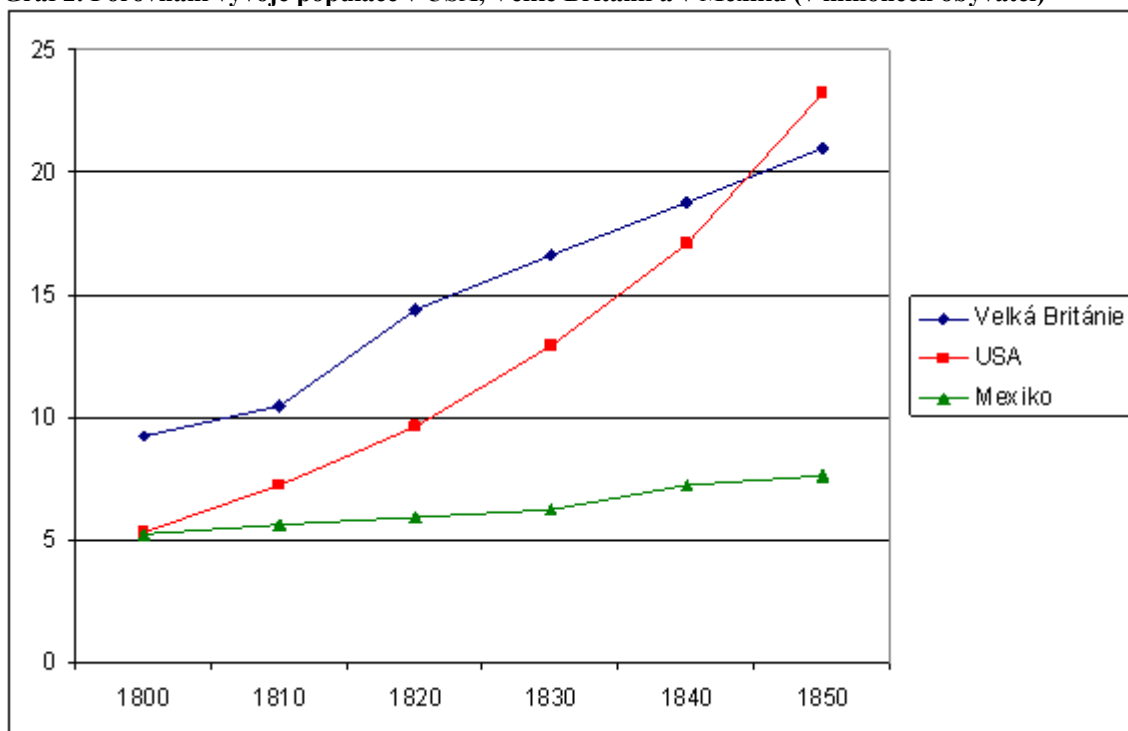
Při porovnání odhadů počtu obyvatel v USA a Velké Británii, můžeme vidět, že se nůžky postupně uzavírají a počet Američanů se rovná počtu obyvatel Britských ostrovů zhruba v polovině devatenáctého století. V případě velikosti populace Velké Británie můžeme sledovat také rostoucí tendenci (cca 5-7% za desetiletí), nikoliv ovšem v takové míře, jako u USA (přes 30% za dekádu). Ve čtyřicátých letech dosahovala velikost americké populace téměř trojnásobku té mexické. Více v následujícím grafu:

⁷⁶Madison ospravedlňoval expanzi tím, že USA potřebují větší území, protože produkují příliš mnoho potomků. In: LA FABER, Walter: The US Rise to World Power 1776-1945. In: COX, Michael; STOKES, Doug: US Foreign Policy - Past, Present and Future. Oxford: Oxford University Press, 2008, s. 47.

⁷⁷ COMBS (1986), s. 56

⁷⁸ COMBS (1986), s. 56

Graf 2. Porovnání vývoje populace v USA, Velké Británii a v Mexiku (v miliónech obyvatel)

Zdroj: Vlastní tvorba. Data získaná z:

JEFFERIES, Julie: Focus on People and Migration. Past, Present and Future.

Statistika dostupná na: http://www.statistics.gov.uk/downloads/theme_compendia/fom2005/01_FOPM_Population.pdf

McCAA, Robert: Peopling of Mexico from Origins to Revolution. Dostupné na:

<http://www.hist.umn.edu/~rmccaa/mxpoprev/img005.gif>

a TINDALL, George; SHI, David: Dějiny Spojených států amerických. Praha: LN, 2008, s. 820

Poznámka: sčítání obyvatel ve Velké Británii probíhalo vždy v roce 01, tedy 1801, 1811 apod..

Poznámka 2.: Některé zdroje uvádějí vyšší počet obyvatel Británie (MORGAN, Kenneth a kol.: Dějiny Velké Británie. Praha: LN, 1999. s. 375)

Předcházející graf však pracuje pouze s britskými obyvateli v Evropě. Podíváme-li se na britskou přítomnost v Kanadě z pohledu počtu obyvatel, byla v porovnání s USA výrazně skromnější. Ve čtyřicátých letech devatenáctého století žilo za severními hranicemi USA něco kolem 1,5 miliónů obyvatel.⁷⁹ Jedno z prvních kompletních sčítání obyvatelstva žijícího v britských zámořských územích proběhlo až v roce 1871, i přesto považuji za vhodné pro získání alespoň orientační představu zařadit do textu data počtu obyvatel Britského impéria.

---

⁷⁹ In: March of the Titans. A history of the white race: Chapter 55: British North America – Canada. (online zdroj)

Z toho asi 1,2 v Kanadě. In: ROVNÁ, Lenka; JINDRA, Miroslav: Dějiny Kanady. Praha: Lidové Noviny, 2000. s. 76.

Tabulka 4. Obyvatelstvo vybraných zámořských území Britského Impéria (v letech 1861-71)

Oblast	Počet obyv. (1861-71)
Celkem Severní Amerika	3 800 000
Kanada	3 500 000
Bermudy	12 000
Celkem Západní Indie a Střední Amerika	1 000 000
Jamajka	400 000
Honduras	25 000
Britská Guyana	193 000
Falklandy	700
Afrika	1 200 000
Indie	191 000 000
Austrálie a Nový Zéland	1 700 000

Zdroj: http://www.visionofbritain.org.uk/text/chap_page.jsp?t_id=SRC_P&c_id=10&cpub_id=EW1871GEN&show=ALL

Stejně tak asi bude zajímavé podívat se na rozmístění obyvatelstva v Mexiku. Z následující tabulky se lze vyčíst údaje o počtu obyvatel v severních mexických regionech. Celkem v bezprostřední blízkosti Texasu a USA žilo kolem 270 000 obyvatel.

Tabulka 5 Rozložení obyvatel v severních mexických státech

Stát Mexika	Rozloha (mil2)	Počet obyvatel
Nové Mexiko	45 000	40-60 000
Chihuahua	72 000	120 000
Coahuila	Nejasné - její součástí byl Texas	40 000
Tamaulipas	40 000	60 000

Zdroj: Congressional Globe, 28th Congress, 2nd Session, December 2, 1844- March 3, 1845. s. 59.

Domnívám se, že je vzhledem k našim potřebám vhodné se na tomto místě podívat i na tabulky počtu obyvatel Texasu. Jak vidíme, toto území bylo osídleno opravdu velmi řídko. Na druhou stranu zde můžeme registrovat velmi rychlé tempo růstu, které indikuje výrazný potenciál populačního růstu v budoucnosti.

Tabulka 6. Počet obyvatel Texasu (1834-1848)

Rok	Počet obyvatel	Poznámka
1834	24 700	
1836	52 000	Z toho: 5000 otroků, 30000 Anglo-američanů, 3470 Hispánců, a 14200 Indiánů
1845 ⁸⁰	125 000	
1847	135 000	Z toho 39 000 otroků
1848	158 356	

Zdroj: Handbook of Texas on line.
<http://www.tshaonline.org/handbook/online/articles/CC/ulc1.html>

Z výše zmíněného vyplývá, že absolutní i relativní trendy vývoje obyvatelstva zásadním způsobem posilovaly relativní moc USA na kontinentu. Ve čtyřicátých letech

⁸⁰ Oficiální zprávy z té doby hovoří o 140 tis. bílých obyvatel a přes 22tis otroků. Nejvíce zalidněná města byla Houston a Galveston oba s cca 5 tis. obyvateli, dále San Antonio a Austin. In: Congressional Globe, 28th Congress, 2nd Session, December 2 1844- March 3, 1845, s. 57.

byl počet obyvatel USA téměř shodný s počtem obyvatel Velké Británie a téměř trojnásobný oproti Mexiku. Oproti britské přítomnosti v okolí USA měli Američané převahu zhruba sedminásobnou. Na této skutečnosti nezmění nic ani více než stamilionová indická populace, neboť se zaprvé nacházela na druhé straně zeměkoule a zadruhé ani nebyla vůči své metropoli bezvýhradně loajální. Na základě těchto faktů můžeme uzavřít tvrzením, že velikost populace, v porovnání se svými rivaly, nepředstavovala pro USA hrozbu a naopak tento faktor *posiluje* bezpečnostní postavení USA. Existuje zde totiž nerovnováha v neprospěch Velké Británie.

Hospodářství

Pokud se týká ekonomického vývoje, USA zažívaly v první polovině devatenáctého století trvalý růst. Nicméně na rozdíl od Velké Británie, kde v prvních dekádách devatenáctého století vrcholila průmyslová revoluce, byly USA až do šedesátých let převážně zemědělskou ekonomikou. Nejvýznamnější roli hrálo samozřejmě bavlnářské odvětví, které se v polovině století podílelo na polovině amerického exportu.⁸¹ Na druhou stranu však postupně začíná hrát čím dál tím větší úlohu v americké ekonomice průmysl. Ve dvacátých letech se významně rozvíjí říční doprava, a za ní s jistým zpožděním i doprava železniční. Například od roku 1840, kdy bylo v USA kolem 5300km kolejí, se za dvacetileté období zvýšila délka železničních cest desetinásobně.⁸² Dalším odvětvím, které zažívá značný rozvoj byla textilní výroba na severu země. Mezi lety 1820-1840 se počet lidí zaměstnaných v továrnách zvýšil osminásobně.

Ačkoliv neexistují přesná data o vývoji hospodářství v jednotlivých státech, považují za vhodné alespoň orientačně přiblížit vývoj HDP Velké Británie a USA v devatenáctém století.

---

⁸¹ TINDALL, George; SHI, David: Dějiny Spojených států amerických. Praha: LN, 2008, s. 217-219.

⁸² TINDALL (2008), s. 222

Tabulka 7. Vývoj HDP v čase (mezinárodní porovnání).

rok	USA		Velká Británie	
	HDP	HDP/hlavu	HDP	HDP/hlavu
1820	12548	1257	36232	1707
1830	18219	1376		
1840	27694	1588	53234	1990
1850	42583	1806		
1860	69346	2178		
1870	98374	2445	100179	3193

Poznámka: hodnoty HDP jsou v měřeny v Mezinárodních Geary-Khamis dolarech (1990), nejedná se tedy o reálné hodnoty a vypovídající funkce tabulky je tak čistě komparativní)

Zdroj: MADDIOSON, Angus: The world economy: historical statistics, Svazek 673. OECD (Development center).

Dostupné on-line:

http://books.google.cz/books?id=rHJGz3HiJbcC&pg=PA32&lpg=PA32&dq=economic+growth+table+1815&source=bl&ots=nHB-bXl-vw&sig=kkJMFsBQ9VVaN2dEwWE0ESp0CHU&hl=cs&ei=6vihS7--DlawnQOk8Y36CQ&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=10&ved=0CDcQ6AEwCTgK#v=onepage&q=economic%20growth%20table%201815&f=false

DlawnQOk8Y36CQ&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=10&ved=0CDcQ6AEwCTgK#v=onepage&q=economic%20growth%20table%201815&f=false

V absolutních číslech byla v roce 1840 téměř dvojnásobná hospodářská převaha na straně Velké Británie. Při přepočtu na obyvatele už se rozdíl značně stírá. Pokud se týká průmyslové vyspělosti, tak byla v polovině devatenáctého století jednoznačně na straně Velké Británie. Následující tabulka dává porovnat míru industrializace vzhledem ke stanovené referenční hodnotě průmyslové výroby Velké Británie v roce 1900.

Tabulka 8. Míra industrializace na obyvatele ve vybraných zemích v % vzhledem k Velké Británii v roce 1900 (=100%).

	1750	1800	1830	1860	1880	1900
Velká Británie	10	16	25	64	87	100
Habsburské země	7	7	8	11	15	23
Francie	9	9	12	20	28	39
Německo	8	8	9	15	25	52
Itálie	8	8	8	10	12	17
Rusko	6	6	7	8	10	15
USA	4	9	14	21	38	69
Japonsko	7	7	7	7	9	12
Čína	8	6	6	4	4	3

Zdroj: KENNEDY (1996), s. 149.

Základním předpokladem průmyslové základny v polovině devatenáctého století byla těžba uhlí a zpracování oceli. I v těchto odvětvích byla britská pozice v porovnání s USA naprosto neotřesitelná.

Tabulka 9. Těžba uhlí (v tis. tun ročně)

	1820	1830	1840	1850
Velká Británie	18000	20000	32000	55000
USA	400	750	1500	5000

Zdroj: PARKER (2002), s. 210 a 221.

Tabulka 10. Výroba surového železa (v tis. tun ročně)

	1820	1830	1840	1850
Velká Británie	400	750	1500	2000
USA	20	175	300	600

Zdroj: PARKER (2002), s. 210 a 221.

I přes jisté zpoždění v průmyslové výrobě USA vůči Velké Británii se z dlouhodobého pohledu jevil celkový hospodářský vývoj v USA dynamičtější než v případě Velké Británie. Při jednoduchém propočtu ročního vývoje HDP dojdeme k závěru, že tento ukazatel ve Velké Británii rostl v období 1820-1870 v průměru asi 2% ročně, zatímco americké hospodářství v tomtéž období asi 4,2% ročně. V samotné průmyslové výrobě, jak je patrné z grafu, však v USA začaly výraznějším způsobem dohánět Velkou Británii až v posledním dvacetiletí devatenáctého století. V případě těžby uhlí a zpracování železa USA také značně pokulhávají po celou první polovinu devatenáctého století za Velkou Británií. Neotřesitelnou pozici si Británie udržovala rovněž na poli zahraničních investic.⁸³ Při srovnání hospodářské síly obou států ve čtyřicátých letech je tak relativní výhoda na straně Velké Británie, jejíž hospodářství dosahuje v polovině devatenáctého století téměř dvojnásobného výkonu a jejíž průmyslové kapacity jsou rozvinutější než v případě tehdy spíše agrární ekonomiky USA. Ekonomická základna tak má na bezpečnostní ohrožení *silný* vliv, neboť jsme vysledovali výraznou nerovnováhu mezi ekonomickou základnou Velké Británie a USA

---

⁸³ Výše exportovaného kapitálu se v polovině devatenáctého století pohybovala kolem 30 mil liber (cca 3% HNP) a roční úroky z něho plynoucí byly ve výši asi 8 mil. In: KENNEDY (1996), s. 198.

Vojenská síla

Přestože Velká Británie v období po roce 1815 do poloviny devatenáctého století vydávala na armádu zhruba pouhá 2-3% HNP ročně,⁸⁴ disponovala naprostou námořní převahou oproti všem jejím konkurentům. Ačkoliv svůj námořní arzenál po Napoleonských válkách prakticky pouze obnovovala,⁸⁵ dokázala sílu svého loďstva udržet na úrovni dalších tří námořních mocností dohromady.⁸⁶ Hlavními úkoly britského námořnictva v první polovině devatenáctého století byla především ochrana obchodu a s tím související výpravy proti pirátům. Ve druhé třetině století se britské námořnictvo také výrazněji zapojuje do vojenských akcí v Asii.

Pokud se týká konkrétního porovnání mezi USA a Velkou Británií, tak americký Kongres vydával na armádu ještě menší podíl než Británie. V průměru to bylo maximálně do výše 1% HNP zatímco britský vojenský rozpočet ve čtyřicátých letech byl mezi 15 až 27 mil. liber ve zhruba miliardovém britském ročním produktu.⁸⁷ Přestože oba státy měly relativně nízkou úroveň financování armády, i přesto je zde vidět znatelný rozdíl mezi nimi v počtu vlastních vojenských sil. Více napoví následující tabulka.

Tabulka 11. Početní stavy armády v letech 1816-1860.⁸⁸

	1816	1830	1860	1880
Velká Británie	255000	140000	347000	248000
USA	16000	11000	26000	36000

Zdroj: KENNEDY (1996), s.196.

Na druhou stranu je zřejmé, že vzhledem ke globálnímu charakteru britského impéria nemohly být pochopitelně všechny tyto jednotky nasazeny v případném konfliktu s USA. Nicméně vlastní konkrétní válečná zkušenost USA s Velkou Británií z let 1812-1815 hovořila ve prospěch ostrovního království, které, ač prohrálo, bylo schopno během

⁸⁴ In: KENNEDY (1996), s. 195

⁸⁵ V roce 1847 se její flotila skládala z 84 řadových lodí. In: BLACK, Jeremy: *The British Seaborne Empire*. New Haven a Londýn: Yale University Press, 2004. s. 214.

⁸⁶In: KENNEDY (1996), s. 197.

Zajímavostí je, že britská admirálie relativně odtažitě přistupovala k zavedení parních pohonů do svého arzenálu. První nákupy parníků proběhly ve dvacátých letech. Nicméně především ve čtyřicátých letech v obavě před francouzskou konkurencí nakonec Velká Británie k programu modernizace přistoupila. In: MORGAN (1999), s. 375.

⁸⁷ KENNEDY (1996), s. 195

⁸⁸ Zdá se, že údaje, se kterými pracuje Kennedy, jsou pouze za pozemní vojska. Z oficiálních sčítání obyvatel Británie vyplývá, že v armádě a dohromady námořnictvu působilo v roce 1831 zhruba 277 000 vojáků a v roce 1841 asi 188 000. In: *A Vision of Britain through Time* (internetový projekt). Seznamy sčítání obyvatelstva od roku 1811. Dostupné na: http://www.visionofbritain.org.uk/census/match_page.jsp Naproti tomu některé odhady mluví o pouze 130 000. In: MORGAN (1999), s. 370-381.

války 1812-15 operovat s 45 000 vojáky, zatímco Američanů během této války sloužilo jen asi 38 000. Struktura americké armády na sklonku roku 1844 čítala 8 regimentů (cca 3000 mužů) pěchoty, po dvou regimentech dělostřelectva, jezdeckta a rezerv.⁸⁹ Americké námořnictvo bylo rozděleno do 6 flotil⁹⁰ a mělo k dispozici zhruba 60 bojových plavidel. Následující tabulka ukazuje, že Velká Británie měla co se týká námořních sil více jak desetinásobnou převahu oproti USA. Naproti tomu mexické námořní síly se s americkým námořnictvem nemohly se svými dvěma plavidly vůbec porovnávat.

Tabulka 12. Námořní síla USA, Velké Británie, Texasu a Mexika kolem roku 1844.

	USA (ve výstavbě)	Velká Británie	Texas⁹¹	Mexiko⁹²
Řadové lodě	6(4)	cca. 120	0	0
Korvety	21	přes 300	1	0
Fregaty	14(3)		0	0
Brigy a škunery	16		5	0
Další	12(3)	?	?	2 parníky

Zdroj: Annual Report of the Secretary of the Navy, Navy Department, November 25, 1844. Dostupné na: <http://www.ibiblio.org/pha/USN/1844/1844ANNRPT.html> a dále zdroje Wikipedia dostupné na: http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_frigate_classes_of_the_Royal_Navy#Sail_frigates_from_1750_.E2.80.93_by_class
http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_ships_of_the_line_of_the_Royal_Navy
http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_corvette_and_sloop_classes_of_the_Royal_Navy

Jasná vojenská převaha USA se projevila v Americko-mexické válce v letech 1846-48, kdy Američané ovládli moře. S téměř dvojnásobnou početní převahou se jim podařilo obsadit Kalifornii a posléze se i vylodit u Veracruzu a dobýt mexické hlavní město.

Vzhledem ke zmíněným skutečnostem, a především s ohledem na britské námořnictvo, měl faktor vojenské síly existenci bezpečnostní hrozby *silný* vliv, neboť zde existovala značná nerovnováha mezi USA a Velkou Británií ve vybavení vojenskými kapacitami.

⁸⁹ In: Annual Report of the Secretary of War. (Washington: War Department 30.11.1844). Citováno podle: Public Documents Printed by Order of the Senate of the 28th Congress. Vol. I. Washington: Gales and Seaton, 1845. s. 113. (Součást archivu Texas A&M University, Corpus Christi, Reel 35.)

⁹⁰ Domácí, brazilská, středomořská, africká, tichomořská a východoindická.

⁹¹ V roce 1841 propůjčil dvě lodi povstalcům z Yukatánu. Texas se pokusil své námořní síly prodat v roce 1843. Nepodařilo se a od následujícího roku je pod ochranou USA.

In: Texas Handbook online. Dostupné na:

<http://www.tshaonline.org/handbook/online/articles/TT/qjt2.html>

⁹² Sporé mexické námořnictvo bylo úplně zničeno francouzskou intervencí v roce 1838. Ve čtyřicátých letech tak disponovali Mexičané pouze 2 nakoupenými parníky. In: Secretaría de marina. Historia de Armada de Mexico. (internetové stránky mexického ministerstva pro námořnictvo).

Dostupné na:

<http://www.semar.gob.mx/historia/barcos.htm>

Národní charakter a politické uspořádání

Velmi důležitým aspektem určujícím sílu a moc státu je podpora obyvatelstva v době krize. Vykonavatelům americké zahraniční politiky se velmi obstojně dařilo vyvolávat podporu veřejnosti pro své aktivity. Dalo by se předpokládat, že v počátečním období, kdy USA jako mladičkový stát bojovaly o holé přežití, byla podpora ze strany obyvatelstva jednoznačná, nicméně i další územní akvizice a války, které neměly charakter boje na život a na smrt, měly značnou podporu Američanů. Zejména od čtyřicátých let potom můžeme v americké zahraniční politice sledovat idealistickou argumentaci, která poukazovala až na morální povinnost USA rozšiřovat své území a s tím i demokracii, svobodu a prosperitu. K posílení vztahu mezi vládními představiteli a obyvatelstvem ohledně zahraniční politiky přispíval také charakter amerického politického uspořádání. Přestože ne vždy panoval jasný konsensus nad směřováním zahraniční politiky (akvizice Texasu je exemplárním příkladem), nastavení politického prostředí po dlouhou dobu nedovolovalo destabilizovat politický život. Na druhou stranu ovšem je třeba podotknout, že ačkoliv panoval relativní konsensus nad rozšiřováním amerického území, spory o jeho charakter ve smyslu otrokářského či ne-otrokářského uspořádání vedly nakonec k natolik zásadnímu rozštěpení, že politická stabilita přestala být udržitelná a vyústila na počátku šedesátých let v občanskou válku. Nicméně v námi sledovaném období první poloviny devatenáctého století můžeme považovat vztah obyvatelstva a vlád za relativně těsný.⁹³ Politické uspořádání britské Horní a Dolní Kanady bylo až na několik povstání, z nichž nejznámější je pravděpodobně to z roku 1837,⁹⁴ a konflikty s indiány taktéž relativně stabilní. Naproti tomu v Mexiku panoval politický chaos již od vzniku v roce 1827. Jen během let 1836-1848 se v Mexiku vystřídalo 23 vlád! Faktor politického uspořádání a stability tak zajisté ve vztahu k Mexiku dává Spojeným státům mnohem lepší výchozí podmínky.

Charakter politického uspořádání byl bezesporu devizou USA v zahraniční politice, na druhou stranu v porovnání s Velkou Británií se o žádnou zásadní přednost nejednalo. Z tohoto pohledu tedy můžeme považovat národní charakter a politické

---

⁹³ Samozřejmě pomineme-li konflikty s domorodými obyvateli. Mezi ty nejvážnější války s indiány v první polovině devatenáctého století jsou považovány dvě Seminolské války na území dnešních států Florida, Georgie a Alabama, kdy se Creekové a Seminolové odmítali vystěhovat z daných území. (1818 a 1835-42). In: DUPUY, Ernest R.; DUPUY, Trevor N.: Harperova encyklopedie historie vojenství II. díl. Od roku 1700 do války v Perském zálivu. Praha: Forma, 1997, s. 896-897.

⁹⁴ V zásadě asi 4000 povstalců v Dolní Kanadě a 1000 povstalců v Horní Kanadě vystoupilo za větší demokratizaci společnosti. Britské reformy koloniální správy nakonec vedly k administrativnímu sjednocení Horní a Dolní Kanady. Více viz: ROVNÁ (2000), s. 64-66.

uspořádání za *indiferentní* ve vztahu k bezpečnosti státu, neboť zde nenacházíme výrazné vychýlení rovnováhy pokud se týká vnitropolitické stability.

Celkové hodnocení faktoru agregované moci

Lze tedy říci, že agregovaná moc jako celek nebyla výrazným důvodem k obavám o bezpečnost USA. Jasná převaha Velké Británie co se týká průmyslových a vojenských kapacit je částečně utlumena velikostí populace a územního potenciálu USA. S vědomím toho, že jednotlivé komponenty agregované moci jsou naprosto neporovnatelnými kategoriemi, lze prohlásit, že celkovou agregovanou moc USA v rámci mezinárodního systému můžeme ve vztahu k nerovnováze hrozeb považovat za *indiferentní*.

3.2. Geografická blízkost

Velká Británie byla vzhledem k charakteru a rozsahu svého impéria v první polovině devatenáctého století fyzicky přítomna i na Americkém kontinentu. Jednalo se především o dva regiony. Zaprvé, na severu ovládala celou Kanadu, především její východní část, ale postupně pronikala i k pacifickému pobřeží. Zadruhé, britské impérium disponovalo množstvím logistických a geostrategických opor v oblasti Karibiku.⁹⁵

V letech 1812-15 proti sobě USA a Velká Británie vedly válku⁹⁶ a ve třicátých a čtyřicátých letech se přiosťřily hraniční spory kolem 49 stupně severní šířky⁹⁷ a USA se také nepřímo zapletly do protibritských povstání v Kanadě.⁹⁸ Aktivity Velké Británie a jejího Královského námořnictva v blízkosti USA mohly několikrát zaznamenat i američtí obchodníci, zejména, jednalo-li se o vzbouřené otroky, kterým Velká Británie nejdříve nabídla bezpečný úkryt.⁹⁹ Geografická přítomnost Velké Británie, jako jeden z faktorů mající vliv na vnímání ohrožení státu, tedy hrála důležitou roli. Samotná historická zkušenost USA z předchozích desetiletí k síle tohoto faktoru ještě samozřejmě přispívala. Pro lepší představu následují dvě mapy.

---

⁹⁵ Mezi ty nejdůležitější patřily Bahamy, Bermudy, Jamajka, Britský Honduras, Britská Guayana a Trinidad.

⁹⁶ Za hlavní důvody tohoto konfliktu považují historici americko-britské spory o navigační práva v Atlantiku a zajaté lodi a dále také americký teritoriální apetit.
In: COMBS (1986), s. 56.

⁹⁷ Jednalo se především o územní spory na pomezí dnešních států Maine a Nový Brunšvik, které definitivně vyřešila až smlouva nazývaná jako Webster-Ashburtonova a dále o problém společné okupace oblasti Oregonu, která se rozkládala na územích dnešních států Oregon, Washington a Britská Kolumbie.

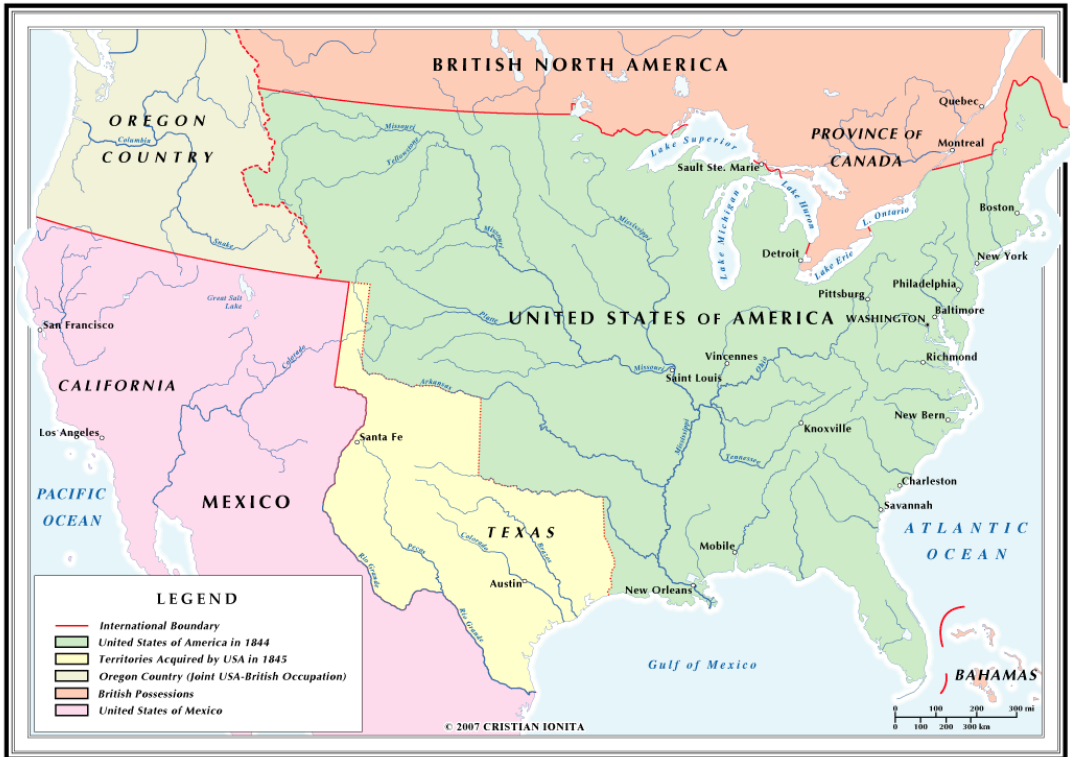
⁹⁸ Například v roce 1837 podpořily americké obchodní společnosti republikánské povstání v blízkosti Niagarských vodopádů. Historická událost je známa pod názvem *Carolínský incident* podle americké lodi, která byla rojalistickými silami spálena a poté se zřítěla z vrcholu vodopádů.

In: COMBS (1986), s. 84.

⁹⁹ V roce 1830 se potopila americká loď Comet a přeživší otroci byli zachráněni na britských Bahamách. O dva roky později bylo zachráněno dalších 42 otroků z lodi Economium. V roce 1835 se loď Enterprise ukryla na britských Bermudách. V roce 1841 se vzbouřili otroci na lodi Creole a svobodu opět získali útekem na Bahamy. In: FEHRENBACHER, E. Don: *The Slaveholding Republic. An Account of the United States Government's Relation to Slavery*. NY: Oxford University Press, 2001, s. 101-112.

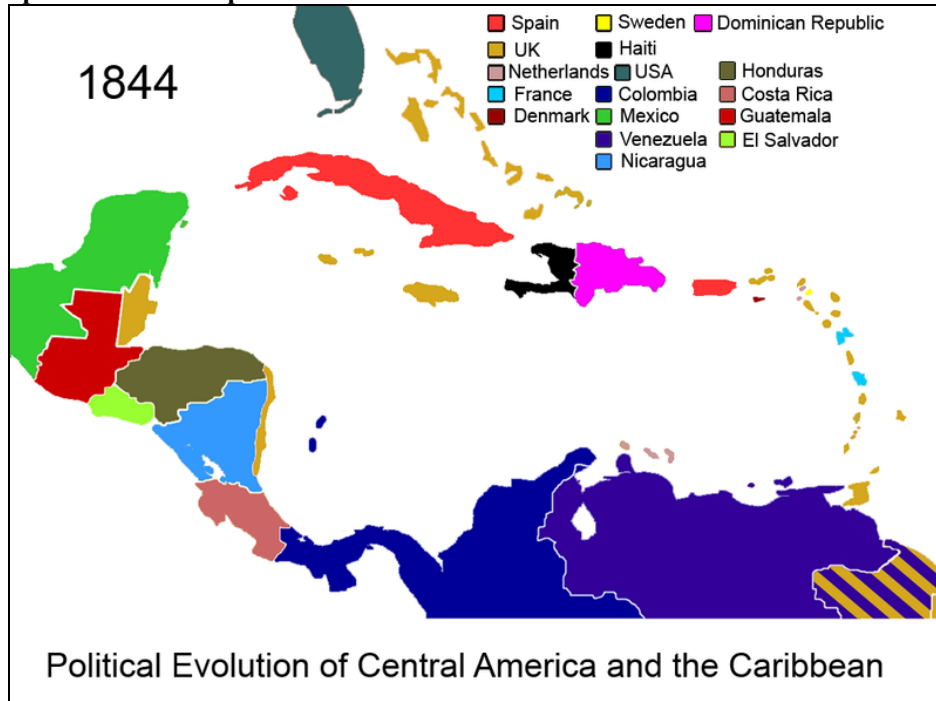
Mapa 4. Politická mapa Severní Ameriky v roce 1845

THE UNITED STATES OF AMERICA IN 1845

Zdroj: http://www.edmaps.com/united_states_america_1845.gif

Mapa 5. Politická mapa karibské oblasti v roce 1844

Zdroj: http://images.google.cz/imgres?imgurl=http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/5/51/Political_Evolution_of_Central_America_and_the_Caribbean_1840_na.png/250px-

http://en.wikipedia.org/wiki/Territorial_evolution_of_the_Caribbean&usq=__J3-c0lxY6qWilcI_p3MMCXyGmIo=&h=188&w=250&sz=36&hl=cs&start=2&um=1&itbs=1&tbnid=3tBxQ8Jo9e2ZFM:&tbnh=83&tbnw=111&prev=/images%3Fq%3Dbritish%2Bearibbean%2B1840%26um%3D1%26hl%3Dcs%26lr%3D%26rls%3Dcom.microsoft.cs:IE-SearchBox%26rlz%3D117SUNA%26tbs%3Dsch:1

Geografická blízkost Mexika by mohla být faktorem, který přispívá k nerovnováze hrozeb. Je však nutné si uvědomit, že severní hranice Mexika ve čtyřicátých letech devatenáctého století začínala na západním pobřeží několik stovek kilometrů severně od San Francisca a dále se vinula do vnitrozemí až na úroveň dnešního státu Colorado a pak na jih k řece Rio Grande, kterou kopírovala až k jejímu ústí v Mexickém zálivu. Nicméně po osamostatnění Texasu zanikla společná mexicko-americká hranice. V oblasti dnešního jižního a východního Texasu a dále na sever se nacházelo sporné území, o které se v letech existence Texaské republiky vedly boje.

Mapa 6. Politická mapa Mexika v roce 1842

Zdroj: http://images.google.cz/imgres?imgurl=http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/fc/Mexico_1840-11_to_1842.png&imgrefurl=http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Mexico_1840-11_to_1842.png&usq=_XIG27LhPKViHt67CD_Vu--0AnZY=&h=957&w=1000&sz=55&hl=cs&start=2&um=1&itbs=1&tbnid=oxTfAgtI9EOCMM:&tbnh=143&tbnw=149&prev=/images%3Fq%3Dmexico%2B1840%26um%3D1%26hl%3Dcs%26lr%3D%26sa%3DN%26rls%3Dcom.microsoft.cs:IE-SearchBox%26rlz%3D117SUNA%26tbs%3Disch:1

Dalším faktem, který oslabuje faktor geografické blízkosti Mexika, je skutečnost, že všechny oblasti kolem americké jižní hranice, s výjimkou okolí ústí řeky Mississippi, byly téměř neosídleny a mexická vojenská a administrativní správa tato území nebyla schopná efektivně ovládat,¹⁰⁰ natož z nich vést pozemní operaci do amerického vnitrozemí. Geografická blízkost tak měla *silný* vliv na nerovnováhu hrozeb především vinou společné hranice s Kanadou a blízkostí Bahamského souostroví.

3.3. Ofenzivní síla

Během války 1812 se USA přesvědčily o vojenské síle Velké Británie, které se podařilo dobýt a vypálit Washington. Američané měli během války také možnost zaznamenat vyloďení britského expedičního sboru při ústí Mississippi. Ačkoliv se Andrew Jacksonovi podařilo tento sbor ve slavné bitvě u New Orleans porazit, zůstala tato britská operace v paměti mnohých Američanů. Z nedávné minulosti se pozorovatelé britské zahraniční politiky mohli přesvědčit, že ofenzivní síla Velké Británie je na poměry té doby nesmírná.

V roce 1839 se britským silám podařilo získat kontrolu nad oblastí Adenu, která měla klíčový význam pro kontrolu vstupu do Rudého moře. O rok později britské námořnictvo provedlo blokádu Alexandrie, aby poté mohlo zasáhnout proti egyptským pozicím v Sýrii a Libanonu.¹⁰¹ Opravdu přesvědčivým důkazem o britské schopnosti efektivně působit v prostoru byla operace v rámci první opiové války proti Číně, kdy se Británii v roce 1842 podařilo nasadit 12 000 vojáků a téměř čtyřicet lodí.¹⁰² Tato námořní síla dovozovala bez problému určit místo a čas působení podle aktuálních potřeb.

V mexickém případě byly ofenzivní možnosti omezenější. Zaprvé, Mexiko nedisponovalo námořnictvem, tudíž obojživelná operace a vyloďení na americkém pobřeží nepřicházela do úvahy. Zadruhé, i přímá pozemní intervence byla jen velmi těžko realizovatelná, neboť USA a Mexiko spolu v první polovině čtyřicátých let prakticky

---

¹⁰⁰ Například v roce 1842 vypuklo v Kalifornii povstání vedené Micheltorenou v oblasti vládli do poloviny čtyřicátých let značný zmatek, který mexická správa nedokázala zvládnout. Kalifornie tak byla do první poloviny čtyřicátých let prakticky úplně mimo mexickou kontrolu.
In: PLETCHER (1973), s. 210-214.

¹⁰¹ BLACK (2004), s. 218.

¹⁰² BLACK (2004), s. 217.

neměly společnou hranici (ležel mezi nimi Texas). Představa, že by za daných okolností dala texaská vláda mexické armádě povolení pro přechod přes její území, byla naprosto nemyslitelná. Případný útok na USA obchvatem z vnitrozemí byl taktéž neproveditelný. Mexiko totiž nebylo schopno tyto své severní oblasti vojensky kontrolovat, natož z nich podnikat agresivní akce. Ofenzivní schopnosti Mexika se částečně promění ve chvíli, kdy se Texas stane integrální součástí USA. A nutno podotknout, že USA na to také adekvátně reagovaly.¹⁰³

Z objektivního hlediska byla Velká Británie schopná využít svých logistických a vojenských kapacit k proniknutí na americké území. A ačkoliv by v dlouhodobém horizontu USA výhodu domácího bojiště využily, můžeme považovat ofenzivní sílu Velké Británie za prvek, který vychyluje vzájemnou pozici USA a Velké Británie do nerovnovážného stavu v neprospěch USA. V případě Mexika je situace spíše vyvážená. I přesto však vzhledem k nesrovnatelně vyšší váze Velké Británie můžeme kvalifikovat pocit ohrožení USA plynoucí z ofenzivní síly soupeřů za *silný*.

3.4. Agresivita soupeřů

Pro lepší srozumitelnost výkladu a jednodušší pochopení mezinárodní situace na americkém kontinentu v první polovině čtyřicátých let devatenáctého století bude nejdříve popsána skutečná zahraniční politika Velké Británie a Mexika a poté teprve se podíváme na to, jak bylo toto jednání soupeřů interpretováno ze strany USA. Tímto postupem také mimo jiné ukážeme, význam subjektivního prvku ve Waltově teorii hrozeb. První část, tedy analýza skutečných britských a mexických snah v Americe, bude rozdělena do dvou sekcí, z nichž každá se bude věnovat zahraniční politice a cílům Velké Británie a Mexika odděleně. Po krátkém zhodnocení zahraniční politiky těchto soupeřů USA se podíváme na to, jak USA tyto akce vnímaly a jaké hrozby z interpretace těchto intencí pro USA pramenily, čímž do naší analýzy zařadíme subjektivní prvek, o kterém se zmiňoval Walt: „*Percepce záměrů hrají obzvláště klíčovou roli při vytváření alianční strategie.*“¹⁰⁴

---

¹⁰³ Jak víme, jakmile se Texas stal součástí Unie, americká strana vyslala k mexické hranici vojsko vedené Zachary Taylorem. Více v první části práce Historický exkurz.

¹⁰⁴ WALT (1985), s. 12.

Skutečná zahraniční politika soupeřů

Zahraníční politika Velké Británie

Vyjednávání o anexi Texasu a její uskutečnění musíme chápat v širších souvislostech. Velmi důležitým faktorem, který měl vliv na americkou diskuzi o Texasu, byl problém severní hranice s Kanadou. Ačkoliv Webster-Ashburtonova smlouva vyřešila množství sporných bodů vzájemných americko-britských vztahů, nepovedlo se do ní zahrnout problematiku Oregonu.¹⁰⁵ Tato situace na severu USA a zostření vztahů související s povahou vyjednávání o budoucím uspořádání oregonské oblasti přispívají svým dílem k americkému pocitu ohrožení ze strany Velké Británie.

Pokud se týká samotného Texasu, tak Velká Británie jeho vznik v roce 1836 přijala bez zvláštních opatření. Zejména od roku 1839¹⁰⁶ si britská diplomacie postupně začíná uvědomovat význam Texasu jakožto nárazníkového pásma proti americkému expansionismu. Se zvolením Mirabeau Lamara texaským prezidentem v roce 1838 vzájemné sympatie obou států nabývaly na intenzitě.¹⁰⁷ Konkrétním projevem byla britská snaha o urovnání texasko-mexických vztahů. Na konci roku 1841 byl za prezidenta Texasu zvolen Sam Houston, který byl znám svojí orientací na USA, kde měl velké množství kontaktů. Tehdy si Velká Británie poprvé uvědomila, že anexe Texasu je reálná a způsobila by jí velké komplikace.¹⁰⁸ Po několika neúspěšných pokusech o zprostředkování mírové smlouvy mezi Texasem a Mexikem se na přelomu let 1843/1844¹⁰⁹ situace dostala do takového bodu, kdy texaská vláda otevřeně deklarovala, že pokud se Británii nepodaří situaci vyřešit, rozhodne se pro připojení k USA, se kterými již na podzim roku 1843 zahájil Texas jednání. Velká Británie se pokusila o společnou

---

¹⁰⁵ Spor o správu území Oregonu byl již řešen v první části práce Historický exkurz.

¹⁰⁶ Podnětem byla zpráva Francise Sheridana, která informovala Londýn o možnostech prosazení vlivu v Texasu. In: GAMMAGE, Robert A.: *British Opposition to the Annexation of Texas 1841-1845*. Huntsville: autor, 1965 (Diplomová práce), s. 16.

¹⁰⁷ Mirabeau Lamar nebyl nakloněn připojení Texasu k USA a usiloval o prohlubování ekonomických vztahů s Evropou. In: GAMMAGE (1965), s. 17.

¹⁰⁸ Americkou anexí Texasu by došlo ke snížení vzájemné obchodní výměny, především texaského dovozu bavlny, z geostrategického hlediska by zaniklo nárazníkové pásmo proti americkému expansionismu na jih, dále by pak již nebylo možné prosadit v Texasu zrušení otroctví a anexe by celkově znamenala oslabení pozice velké Británie v Mexickém zálivu a potažmo v celém Karibiku. In: GAMMAGE (1965), s. 21. a COMBS (1986), s. 80.

¹⁰⁹ Nakonec se v létě 1843 podařilo přesvědčit Mexiko k podepsání příměří, nicméně pro Texas bylo klíčové dosáhnout uznání ze strany Mexika.

akci s Francií,¹¹⁰ jež měla přinést zásadní průlom v texasko-mexických vztazích a Texasu konečně zajistit bezpečnost. V průběhu první poloviny roku 1844 již bylo zřetelné, že Velká Británie není schopna zprostředkovat podepsání mírové smlouvy. Navíc britská diplomacie registrovala zvýšený zájem o problém Texasu ze strany USA. V únoru 1844 informoval Pakenham Upshura, že Velká Británie by ráda pomohla Texasu k získání uznání od Mexika a stejně tak by „...v Texasu ráda viděla zrušení otroctví, ostatně stejně jako kdekoliv jinde...“, nicméně nemá „...v úmyslu získat v Texasu žádný rozhodující vliv“¹¹¹ Po smrti Upshura jeho zástupce v úřadu Calhoun varoval Pakenhama, že pokud Velká Británie půjde ve svých aktivitách za hranice svého impéria, vznikne povinnost všech ohrožených států přijmout taková opatření, „...která zajistí jejich ochranu vzhledem k bezpečnosti a prosperitě.“¹¹² Ještě na počátku roku 1844 se Velká Británie pokusila svého amerického partnera ujistit,¹¹³ že o zrušení otroctví v Texasu neusiluje, nicméně v kontextu amerického vnitropolitického vývoje v USA si představitelé britské zahraniční politiky uvědomili, že záležitost je až příliš svázána právě s problematikou otroctví. Británie chápala, že další zahraničně-politické akce by jen „přilévaly oheň“ do protibritsky a částečně pro-otrokářsky naladěné americké veřejnosti.¹¹⁴ Británie tak po odmítnutí smlouvy o anexi americkým Senátem v červnu 1844 a s ohledem na blížící se prezidentské volby v USA na podzim téhož roku na jakoukoliv aktivitu ve věci Texasu rezignovala. Instrukce Aberdeena Elliotovi byly jednoznačné: „...povedeme pasivní

---

¹¹⁰ Oba státy měly zájem na zachování neutrální a nezávislého Texasu. Po jednání ministra zahraničí Aberdeena s francouzským premiérem nakonec došlo k podepsání tzv. *Diplomatic Act*. Ačkoliv francouzské zahraničně-politické zájmy v otázce Texasu souzněly s britskými, ohlas veřejnosti a především zosťující se rivalita obou koloniálních velmocí v Tichomoří, kde právě probíhalo francouzské zabírání Tahiti, spolupráci značně komplikovaly. Mexiko samotné nakonec tuto snahu také odmítlo odůvodněním, že raději nechá Texas anektovat, než aby jej uznalo. A nakonec ani Texas na možnost vyjednávání s Mexikem v rámci širší evropské spolupráci nepřistoupil. In: PLETCHER (1973), s. 158-159 a 164.

¹¹¹ A letter of Pakenham to Upshur. (26.2.1844). In: Public Documents Printed by Order of the Senate of the 28th Congress. Vol. I. Washington: Gales and Seaton, 1845. s. 48-50.

Součást archivu Texas A&M University (Corpus Christi), Reel 35.

¹¹² A Letter of Calhoun to Pakenham. (18.4.1844). In: Public Documents Printed by Order of the Senate of the 28th Congress. Vol. I. Washington: Gales and Seaton, 1845. s. 50. (Součást archivu Texas A&M University, Corpus Christi, Reel 35).

¹¹³ Aberdeen protestoval proti řeči prezidenta Tylera z přelomu roku, kdy právě před těmito britskými snahami varoval. In: GAMMAGE (1965), s. 60.

Po nástupu Calhouna do úřadu jej Pakenham informoval, že „*Velká Británie bude pokračovat ve své snaze usmířit Texas a Mexiko, ale nebude zakročovat proti otroctví, a to i přes to, že je morálně pro jeho zrušení.*“ In: LEONARD, Thomas M.: James K. Polk: A Clear and Unquestionable Destiny (Biographies in American Foreign Policy). Wilmington, Del.: S. R. Books, 2001, s. 68-74.

¹¹⁴ GAMMAGE (1965), s. 87.

politiku, nebo spíše sledovací taktiku takovou, která nanejvýše sníží pravděpodobnost, že bychom byli zataženi do nepříjemné situace s Mexikem či USA“¹¹⁵

Zahraniční politika Mexika

Zahraniční politika Mexika byla na severní hranici značně svazována urputnou snahou získat zpátky Texas. V létě 1843 přijala mexická vláda zákon, podle kterého měl být každý mexickými úřady neautorizovaný kolonizátor považován za narušitele.¹¹⁶ Vzájemné americko-mexické vztahy dále zhoršilo zajetí texaské výpravy k Santa Fe, které se zúčastnilo i několik amerických občanů. Vzhledem k veřejnému mínění bylo pro mexickou politickou elitu nepředstavitelné, že by měl být Texas ze strany Mexika uznán. Z těchto důvodů také stále probíhaly boje na mexicko-texaském pomezí. Tuto vzdorovitost Mexika neprolomily ani britské snahy o dojednání příměří, navzdory tomu, že Velká Británie varovala, že pokud Mexiko neuzná Texas, nezbude Texasu nic jiného, než se připojit k USA. Nakonec v létě 1845 pod tlakem situace Mexiko svolilo uznat Texas, ale ten už byl v té době jednou nohou v Unii, neboť USA přijaly smlouvu o anexi a tou dobou byl ve vrcholné fázi proces schvalování připojení i v samotném Texasu. Až na probíhající boje s Texasem, tak mexická zahraniční politika vůči USA nevykazovala žádné známky agresivity a k americkému pocitu bezpečnostního ohrožení tak nepřispívala.

Zhodnocení intencí a agresivity států

Na základě uvedeného můžeme konstatovat, že historická zkušenost USA a snahy Velké Británie o posílení vlivu v Mexickém zálivu na počátku čtyřicátých let devatenáctého století přispívaly k bezpečnostnímu ohrožení USA, nicméně poté Velká Británie své aktivity v daném regionu zastavila. Vzhledem k tomu, že se tak stalo v reakci ohlas v USA, není možné vyloučit, že kdyby Spojené státy opět ztratily zájem o Texas, Velká Británie by uvolněného pole opět nevyužila. Nicméně z korespondence britské diplomacie vyplývá, že o vojenském ohrožení USA v souvislosti s Texasem neuvažovala. Z tohoto důvodu ohodnotíme vliv agresivity Velké Británie na existenci nerovnováhy hrozeb za *mírný*. V případě Mexika potom za *indiferentní*.

---

¹¹⁵ ADAMS, Ephraim, D.: British Interest and Activities. Baltimore: The John's-Hopkins, 1910. s. 92. Citováno podle: GAMMAGE (1965), s. 97.

¹¹⁶ In: PLETCHER (1973), s. 120.

Vnímaná agresivita státu

Přestože Velká Británie v dlouhodobém kontextu vzhledem ke svým globálním aktivitám považovala Spojené státy především za významného obchodního partnera, než za geostrategického soupeře, bylo vnímání ze strany USA odlišné. Tento odlišný přístup je způsoben jistou negativní historickou zkušeností USA s Velkou Británií.¹¹⁷

Pokud se týká britských aktivit na jih od USA, americké znepokojení bylo zajisté alespoň zčásti namístě. Počátky britského odporu proti americkému jižnímu expanzionismu můžeme datovat již do poloviny dvacátých let devatenáctého století, kdy se Velká Británie v čele s premiérem Canningem postavila za udržení nezávislého Mexika.¹¹⁸ Této situace si také všiml budoucí ministr zahraniční J. Calhoun a naznačil možné budoucí střety zájmů v Mexickém zálivu.¹¹⁹ Dalším důležitým momentem bylo zrušení otroctví v britské Západní Indii v roce 1833,¹²⁰ které zásadním způsobem pozměnilo ekonomicko-sociální strukturu britských držav v Karibiku a mělo vliv na další otrokářská území v oblasti Střední Ameriky, neboť britská zahraniční politika začala aktivně prosazovat zrušení otroctví v globálním měřítku. V roce 1842 se objevila zvěst, že Británie půjčuje peníze Mexiku, aby mohlo zpět dobýt Texas.¹²¹ Senátor Edward Hannegan varoval před britskou podporou povstalců na Kubě a Yukatánu, kam se podle něj Británie chystala expandovat z pobřeží dnešního státu Britského Hondurasu.¹²² Stejně tak kolovala nepodložená informace, že Velká Británie usiluje o získání Kalifornie.¹²³

V americké diskuzi o aktivitách Velké Británie v kontextu Texaské republiky se objevovaly tři dimenze ohrožení. Zaprvé se jednalo o možnou geostrategickou konstelaci a zní vyplývající velmi nevýhodné postavení USA na americkém kontinentu v případě, že

---

¹¹⁷ USA od počátku své existence bojovaly o holé přežití, zatímco Velká Británie pouze “daleko v koloniích”. Okolnosti války za nezávislost a britské dobytí Washingtonu 1814 samozřejmě přispívaly k přesvědčení, že Velká Británie je hlavním nepřítelem.

¹¹⁸ In: GAMMAGE (1965), s. 6.

¹¹⁹ „*Neexistuje žádná část španělské Ameriky, která se dotýká tak bezprostředně našich zájmů, jako Mexiko a Kuba, a která se stane pravděpodobně jevištěm britského postupu a intrik*“

A Letter of J. C. Calhoun to J. Monroe, (24.9.1823) In: EMPHILL, Erwin: The Papers of John Calhoun. South Carolina: University of South Carolina Press 1975, VIII, 1823-1824, s. 284.

Citováno podle: OPATRŇÝ (2002), s. 22.

¹²⁰ Slavný *Slavery Abolition Act* zakazující otroctví na většinu částí britského impéria kromě Indie, Cejlonu a Sv. Heleny. Více: FEHRENBACHER (2001), s. 120

¹²¹ In: TAYLOR, Lawrence Douglas: El peligro de la guerra en dos frotos: el papel de Gran Bretaña en el conflicto entre Mexico y los Estados Unidos de 1846-48. In: MURPHY, Douglas A. (eds.): Papers of the Bi-National Conference on the War Between Mexico and USA. Brownsville: Dept. of Interior, 1997, s. 45.

¹²² Dnešní stát Belize. In: TAYLOR (1997), s. 48.

¹²³ In: TAYLOR (1997), s. 46.

by Velká Británie získala v Texasu rozhodující vliv. Druhou hrozbou potom byla případná společensko-ekonomická desintegrace otrokářského jihu USA, a potažmo celých USA, neboť britská zahraniční politika by ovládnutím Texasu mohla prosadit zrušení otroctví a využít Texas jakožto odrazový můstek pro další abolicionistické aktivity v Severní Americe. Třetím druhem ohrožení by bylo výrazné posílení britské obchodní pozice v regionu a možné snížení obchodní výměny mezi Texasem a USA, jakožto i nárůst pašeráctví. Vzhledem k tomu, že neorealistická teorie klade zásadní důraz na bezpečnostní hrozby, budeme se v této kapitole zabývat pouze prvním - geostrategickým ohrožením. .

Geopoliticko-vojenské ohrožení

V prosinci roku 1843 varoval prezident Tyler ve své zprávě o stavu Unie před hrozbou, že Texas či Mexiko, vyčerpaní vzájemnými konflikty, mohou být objektem aktivit zahraničních mocností usilujících o získání vlivu. Tato skutečnost by ohrozila postavení USA a je tak v jejich zájmu se proti tomuto postavit.¹²⁴ V dubnu následujícího roku, když podával vyjednanou smlouvu o anexi Senátu ke schválení, Tyler opět varoval před jistým mocenským vakuem na jihu a dále před hrozbou obklíčení USA Velkou Británií. Dále upozornil, že pokud Texas nebude přijat, sám začne hledat podporu u evropských mocností.¹²⁵ V prosinci 1844, se téma Texasu stalo stěžejním bodem výroční zprávy o stavu Unie. Tyler opět zdůraznil slabou pozici Mexika a Texasu, probíhající intervenci jiných velmocí, jež „...může znamenat velmi vážnou újmu pro USA.“¹²⁶ Tyler informoval, že USA se pokusily o usmíření obou států, ale vzhledem k tomu, že Mexiko nemělo zájem vojenské operace proti Texasu ukončit, „...nezbývá nic jiného, než využít dobře známé ochoty Texasu a nabídnout mu, aby podepsal smlouvu o připojení jeho území k USA.“¹²⁷

Nejnámějšími výstupy, které se týkaly amerického geopolitického ohrožení, proslul bývalý prezident Andrew Jackson ve svých dopisech přátelům, které byly později během diskuze o anexi zveřejněny. Ačkoliv v té době již nezastával významnou

---

¹²⁴ TYLER, John: Third Annual Message. (10.12.1843). In: John T. Woolley and Gerhard Peters, *The American Presidency Project* [online]. Santa Barbara, CA.

¹²⁵ Message to the Senate of the U.S. President Tyler In: Congressional Globe, 28th Congress, 1st Session (22.4.1844). Vol. 13 No. 1, s. 5-11.

¹²⁶ TYLER, John: Fourth Annual Message. (3.12.1844). In: John T. Woolley and Gerhard Peters, *The American Presidency Project* [online]. Santa Barbara, CA.

¹²⁷ TYLER, John: Fourth Annual Message. (3.12.1844). In: John T. Woolley and Gerhard Peters, *The American Presidency Project* [online]. Santa Barbara, CA.

politickou funkci, mělo jeho mínění velký vliv nejen v rámci Demokratické strany, nýbrž i na celou americkou veřejnost. Podle Jacksona byl Texas naprosto klíčový pro udržení americké bezpečnosti.¹²⁸ Domníval se, že je nezbytné anektovat Texas v co nejbližší době, protože jinak „*spadne*“ do rukou evropských mocností.¹²⁹ Stane-li se totiž tak, bude podle Jacksona New Orleans a celé údolí Mississippi ohroženo a jižní hranice USA tak bude naprosto neuhájitelná.¹³⁰ Jackson dále varoval, že v případě americké ztráty Texasu, by Velká Británie, jakožto námořní velmoc, mohla malým výsadem a jednou kampaní naprosto zdecimovat americké vnitrozemí. Tímto postupem by Velká Británie na kontinentu získala rozlehlejší území, než které v tu chvíli náležely Spojeným státům, a především by USA obklíčila.¹³¹ Jackson dále varoval, že k provedení této operace je Velká Británie schopná poslat do Texasu 20 000 - 30 000 mužů, respektive, že je již více-méně organizuje u řeky Sabine.¹³² Jeho argumenty byly výsostně geopolitické a pracovaly s hrozbou britské hegemonie na kontinentu. Proti této hrozbě měly USA postupovat s co možná největší rozhodností. V tomto ohledu patřil Andrew Jackson mezi nejzřetelnější *jestřáby* v diskuzi o anexi. Další velký propagátor anexe, Robert Walker, také zdůrazňuje jisté hrozby ze strany Velké Británie a především poukazuje na význam řeky Rio Grande jakožto logistické cesty a přirozené hranice mezi hispánskou a anglosaskou kulturou.¹³³

Přestože se geopolitická argumentace ve prospěch anexe Texasu objevuje v názorech Jamese Polka¹³⁴ během jeho kampaně i v inaugurační řeči na jaře 1845,¹³⁵

---

¹²⁸Extract of a Letter of General Andrew Jackson to a distinguished Member of Kongres (11.3.1844). Hermitage. Součást archivu Texas A&M University (Corpus Christi), Reel 35.

¹²⁹ General Jackson first Texas Letter. (Reply to A. V. Brown). Hermitage (12.2.1843). Součást archivu Texas A&M University (Corpus Christi), Reel 35.

¹³⁰ Stejného názoru byl i bývalý poslanec C. A. Wickliffe. In: A Letter of hon. C. A. Wickliffe to the Citizens of Madison. Washington, (24.8.1844). Součást archivu Texas A&M University (Corpus Christi), Reel 35.

¹³¹ General Jackson Letter (Probably to Charles Wickliffe). Hermitage (28.8.1844). Součást archivu Texas A&M University (Corpus Christi), Reel 35.

¹³² PLETCHER (1973), s 115.

¹³³ Jeho dopis zástupcům obvodu Carrol je pravděpodobně nejznámějším příspěvkem k diskuzi o anexi Texasu. Velmi intenzivně se zabývá možnými důsledky anexe na obchod a především otroctví. Dopis je znám především díky popisu teorie ventilu, jímž se Texas stane pro americké otroky. Postupně tak odchodem otroků na jih dojde k přirozenému zrušení otroctví v USA, míní Walker. In: Letter of Mr. Walker of Mississippi, relative to the Annexation of Texas In Reply to the call of the people fo Carrol County, Kentucky, to Communicate this views on that subject. Washington: Printed at the Globe Office, 1844. Součást archivu Texas A&M University (Corpus Christi), Reel 35.

¹³⁴ Polk pracoval spíše s konceptem kulturní a náboženské příbuznosti obou států a přirozenosti tohoto politického propojení obou subjektů. Ve svém dopise, kde vysvětluje své pozice ohledně Texasu. V dubnu 1844 však požaduje okamžitou anexi Texasu mimo jiné z důvodů, že by se Texas mohl stát závislým na jiné mocnosti či dokonce kolonií. In: A Letter of Mr. Polk to the Abolition Convention in Cincinnati

nikdy to podle něj nebyl hlavní argument pro anexi. Dokonce ani plakáty a výzvy voličům nepracovaly s konceptem ohrožení geostrategické pozice USA jako celku, nýbrž s ohrožením společenského uspořádání na jihu.¹³⁶ Ani pro Polkova protivníka v boji o prezidentský úřad, Hanryho Claye, nebyla anexe Texasu primárně reakcí na britskou zahraniční politiku, přestože varoval před imperiální rozpínavostí Velké Británie a anexi Texasu přirovnal její důležitosti k akvizicím území Louisiany a Floridy. Dále také upozorňoval na přílišnou blízkost hraniční řeky od New Orleans: „*Řeka Sabine je od veledůležitého obchodního centra vzdálena méně, než by bylo žádoucí*“¹³⁷ I přesto ovšem Clay do prezidentských voleb šel spíše s nejasným programem ohledně anexe Texasu.¹³⁸

Otázka britské hrozby se také objevuje v korespondenci čelních představitelů americké zahraniční politiky. Po nástupu do úřadu ministra zahraniční v létě roku 1843 Abel Upshur vyjadřuje vážné znepokojení nad aktivitami Velké Británie v Texasu.¹³⁹ Nicméně je důležité upozornit, že tento i jeho další dopisy se zabývají především ohrožením jižanského otrokářského systému a nikoliv geopolitickou bezpečnostní hrozbou pro celou Unii. Ostatně sám Upshur nedlouho před svojí tragickou smrtí napsal, že Velká Británie usiluje především o ekonomické ovládnutí světa.¹⁴⁰ Stejně tak i jeho nástupce ve funkci John Calhoun se nedomníval, že by ze strany Velké Británie hrozilo nějaké přímé vojensko-strategické nebezpečí, neboť jak sám přiznal v létě 1844, hrozba

---

(23.4.1844). Columbia, Tennessee. In: Governor Polk Letters on the Subject of Annexation of Texas. Součást archivu Texas A&M University (Corpus Christi), Reel 35.

¹³⁵ Polk se ve své inaugurační řeči dotkne problematiky bezpečnosti americké jižní hranice, ale spíše než by upozorňoval na přítomnost hrozby, upozorňuje na potenciální možnost budoucích konfliktů: „*Je zde mezi Vámi někdo, kdo by nepreferoval věčný mír před občasnými válkami mezi dvěma sousedními státy?*“ In: POLK, James K.: The Annexation of Texas and Oregon. Citováno podle: The Annals of America (1976), s. 286-288.

¹³⁶ In: TOWELS, James; SENG TACK, G. P.: The South in Danger. Read before You vote. Address of the Democratic Association, Washington D.C. In: Southern, State Right, Free Trade and Anti-Abolition. Tract No. 1. Charleston: Walker & Burke Printers, 1844, stránky nečíslovány. Součást archivu Texas A&M University (Corpus Christi), Reel 35.

¹³⁷ Citováno podle: MORGAN, Thomas J.: Glance at Texas: Beeing a brief Sketch of her History, Government, Population, Climate, Production and Extent of Territory. Columbus: Statesman Office, 1844, stránky nečíslovány. Součást archivu Texas A&M University (Corpus Christi), Reel 35.

¹³⁸ Více ve třetí části práce, subkapitola 3.3. oddíl Prezidentské volby 1844.

¹³⁹ Jistý pan Andrews měl být zmocněn texaskými antioťokáři, aby jednal s Aberdeenem. Ten podmiňoval pomoc Texasu zrušením otroctví. In: A Letter of Upshur to Murphy (Pravděpodobně poslanec Henry Crus Murphy), Washington (8.8.1843). Citováno podle: Congressional Globe, 28th Congress, 1st Session (22.4.1844). Vol. 13 No. 1, s. 19.

¹⁴⁰ A Letter of Upshur to Murphy. (Pravděpodobně poslanec Henry Crus Murphy), (16.1.1844). In: Public Documents Printed by Order of the Senate of the 28th Congress. Vol. I. Washington: Gales and Seaton, 1845. s. 43.

Velké Británie je spíše „...zdanlivá než reálná...“¹⁴¹, neboť Velká Británie má v Texasu ryze obchodní zájmy.¹⁴²

Během projednávání smlouvy o anexi Texasu v Kongresu byly sice argumenty opírající se o geopolitické ohrožení USA několikrát použity,¹⁴³ nicméně nejednalo se o nosnou argumentační linii. Dále, nemálo účastníků debaty britskou hrozbu zpochybnilo či bagatelizovalo.¹⁴⁴ Z výše uvedené analýzy diskuze nad důvody anexe Texasu vyplývá, že Spojené státy a jejich představitelé nevnímali přítomnost nerovnováhy hrozeb plynoucí z geopolitické konstelace. Spíše můžeme konstatovat, že přímá bezpečnostní hrozba ze strany Velké Británie nebyla toliko podstatným důvodem k anexi, ale spíše záminkou k jejímu uskutečnění.

Mexická hrozba

Pohledem na agregovaný faktor relativní moci je zřejmé, že Mexiko v dlouhodobých trendech v porovnání s USA výrazně oslabovalo. Faktor politické stability taktéž zvýhodňoval USA. Geografická blízkost, jejíž nezřetelnějším vyjádřením byl probíhající konflikt s Texasem, je samozřejmě faktorem, který může přispívat k americkému pocitu ohrožení ze strany Mexika. Nicméně ofenzivní schopnosti a zahraniční politika Mexika nenasvědčovala ničemu, co by USA mohly považovat za ohrožení jejich bezpečnosti. Mexickým primárním zájmem bylo znovuzískání Texasu a o pomýšlení na útok na USA nemohla být řeč.¹⁴⁵ V kontextu těchto skutečností a z dobových materiálů v zásadě vyplývá, že USA nepovažovaly Mexiko v první polovině čtyřicátých let devatenáctého století za přímou bezpečnostní hrozbu. Na druhou stranu

---

¹⁴¹ In: A letter of Calhoun to William King (12.8.1844). In: Public Documents Printed by Order of the Senate of the 28th Congress. Vol. I. Washington: Gales and Seaton, 1845. s. 40-42

¹⁴² In: A letter of Calhoun to William King (12.8.1844). In: Public Documents Printed by Order of the Senate of the 28th Congress. Vol. I. Washington: Gales and Seaton, 1845. s. 40-42

¹⁴³ Například Demokratický poslanec James B. Bowlin varoval, že při napadení Louisiany by trvalo dlouhou dobu povolat posily ze státu Tennessee a v kombinaci se zkušenostmi s britskou agresivitou v Hindustánu se jedná o reálnou hrozbu. Demokrat George Caldwell zopakoval fakt, že současná jižní hranice USA je nehájitelná a nefortifikovatelná, čímž je zásadně ohroženo ústí Mississippi. Další problematiku spojenou s britskou hrozbou zmínili i Demokráté William Payne, Aaron Brown či William Hammet. In: Congressional Globe, 28th Congress, 1st Session . s. 140, 167, 91, 136 a 159.

¹⁴⁴ Za všechny jmenujme projevy Whigů Jacoba Millera, Johna Crittendena, Demokrata Andrewa Johnsona, Whigů Geogre Marshe nebo Charles Hudsona. Právě Hudson dal zásadní argumenty proti věrohodnosti analýzy Andrewa Jacksona, když poukázal na fakt, že texaské pobřežní vody jsou příliš mělké na efektivní obojživelnou operaci a dále na nutnost pochodu těchto jednotek do vzdálenosti asi 400 mil, než by teprve bylo ohroženo New Orleans. In: Congressional Globe, 28th Congress, 1st Session, s. 350, 358, 370, 160 a 159-160.

¹⁴⁵ Je zajímavé připomenout, jak se situace mění ve chvíli, kdy se Texas stal integrální součástí USA. Charakteristika mexické zahraniční politiky k USA na přelomu let 1845 a 1846 z pohledu USA již přívlastek ne-agresivní mít nemůže.

americká zahraniční politika situaci na texasko-mexické hranici určitě neshledávala optimální.

V celkovém kontextu tedy jednoznačně větší nebezpečí plynoucí z agresivity státu hrozilo ze strany Velké Británie a tak také bylo americkou zahraniční politikou chápáno. Na druhou stranu ovšem nepanovalo jednoznačné přesvědčení, že Velká Británie má opravdu v plánu ohrozit bezpečnostní postavení USA, což bylo v podstatě v souladu se skutečnou britskou zahraniční politikou. Ačkoliv někteří politici, jako například Andrew Jackson, důrazně varovali před britskými aktivitami za americkou jižní hranicí, všeobecná shoda americké zahraniční politiky nad agresivními úmysly Velké Británie nebyla. Celkově tedy můžeme chápat intence soupeřů USA za faktor, který přispíval k nerovnováze hrozeb *mírně*.

3.5. Nerovnováha hrozeb

Podíváme-li se na faktor agregované moci, zjistíme, že USA mají jasnou převahu v lidském potenciálu. Pokud se týká faktoru území, vidíme v případě USA trvale rostoucí trend, který v relativním vyjádření k Velké Británii v oblasti Severní Ameriky přispívá k mocenskému růstu USA. Faktor průmyslových kapacit v dlouhodobém horizontu také nasvědčuje zvyšování amerického potenciálu na mezinárodním poli, nicméně ve sledovaném období jsou USA ještě ve velmi znevýhodněné pozici vůči Velké Británii. Pokud se týká kvality vládnutí a vztahu obyvatel s politickým zřízením, vykazují obě země zhruba stejně velký příspěvek k mocenskému postavení státu. Souhrnně agregovaný ukazatel relativní moci nenasvědčuje tomu, že by se USA nacházely v situaci, která by jasně, co se týká mocenského postavení v mezinárodním postavení, zvýhodňovala Velkou Británii. Jak bylo naznačeno výše, geografická blízkost britských držav a základen a především hrozba obklíčení amerického území ze severu, jihu a částečně i západu přispívá k existenci hrozby. Ofenzivní schopnosti Velké Británie mohou být také považovány za relevantní faktor, který může přispívat k pocitu ohrožení. Britská zahraniční politika a její percepce ze strany USA by se dala zhodnotit jakožto mírně agresivní. Velká Británie samozřejmě měla v oblasti Mexického zálivu své zájmy, avšak o tom, že by při jejich prosazování byla ochotná dosáhnout jich za cenu zvýšení napětí v regionu či dokonce vyvolání konfliktní situace, nemůže být řeč. Ve chvíli, kdy si Velká Británie uvědomila, jak je otázka Texasu důležitá pro USA, zvolila pasivní politiku. Celkovou situaci zhodnocuje následující tabulka:

Tabulka 13. Faktory ovlivňující nerovnováhu hrozeb a zhodnocení jejich vlivu

Faktor	Vliv na nerovnováhu hrozeb
Agregovaná moc jako celek	Indiferentní
-Území	Posiluje pozici USA
-Populace	Posiluje pozici USA
-Ekonomická síla	Silný
-Vojenská síla	Silný
-Charakter národa a politické zřízení	Indiferentní
Geografická blízkost	Silný
Ofenzivní schopnosti	Silný
Agresivita státu	Mírný

Pohledem na výsledky výzkumu shrnuté v tabulce a agregováním všech čtyř faktorů do souhrnné proměnné *nerovnováha hrozeb* můžeme konstatovat, že celkově tato nerovnováha hrozeb nabývá velikosti *mezi hodnotami mírná a silná*.¹⁴⁶ Shrnutím, že jsme potvrdili přítomnost nerovnováhy hrozeb, ačkoliv ne na úrovni, která by pro USA znamenala zásadní bezprostřední ohrožení, můžeme uzavřít první fázi testování Waltovy teorie a přistoupit k analýze zprostředkující proměnné, která nám pomůže odhalit existenci kauzality mezi nerovnováhou hrozeb a aktem anexe Texasu.

¹⁴⁶ S vědomím toho, že tyto faktory jsou ve skutečnosti nesouměřitelné a vždy záleží na tom, jaký význam jim přiřadí vykonavatelé zahraniční politiky daného státu.

Fáze 2.

3.6. Prokázání kauzality

Přestože, se nepodařilo prokázat existenci bezprostředně akutní a alarmující nerovnováhy hrozeb, nýbrž „jen“ hrozbu v intencích mezi mírnou a silnou, stále ještě může být odhalena kauzalita mezi odhalenou nerovnováhou hrozeb v neprospěch USA a americkou anexí Texasu, jakožto strategií, která tuto nerovnováhu měla napravit do rovnovážného stavu. Při detailní analýze rozpravy v americkém Kongresu (druhá část, subkapitola 3.4. oddíl Geopoliticko-vojenské ohrožení) ovšem spojnici mezi pocitem nerovnováhy hrozeb a anexí Texasu spíše nenalzáme. Bylo naznačeno a další výzkum během testování Moravcsikovy liberální teorie ukáže, že za anexí Texasu stály spíše jiné důvody a nerovnováha hrozeb rozhodně nebyla tím hlavním faktorem, který přispěl k americkému rozhodnutí Texas anektovat. Například historik americké zahraniční politiky Jerald Combs napsal o motivech přívrženců anexe toto: „*zastánci anexe viděli v britském strašáku perfektní záminku pro oživení jejich věci proti apatii a nedostatku odvahy velkých politických stran*“¹⁴⁷ Podobného názoru je i další z uznávaných historiků, Frederick Merk.¹⁴⁸ Přestože se tedy představitelé americké zahraniční politiky touto hrozbou ze strany Velké Británie oháněli, většina z nich sama nebyla přesvědčena o její reálnosti a aktivity Velké Británie tak byly spíše záminkou k realizaci jiných cílů, které s bezpečnostní nerovnováhou nesouvisely.

---

¹⁴⁷ COMBS (1986), s. 80.

¹⁴⁸ Komplexní pohled na skutečné důvody anexe Texasu viz: MERK (1972), především kapitoly 2.-5.

4. Zhodnocení: (Ne)rovnováha hrozeb a americká alianční strategie

Hypotéza Waltovy teorie rovnováhy hrozeb vztažená na případ anexe Texasu byla stanovena takto: prokáže-li se existence hrozby a také to, že tato hrozba byla důvodem k anexi Texasu (zprostředkující proměnná), budeme moci konstatovat, že Waltova neorealistická teorie je schopná vysvětlit americké alianční chování v případě anexe Texasu. V první fázi výzkumu jsme provedli analýzu všech čtyř faktorů, které podle Walta mají vliv na (ne)rovnováhu hrozeb. Faktor agregované moci, který se skládal z geografických parametrů, obyvatelstva, průmyslové síly, vojenských kapacit a národního charakteru a politického uspořádání, nám vyšel ve vztahu k nerovnováze hrozeb jako indiferentní. Tady rovnováhu hrozeb nevychyloval ve prospěch ani jedné ze stran. Analýzou geografické blízkosti jsme odhalili, že tento faktor vychyluje velmi silně nerovnováhu hrozeb v neprospěch USA. Se stejným závěrem jsme konstatovali i analýzu faktoru ofenzivních schopností. Analýza zahraniční politiky Velké Británie a Mexika ukázala, že pro USA znamenají jen mírnou hrozbu. Samotná vnímaná agresivita těchto soupeřů USA v očích amerických politiků dosahovala víceméně stejné hodnoty. I samotní představitelé americké zahraniční politiky považovali agresivitu Velké Británie (Mexiko nepředstavovalo v době před anexí téměř žádnou hrozbu) za mírnou. Celkově tedy nerovnováha hrozeb vyšla v kategoriích mezi silnou a mírnou v neprospěch USA. Tento závěr ovšem ještě sám o sobě neznamená, že byla potvrzena platnost Waltovy teorie. Za metodologický nástroj jsme si zvolili analýzu procesu. Důležitým odhalením druhé fáze, která se částečně odvolávala na závěry fáze první a na další výzkum, bylo, že nebyla prokázána přítomnost zprostředkující proměnné (přesvědčení politiků o anexi jako o snaze vyrovnat nerovnováhu hrozeb), tudíž nebyla ani prokázána kauzalita mezi nerovnováhou hrozeb a anexí Texasu. Přestože zde tedy bezesporu určitá míra nerovnováhy hrozeb v neprospěch USA existovala, nepodařilo se potvrdit hypotézu, která byla vzhledem k charakteru Waltovy teorie stanovena k vybranému případu. Tuto kapitolu tedy můžeme uzavřít konstatováním, že Waltova teorie rovnováhy hrozeb v případě amerického aliančního chování v polovině čtyřicátých let devatenáctého století, neprokázala schopnost danou historickou událost interpretovat.

Část třetí

Liberalní teorie

1. Moravcsikova liberalní teorie

Jakožto zástupce liberalní tradice byla vybrána liberalní teorie mezinárodních vztahů představena Andrew Moravcsikem v devadesátých letech dvacátého století. Důvodem k jejímu výběru byl mimo jiné fakt, že snahou jejího autora bylo zahrnout nejdůležitější témata liberalní tradice mezinárodních vztahů. Moravcsik se v podstatě pokusil sumarizovat dosavadní liberalně založené myšlenkové koncepty a dát jim jednotné metodologické a paradigmatické zakotvení. Domnívám se proto, že Moravcsikova teorie je vhodným zástupcem, který bude liberalní myšlení v mezinárodních vztazích reprezentativně zastupovat. Dalším důležitým znakem Moravcsikovy liberalní teorie je, v protikladu k Waltovu neorealistickému přístupu, důraz na nejnižší úroveň analýzy mezinárodních vztahů

Podobně jako v případě neorealistickej tradice, bude i tato třetí část práce rozdělena čtyř kapitol: součástí této 1. kapitoly (subkapitoly 1.1.-1.3.) bude představení základních proudů v liberalní tradici a samotné Moravcsikovy liberalní teorie. Kapitola 2. stanoví proměnné a hypotézy. Ve 3. kapitole (subkapitoly 3.1.-3.3.) provedeme vlastní testování Moravcsikovy liberalní teorie a dosažené výsledky zhodnotí kapitola 4.

1.1. Liberalní tradice

Na rozdíl od relativně dobře zakotvené realistické teorie (a především jejího neorealistickeho proudu) se liberalní tradice vyznačuje nízkou mírou koherence. Významným společným znakem všech zástupců liberalní tradice je odmítnutí předpokladu, že válka je v mezinárodních vztazích nevyhnutelná. Nicméně tuto tezi představitelé liberalní tradice zdůvodňují různě. Častým argumentem bývá poukázání na skutečnost, že v mezinárodním prostředí existuje jakýsi řád, který dává chování státu určitý rámec. Podle zastánců této myšlenky tak na poli mezinárodní politiky existují normy a instituce, které limitují chování států a snižují možnosti vypuknutí válek díky

sankcím a jiným nápravným opatřením a také díky větší možnosti výměny informací a z toho plynoucího posilování vzájemné důvěry. Velmi důležitým předpokladem, kterým se zastánci liberální tradice liší od realistů, je totiž to, že bezpečnostní otázky, jakkoliv pro stát významné, nejsou jediným tématem mezinárodních vztahů. V tomto smyslu je potřeba zmínit především ekonomickou spolupráci, která svým charakterem přináší pozitivní efekty participujícím aktérům a zvyšuje vzájemnou závislost, čímž snižuje hrozbu vypuknutí války. Dalším důležitým odlišením liberální tradice do realismu je potom předpoklad, že na mezinárodním poli fungují kromě států i jiní aktéři, kteří mají také vliv na formování mezinárodně-politického prostředí. Jedná se nejen o již zmíněné mezinárodní instituce, ale také neveřejné subjekty, kterými mohou být nevládní organizace či transnacionální společnosti. Na druhou stranu však liberální tradice počítá i s tou nejnižší úrovní analýzy, jejíž předmětem výzkumu jsou jednotlivci a zájmové skupiny, jakožto subjekty formující zahraniční politiku států i jednání nadnárodních aktérů.

O určité přiblížení k realistické tradici, respektive k převládajícímu neorealismu, se pokusil v osmdesátých letech Robert Keohane. Keohane od neorealistů částečně přejímá systémový přístup a prvek racionálně jednajícího státu, jenž se rozhoduje na základě analýzy nákladů a výnosů. Jeho teorie nicméně považuje spolupráci za dlouhodobě možný fenomén a v tomto ohledu navazuje na tradiční liberálně-funkcionalistické koncepty. Podle Keohana vznikají vzájemnou kooperací v jinak anarchickém prostředí¹⁴⁹ mezinárodních vztahů tzv. mezinárodní režimy, jež se dají charakterizovat jako „*formální či neformální skupina států sdílející principy, normy a pravidla regulující jejich chování a očekávání v určité oblasti mezinárodních vztahů.*“¹⁵⁰ Mezinárodní instituce pak podle neoliberalismu získávají v dlouhodobém kontextu nad chováním států určitý vliv a přestávají být pouhými nástroji států, jak to předpokládají neorealisté. Na druhou stranu se ovšem takto formulovaný neoliberalismus vzdává některých tradičních témat, jakými je například působení nestátních aktérů a vliv domácí politiky na zahraničně-politické rozhodování států.¹⁵¹

Zatímco Keohane snahou vytvořit systémovou teorii obětuje některá tradiční liberální témata, Moravcsik se svojí formulací liberální teorie snaží do přemyšlení o

---

¹⁴⁹ Viz: KEOHANE, Robert: Neoliberal Institutionalism: A Perspective on World Politics. s.1. In: KEOHANE, Robert (Eds.): International Institutions and State Power: Essays in International Relations Theory. Boulder, Colo.: Westview Press, 1989, s. 1-20.

¹⁵⁰ DRULÁK (2003), s. 78.

¹⁵¹ DRULÁK (2003), s. 79.

zahraniční politice státu zahrnout i další tradiční aspekty liberalismu. Umožňuje mu to především předpoklad, že základními aktéry, na které je potřeba zaměřit pozornost výzkumu, jsou jednotlivci a zájmové skupiny. To jsou podle Moravcsika subjekty, které zásadním způsobem formují zahraniční politiku státu.

Mezi další koncepty, které jsou považovány za součást liberální tradice, můžeme zařadit například teorii demokratického míru, kterou rozvinul Michael Doyle a která je založena na tvrzení, že státy s demokratickým uspořádáním spolu neválčí.¹⁵² Některé další koncepty poté pracují s možností vytvoření mezinárodního společenství federativního typu s centrální organizací a hierarchickým uspořádáním.¹⁵³ Mezi další představitele liberální tradice můžeme zařadit i Grahama Allisona,¹⁵⁴ jehož analýza Kubánské krize poukázala na skutečnost, že stát jako takový nemusí být ve svých rozhodnutích racionální a že každá jeho organizační složka může hájit partikulární zájmy. V tomto smyslu se Allisonův přístup podobá Moravcsikově interpretaci mezinárodní politiky.

1.2. Moravcsikova liberální teorie

Andrew Moravcsik se svým příspěvkem k teorii mezinárodních vztahů pokouší položit základy liberální teorie, které by byly empirické a neideologické. Při sledování tohoto cíle navazuje na tradiční východiska osvícenské liberální teorie, především na význam jednotlivce jakožto hlavního aktéra společenského a politického života. Tento návrat ke kořenům liberálního přemítání o světě mu umožňuje odmítnout přednostní pozici státu jakožto v posledku hlavního aktéra mezinárodních vztahů. Naopak, podle Moravcsika jsou zahraniční politika státu a jeho zájmy odvozeny od zájmů jednotlivců a zájmových skupin.

Tato nová liberální teorie by měla být obecná a měla by vycházet z jednoduchých předpokladů, které ovšem budou naznačovat oblasti průniku s dalšími oblastmi výzkumu mezinárodních vztahů. Dále musí být vnitřně koherentní s jasně danými hranicemi. Měla

---

¹⁵² Např.: DOYLE, Michael W.: Liberalism and World Politics. In: *The American Political Science Review*, Vol. 80, No. 4, 1986, s. 1151-1169.

¹⁵³ Např. Emery Reves, který požaduje zrušení systému suverénních států, neboť ten vede k neustálé mobilizaci zdrojů na vedení válek. Kvalitní alternativou k současnému systému mezinárodních vztahů má být světová vláda. In: DRULÁK (2003), s. 80.

¹⁵⁴ Viz: ALLISON, Graham; ZELLIKOW, Philip: *Essence of Decision. Explaining the Cuban Missile Crisis*. Boston: Little Brown, 1972.

by být postavena na takových metodologických základech, které umožní komunikovat s ostatními teoriemi mezinárodních vztahů, a zároveň by měla být schopná stanovit podmínky, za jakých jsou další teorie mezinárodních vztahů platné.¹⁵⁵ Celkově tedy Moravcsik usiluje o vytvoření přístupu, který bude roven ostatním hlavním teoriím mezinárodních vztahů, pokud se týká metodologické základny a paradigmatickému charakteru. Jak ale bude zmíněno dále, Moravcsik dává své liberální teorii analytickou přednost před ostatními přístupy. Jinými slovy jeho ambicí je, aby jím definovaná liberální teorie byla prvním krokem ve studiu událostí na poli mezinárodní politiky. Takto definovaná liberální teorie musí být podle Moravcsika postavena na třech základních předpokladech. Těmi jsou: *sociální aktéři* jakožto hlavní subjekt, *preferenze státu a způsob, jakým reprezentuje zájmy sociálních aktérů*, a *vzájemná závislost a mezinárodní systém*.

Význam *sociálních aktérů* (zájmových skupin a jednotlivců) při tvorbě zahraniční politiky byl v souvislosti s Moravcsikovu liberální teorií již několikrát zmíněn. Tyto zájmové skupiny se vyznačují racionálním chováním, které má vést k dosažení sledovaných cílů. V případě Moravcsikovy liberální teorie potom jednájí racionálně a své představy o zahraniční politice státu prosazují tou nejefektivnější cestou. Cílem tohoto jednání je maximalizace užitku plynoucího z dané zahraniční politiky státu. Tento užitek aktérů může být chápán velmi široce. Může se například jednat o přesvědčení, že daná zahraniční politika je správná a legitimní, ekonomicky výhodná pro dané společenské skupiny, či přináší osobní obohacení v podobě prestiže či růstu moci. Součástí konceptu racionality je také averze k riziku, která na stranu nákladů při rozvažování o zahraniční politice staví riziko plynoucí z určitého stavu světa. Příkladem averze k riziku může být tvrzení, že sami občané nebudou podporovat vojenskou agresivitu státu, neboť hrozí, že budou nasazeni do bojů. V principu racionality se Moravcsikova liberální teorie příliš neliší od zakladatelů neoliberální a neorealisticke školy, kteří původně ekonomický koncept racionálně jednajícího agenta zakomponovaly do teorie mezinárodních vztahů již pár dekád před Moravcsikem.¹⁵⁶ Moravcsik ovšem považuje za klíčovou oblast domácí politiku a hlavními subjekty jsou zájmové skupiny, zatímco např. Keohane či Waltz

---

¹⁵⁵ Tyto aspekty liberální teorie Moravcsik popisuje jako: „...*general and parsimonious, rigorous and coherent, empirical accurate vis-a-vis other theories and multicausal consistent.*“ In: MORAVCSIK, Andrew: Taking Preferences Seriously: A Liberal Theory of International Relations. In: *International Organization*, vol 51, no. 4, 1997, s. 516-517.

¹⁵⁶ Viz. již zmiňovaná neo-neo systéza inkorporující do teorie mezinárodních vztahů základy klasické mikroekonomie.

pracují se státem, jakožto s jednotkou s vlastními preferencemi. Naopak Moravcsik vůbec nepovažuje stát za homogenní subjekt s konzistentními zájmy. Podle něj bojují uvnitř států různé zájmové skupiny o nedostatečné zdroje, jakými jsou například rozdělení bohatství, moc či státem garantovaná institucionální ochrana některých odvětví. Zájmové skupiny a jedinci mají různá očekávání a preference a stát je vlastně jen prostředek, který jim umožňuje daných cílů dosáhnout. A tyto aspekty politického života státu (soupeření zájmových skupin) se projevují i v tvorbě zahraniční politiky. Na druhou stranu ovšem Moravcsik uznává, že samotní představitelé státu mohou v některých případech svým jednáním ovlivňovat mínění společnosti, a tím také její preference.¹⁵⁷

S předchozím předpokladem Moravcsikovy liberální teorie úzce souvisí i *preference státu a způsob, jakým stát reprezentuje zájmy* společnosti i partikulárních zájmových skupin. Na stát a jeho představitele je podle Moravcsika neustále vyvíjen společenský tlak, který formuje státní preference a chování státu na mezinárodní scéně.¹⁵⁸ Přičemž stát je zástupcem konkrétních společenských skupin, které v naprosté většině případů nezahrnují univerzálně celou společnost. Někdy může stát zastupovat dokonce pouze velmi omezený společenský segment. Příkladem mohou být diktatury, kdy stát ztělesněný jednou osobou zastupuje například pouze armádu nebo byrokratický aparát. Další důležitou poznámku je potřeba učinit ohledně rozdílu mezi změnou preferencí aktérů a změnou zahraničně-politické strategie či taktiky. Zatímco změna preferencí je nezávislá proměnná, která formuje základní cíle státu na mezinárodní úrovni, změna strategie je politické rozhodnutí. To ovšem nemusí znamenat změnu v preferencích rozhodujících aktérů a tedy i státu. Důležitý závěr tohoto odstavce tedy je to, že zájmy státu nejsou stálé a neměnné, ale naopak podléhají změnám způsobených posunem v preferencích zájmových skupin.

Třetím předpokladem je interpretace fenoménů *vzájemné závislosti a vlivu mezinárodního systému* na tvorbu zahraniční politiky daného státu. Podle Moravcsika se důsledky jednání jednoho státu na mezinárodní scéně projeví v reakci dalšího státu skrze preference postižených (poškozených) zájmových skupin. Efektem zahraniční politiky jednoho státu může totiž být negativní externalita,¹⁵⁹ která dopadá na určitou skupinu obyvatel státu jiného. Takto postižená skupina, je-li dostatečně početná či vlivná, může ovlivnit preference svého státu, aby adekvátním způsobem reagoval na mezinárodní

---

¹⁵⁷ In: MORAVCSIK (1997), s. 527.

¹⁵⁸ In: MORAVCSIK (1997), s. 518.

¹⁵⁹ In: MORAVCSIK (1997), s. 520.

úrovni. Tímto způsobem Moravcsik elegantně propojuje mezinárodní systém s konkrétní politikou státu, a to skrze externality dopadající na obyvatele.

Moravcsik svoji liberální koncepci usouvztažňuje k ostatním teoriím takovým způsobem, že považuje zkoumání preferencí státu za základní krok ve výzkumu mezinárodní politiky. Poté ovšem mohou být další teorie přizvány, aby svým dílem přispěly k plnohodnotnému vysvětlení mezinárodních vztahů. Například konstruktivismus může liberální teorii pomoci při zkoumání procesu vzniku preferencí¹⁶⁰ a institucionální neoliberalismus či neorealismus při zkoumání jednotlivých oblastí mezinárodní politiky v závislosti na významu bezpečnostních či ekonomických témat. V samotné liberální teorii potom Moravcsik nachází tři základní přístupy, které mohou být uplatněny jako nástroj k vysvětlení jednání státu na mezinárodní úrovni.

1.3. Přístupy liberální teorie

Na základě stanovených předpokladů liberální teorie předkládá Moravcsik tři základní paradigmatické varianty, jež intenzivně pracují s významem a vlivem preferencí zájmových skupin na zahraničně-politické chování státu. Jedná se *hodnotový liberalismus*,¹⁶¹ *obchodní liberalismus* a *republikánský liberalismus*. Všechna tři paradigmatata Moravcsikovy liberální teorie budou představena v následujících oddílech.

Hodnotový liberalismus

Tento přístup vychází z předpokladu, „...že hodnoty a identita jsou klíčové determinanty preferencí státu.“¹⁶² Identitu poté Moravcsik definuje jako: „...souhrn preferencí, které jsou sdíleny skupinou jedinců, a které se týkají vhodného rozdělení a povahy veřejných statků, což specifikuje podobu legitimního domácího uspořádání díky vymezení, kteří aktéři náleží do státu a co jim náleží.“¹⁶³ Moravcsik zdůrazňuje tři základní prvky společenského uspořádání, které mají svůj zdroj v sociální identitě. Jedná se o vymezení státních hranic, podobu tvorby politických rozhodnutí a socioekonomickou regulaci. Zájmové skupiny poskytují státu podporu výměnou za instituce (zákony, normy

---

¹⁶⁰ In: MORAVCSIK (1997), s. 539.

¹⁶¹ Doslovný anglický název tohoto paradigmatu Moravcsik označil jako *ideational liberalism*.

¹⁶² In: MORAVCSIK (1997), s. 525

¹⁶³ In: MORAVCSIK (1997), s. 525.

a standardy), které se shodují s jejich představami o uspořádání společnosti.¹⁶⁴ Společenská aktéři dávají svoji podporou legitimitu krokům vlády. Na mezinárodní úrovni pak mohou mít takto vykonané vládní kroky vliv na ostatní státy, respektive na obyvatele v nich žijící. Tento přeshraniční rozměr politiky jednoho státu může způsobit efekty pozitivní, ale také negativní. Jsou-li kroky jedné vlády v souladu s preferencemi jiného státu, vytváří se prostor pro sblížení, neboť aktéři z obou států prosazují na vládní úrovni takové záměry, které vedou k užší spolupráci obou států. Negativní externality zapříčiňují na mezinárodní úrovni konfliktní situace. V návaznosti na tři prvky společenského uspořádání, které mají svůj zdroj v sociální identitě, představuje Moravcsik tři typy společenské identity, které skrze zájmové skupiny formují vládní politiku. Jedná se o národní identitu, politickou identitu a o míru socioekonomické regulace a redistribuce.

Národní identita

První typ sociální identity, který je legitimizujícím prvkem pro zahraniční politiku státu, je národní identita. Národní identita je souhrn společenských preferencí týkajících se vymezení národa, jehož představitelé usilují o legitimní vymezení hranic či spravedlivé určení občanských práv.¹⁶⁵ Kořeny této národní identity mohou být zakotveny v jazyku, rase či náboženství nebo také ve společné historické zkušenosti dané společností. Zatímco realistická tradice předpokládá změny hranic v důsledku změny rozložení moci v mezinárodním systému, Moravcsikův liberální přístup považuje za klíčový impuls ke změně státní hranice vládě vyjádřenou podporu ze strany společnosti (nebo pouze vlivné skupiny či skupin). Za takto vyjádřenými preferencemi obyvatelstva stojí představa o legitimním teritoriálním uspořádání státu a o vymezení národa, která pramení právě z národní identity. Logicky můžeme dovodit, že, liší-li se představa dvou států o legitimním vymezení hranic, dostávají se politiky obou států do konfliktu. Naopak, souhlasí-li oba státy se stávajícím uspořádáním hranice či s její změnou, teorie předpokládá kooperativní jednání mezi oběma vládami.

Politická identita

Zatímco legitimita odvozená od národní identity vyplývá z jazykových či náboženských atributů dané společnosti, politická identita apeluje na legitimní povahu politických institucí a způsob zastupování obyvatel při tvorbě politiky. Na úrovni

---

¹⁶⁴ In: MORAVCSIK (1997), s. 525.

¹⁶⁵ In: MORAVCSIK (1997), s. 526.

mezistátních vztahů může vzniknout neshoda či konflikt, pokud realizace legitimního společensko-politického uspořádání v jedné zemi způsobí negativní externalitu v jiné zemi. Stejně tak může podobné institucionální uspořádání společnosti přispívat k dobrým vztahům mezi dvěma státy. Moravcsik dává za příklad vznik Svaté Aliance v devatenáctém století, jejíž členové spolupracovali za účelem obrany legitimního monarchistického uspořádání proti revolučním republikánským snahám napříč Evropou. Moravcsik také upozorňuje na obousměrnost toků. Někdy může naopak politická elita za účelem prosazení svých preferencí na domácí scéně využívat témata a argumenty plynoucí ze zahraničních vztahů a závazků státu.¹⁶⁶

Povaha socioekonomické regulace

Představa o povaze a míře socioekonomické regulace a redistribuce se v preferencích státu podle Moravcsika objevuje také. Je důležité si uvědomit, že Moravcsikova liberální teorie mezinárodních vztahů není totožná s liberálními principy *laissez faire*. Za snahami, které apelují na povahu socioekonomické regulace, opět stojí preference pramenící z představ o legitimním uspořádání společnosti, jejichž zdrojem je sociální identita aktérů. Hlavními tématy jsou potom otázky míry zdanění, náboženské a ekonomické svobody, podoby a rozsahu sociální politiky atd. Na takto vyjádřené preference společnosti vláda nějakým způsobem reaguje a její zahraniční politika má bude mít dopad na ostatní státy a jejich obyvatele ve formě negativních či pozitivních externalit.

Obchodní liberalismus

Paradigma obchodního liberalismu vysvětluje chování státu na základě ekonomických zájmů klíčových aktérů na domácí scéně. Moravcsik upozorňuje, že jím definovaná liberální teorie nepředpokládá, že aktéři budou výhradně usilovat o zintenzivnění ekonomické výměny a rozvoj volného obchodu, jak to předpokládaly tradiční liberální směry v mezinárodních vztazích. V určitých případech totiž mohou ekonomické subjekty usilovat o ochranu domácích trhů, které vedou k ekonomickému nacionalismu a snížení intenzity obchodní výměny. Jedná se například o situaci, kdy dopad událostí na mezinárodní úrovni není rovnoměrně rozložen na všechna odvětví či regiony a některý ekonomický subjekt je touto situací výrazně postižen. Důvodem může

---

¹⁶⁶ Moravcsik zmiňuje například obratnou Bismarckovu politiku na domácí scéně. In: MORAVCSIK (1997), s. 527.

být například neefektivní výroba nebo uměle vytvořená monopolní pozice, která by proniknutím zahraničních subjektů na domácí trh mohla být ohrožena. Postižený aktér poté ovlivňováním vlády usiluje o vhodnou formu získání své institucionální ochrany ze strany státu. Tou mohou být například vyšší cla, která ovšem zpravidla vytvářejí negativní externalitu na straně zájmových skupin jiných států, nebo státní subvence. Celkově lze výklad mezinárodní politiky skrze obchodní liberalismus definovat takto: „Změny ve struktuře domácí ekonomiky a globálního obchodu dopadají na stranu nákladů a výnosů pramenících z mezinárodní ekonomické výměny, čímž vytvářejí tlak na domácí vládu, aby svojí zahraniční ekonomickou a bezpečnostní politikou takovéto změny podporovala či blokovala.“¹⁶⁷

Podle Moravcsika má obchodní liberalismus přesah i do bezpečnostní dimenze zahraniční politiky. V dobách, kdy byla ekonomická základna státu informačně a zdrojově koncentrovaná, byly válka a okupace vhodným nástrojem k realizaci zahraničně-politických preferencí státu. V současné komplexní ekonomické struktuře založené na informacích a kooperaci mezi různými subjekty je již okupace území jakožto prostředek prosazení zahraničně-politických zájmů mnohem méně efektivní, než v době, kdy byly hlavním zdrojem bohatství práce otroků či vlastnictví nerostných surovin.

Republikánský liberalismus

Na rozdíl od hodnotového a obchodního liberalismu, které se zaměřovaly na identity či ekonomické zájmy a z nich odvozenou zahraniční politiku státu, republikánský liberalismus klade důraz na způsob a procesy, které agregování zájmů jednotlivých skupin konstituují.¹⁶⁸ Základní předpoklad tohoto paradigmatu by se dal shrnout do tvrzení, že politická rozhodnutí jsou konána ve „...prospěch vládnoucí koalice nebo vlivných domácích zájmových skupin.“¹⁶⁹ Tudíž vykonavatel zahraniční politiky bude své úsilí směřovat především k tomu, aby uspokojil zájmy těch lidí, kteří ho v jeho veřejné funkci podporují. Motivace politika a zájmy jím zastupované skupiny tak nemusejí být v souladu s preferencemi celé společnosti. Spíše naopak, mnohá z těchto rozhodnutí jsou v rozporu s preferencemi většinové společnosti a navíc ji někdy zatěžují dodatečnými náklady. Souhrnně lze tento způsob formování politických rozhodnutí

---

¹⁶⁷ In: MORAVCSIK (1997), s. 528.

¹⁶⁸ In: MORAVCSIK (1997), s. 530.

¹⁶⁹ In: MORAVCSIK (1997), s. 530.

pojmenovat jako „*dobývání renty*.“¹⁷⁰ Jinými slovy, zájmová skupina je schopná svým působením na vládní struktury zajistit legitimitu (například zákonem) těm úkonům, které vedou k uspokojení jejích preferencí. V podstatě se jedná o reciproční vztah, kdy zájmové skupiny podporují politiky, a ti zase na oplátku zvýhodňují tyto skupiny tvorbou takové politiky, která vede k uspokojení zájmů těchto skupin. Již bylo naznačeno, že v některých případech může politická reprezentace sledováním svých vlastních partikulárních cílů a vycházením vstříc některým zájmovým skupinám položit na bedra svých občanů nesmírné náklady. Například rozhodnutím o zahájení válečného konfliktu.

Republikánský liberalismus je tak schopný celkem obstojně vysvětlit koncept demokratického míru, neboť v případě, že je stát svým uspořádáním demokracie, občané pravděpodobně nebudou prosazovat politiku směřující k vypuknutí války, neboť by sama společnost nesla největší náklady. Na druhou stranu je ovšem liberální teorie s to vysvětlit i opačnou situaci, tedy kdy většinová společnost preferuje konflikt jakožto způsob vedení zahraniční politiky svého státu. V tomto případě totiž mohou být klíčovým zdrojem preferencí společnosti atributy společenské identity, jakým je například nacionalismus.

Znakem tohoto republikánského přístupu je neexistence předpokladu, který by poukazoval na konkrétní fenomén, kterému bychom při studiu mezinárodní politiky měli věnovat pozornost. Republikánský liberalismus je v podstatě bezobsažný analytický nástroj či jakási zprostředkující proměnná. Pouze nám říká, že se máme zaměřit na proces agregace zájmů při tvorbě politického rozhodnutí. A dále zdůrazňuje skutečnost, že vláda bude vést takovou politiku, která bude v souladu se zájmy skupiny, kterou zastupuje.

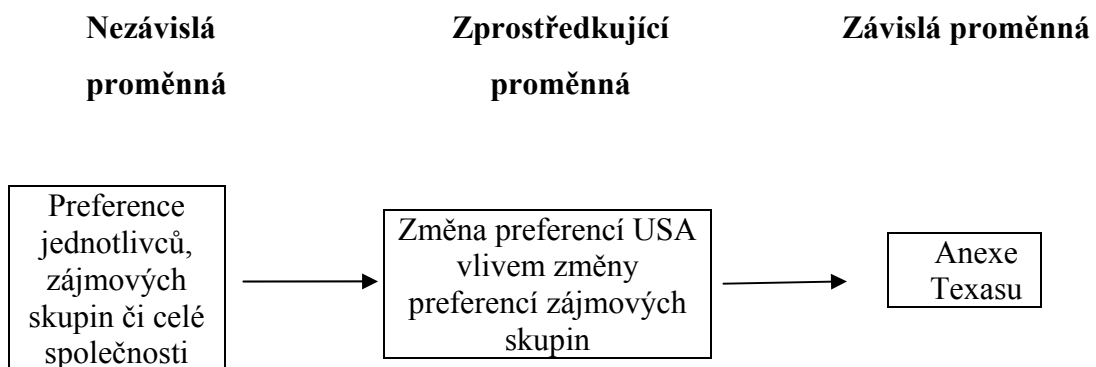
---

¹⁷⁰ In: MORAVCSIK (1997), s. 531.

2. Stanovení proměnných a hypotéz

Na základě představené liberální teorie stanovíme proměnné následujícím způsobem: Za nezávislou proměnnou budou považovány preference zájmových skupin. Jejich působením je totiž formováno zahraničně-politické jednání státu. Moravcsikova interpretace mezinárodní politiky tedy předpokládá, že u klíčových společenských aktérů muselo dojít ke změně preferencí ve vztahu k Texasu. Tito aktéři poté působením na stát a změnou jeho preferencí docílili připojení Texasu k USA. Rámcový předpoklad liberální teorie v našem konkrétním případě anexe Texasu tedy bude vypadat následovně:

Diagram 2. Liberální teorie a americká alianční politika

Potvrdí-li se tedy, že v americké společnosti či u zájmových skupin s vlivem na zahraniční politiku státu došlo ke změně preferencí, a zároveň tyto preference skrze působení sociálních skupin na vládu zapříčinily realizaci politiky vedoucí k anexi Texasu, prokáže se tím schopnost Moravcsikovy liberální teorie vykládat dění v mezinárodní politice. Při hledání kauzality je ovšem taktéž důležité odlišit změnu preferencí od změny strategie, jak upozorňuje Moravcsik ve svém článku.¹⁷¹ Již v roce 1836 vyjádřil Texas svoji ochotu připojit se k USA, nicméně, prezident Andrew Jackson nabídku odmítl, neboť by následná kontroverzní diskuze o anexi mohla ohrozit kandidáta jeho strany v nadcházejících volbách. Z podobných důvodů odmítl texaské žádosti o připojení i prezident Martin Van Buren.¹⁷² Z uvedeného vyplývá, že v letech 1836-1843 nebyla

¹⁷¹ Viz: subkapitola 1.2 této třetí části práce.

¹⁷² Texas Handbook Online.

Dostupné na:

<http://www.tshaonline.org/handbook/online/articles/AA/mga2.html>
(spíše nestabilní, staženo 19.12.2009)

anexe Texasu v souladu s preferencemi klíčových aktérů americké zahraniční politiky a skupin, které tyto představitele podporoval. Anexe Texasu v roce 1845 tak musela být výsledkem změny preferencí USA a nebyla pouhou změnou strategie.

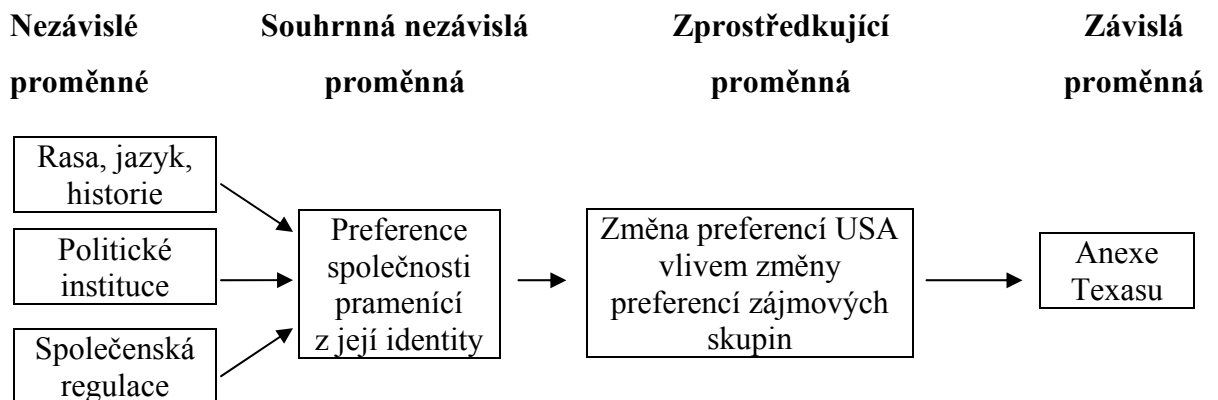
Výše naznačený diagram č. 2. je sice konzistentní s liberální teorií jako celkem, nicméně pro účely našeho výzkumu je nezávislá proměnná definována příliš široce. Proto na základě takto naznačeného rámcového diagramu specifikujeme nezávislé proměnné v závislosti na tom, s jakým z přístupů liberální teorie, budeme pracovat. V podstatě se jedná pouze o hodnotový a obchodní liberalismus, neboť v případě republikánského liberalismu budeme postupovat odlišně. Pro oba z liberálních přístupů stanovíme vlastní přesně definované nezávislé proměnné na základě toho, co stojí za danými preferencemi zájmových skupin. Součástí tvorby hypotézy bude také stanovení zprostředkující proměnné, neboť ta je nezbytná, chceme-li využívat metody analýzy procesu.

Na kvalitě definování zprostředkující proměnné stojí značná část našeho výzkumu. Zprostředkující proměnná musí být fenomén, který propojuje preference zájmových skupin a anexi Texasu. Právě tady ovšem vzniká prostor pro aplikaci předpokladů republikánského liberalismu. Pokud totiž vedoucí představitelé americké zahraniční politiky jednali v souladu se zájmy skupin, které zastupovali, budeme moci konstatovat, že změna preferencí těchto skupin vedla skrze změnu preferencí USA (tedy v našem případě preference prezidentského úřadu a Kongresu) k realizaci rozhodnutí o anexi Texasu. Předpoklady republikánského liberalismu, které zdůrazňují proces realizace politických rozhodnutí na základě preferencí zájmových skupin, nám pomohou potvrdit existenci kauzality mezi nezávislou a závislou proměnnou.

2.1. Hodnotový liberalismus

V případě hodnotového liberalismu je rozhodujícím faktorem, který ovlivňuje jednání státu na mezinárodní úrovni, identita společnosti. Samotná identita je poté složena z několika dalších prvků. Patří mezi ně národní identita (definovaná na základě rasy, jazyka a společné historie), politicko-institucionální identita a také představa o míře regulace společnosti státem. Všechny tyto tři faktory budou určeny za nezávislé proměnné a dohromady vytvoří souhrnnou nezávislou proměnnou. Na jejím základě budou definovány preference společnosti týkající se zahraniční politiky USA. Zprostředkující proměnná je potom taková změna preferencí zájmových skupin (nebo celé společnosti), která povede ke změně preferencí představitelů americké zahraniční politiky, a tedy i ke změně preferencí USA na mezinárodním poli. Vše shrnuje následující diagram:

Diagram 3. Hodnotový liberalismus a americká alianční politika

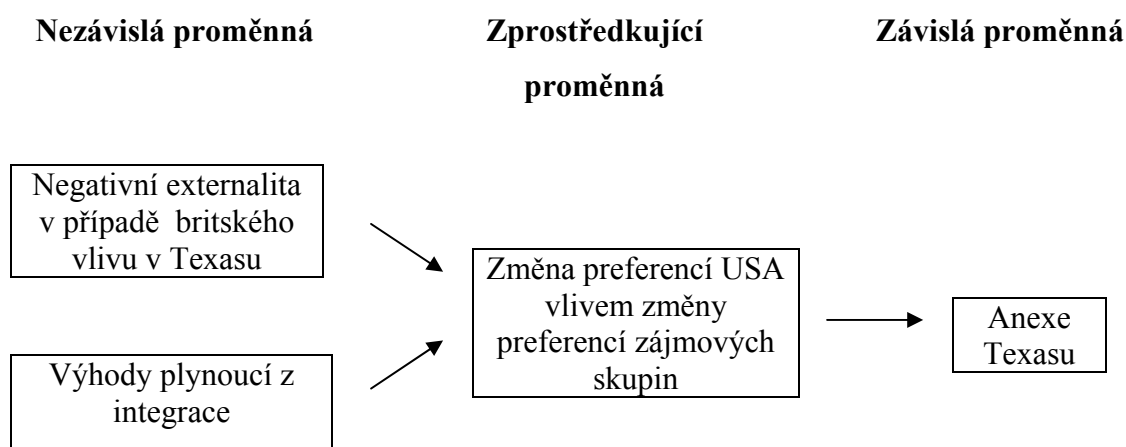

Hypotézu hodnotového liberalismu můžeme stanovit takto: Odhalíme-li (v subkapitole 3.1. této třetí části), že identita americké společnosti skutečně stála v pozadí americké anexe Texasu v roce 1845, tedy že vlivné zájmové skupiny, jejichž preference pramenily z identity, dokázaly svým působením na představitele americké zahraniční politiky prosadit změnu americké zahraniční politiky k Texasu, prokážeme tím, že hodnotový liberalismus je jakožto jeden z přístupů Moravcsikovy liberální teorie schopný vysvětlit americké alianční chování v roce 1845.

2.2. Obchodní liberalismus

Obchodní liberalismus pohlíží na změny na mezinárodní scéně přes ekonomické faktory. V našem případě mohou preference ekonomických subjektů pramenit ze dvou zdrojů. Zaprvé je to ohrožení ekonomických zájmů v případě, že by se Velké Británii podařilo získat ekonomický a popřípadě i ekonomický vliv v Texasu. Zadruhé však americkým ekonomickým subjektům může z případné integrace texaského trhu do USA plynout mnoho ekonomických výhod. Na základě takto vzniklých preferencí o podobě zahraniční politiky USA ve vztahu k Texasu předpokládá obchodní liberalismus, že tyto subjekty budou vyvíjet tlak na představitele americké zahraniční politiky, aby anexi Texasu uskutečnili. Opět jako test zprostředkující proměnné poslouží teze republikánského paradigmatu o agregaci zájmů sociálních skupin.

Diagram 4. Obchodní liberalismus a americká alianční politika

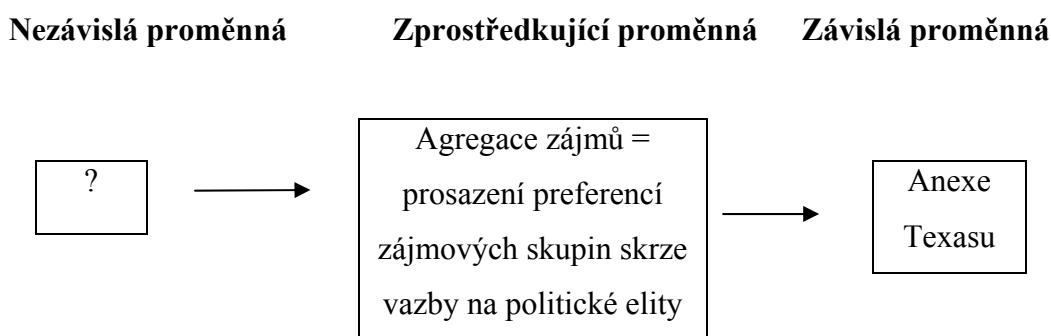
Hypotézu obchodního liberalismu můžeme stanovit takto: Odhalíme-li (v subkapitole 3.2. této třetí části), že v pozadí americké anexe Texasu v roce 1845 stály ekonomické zájmy, tedy že vlivné zájmové skupiny, jejichž preference byly odvozeny z ekonomických argumentů, dokázaly svým působením na představitele americké zahraniční politiky prosadit změnu americké zahraniční politiky k Texasu, prokážeme tím, že obchodní liberalismus je jakožto jeden z přístupů Moravcsikovy liberální teorie schopný vysvětlit americké alianční chování v roce 1845.

2.3. Republikánský liberalismus

Republikánský liberalismus považuje za nejdůležitější faktor ovlivňující zahraniční politiku státu samotný proces agregace zájmů. Již bylo naznačeno, že nám na rozdíl od hodnotového či obchodního liberalismu nenabízí konkrétní fenomény, na které bychom se při studiu mezinárodních vztahů měli zaměřit. Na druhou stranu mohou však být jeho předpoklady využity pro vyhodnocení existence zprostředkující proměnné během testování dvou předchozích přístupů Moravcsikovy liberální teorie.

V subkapitole 3.3. věnované výhradně republikánskému liberalismu se proto tedy budeme zabývat pouze těmi fenomény, které ještě nebyly zdůrazněny. Pokusíme se zjistit, zda-li neexistovaly také další důvody, které mohly vést představitele americké zahraniční politiky k rozhodnutí integrovat Texas do Unie. Analýzou preferencí hlavních představitelů můžeme tyto další důvody odhalit, neboť nám napoví, jaké zájmové skupiny jednotliví aktéři americké zahraniční politiky reprezentovali. A dále také, jaké preference tyto subjekty mají. Tyto preference pak budeme moci považovat za další alternativní nezávislou proměnnou. Diagram výzkumu vypadá následovně:

Diagram 5. Republikánský liberalismus a výzkum dalších možných důvodů k anexi

V případě republikánské liberalismu tak nebudeme stanovovat hypotézu, nýbrž jeho předpoklady využijeme jakožto jistý test již získaných závěrů ze subkapitol 3.1. a 3.2. Cílem bude analyzovat základní fenomény, které můžeme považovat za milníky transformace zájmů skupin do konkrétních zahraničně-politických kroků. Výsledkem tohoto postupu může být potvrzení již existujících závěrů vykonaných na základě přístupů hodnotového a obchodního liberalismu, ale také odhalení dalších zájmů, které stály za anexí Texasu.

3. Testovací část

První dva ze tří jmenovaných liberálních přístupů budou podrobeny testu, zda-li jsou schopné vysvětlit americkou anexi Texasu. Struktura analýzy v případě hodnotového liberalismu a obchodního liberalismu bude totožná. V první řadě se ve společnosti jako celku nebo mezi zájmovými skupinami pokusíme prokázat existenci preferencí pramenících z obou stanovených zdrojů (oddíly zjevné předurčení a ekonomické zájmy). V této fázi budeme analyzovat nezávislou proměnnou. Dalším krokem bude zjišťování přítomnosti zprostředkující proměnné. Ta je charakterizována jako vliv preferencí zájmových skupin na politiky vytvářející americkou zahraniční politiku. Již předem však můžeme prozradit, že zásadní oddělení obou kroků je velmi obtížné, neboť se jedná o složité sociální fenomény a mnohdy poznatky získané analýzou nezávislé proměnné v sobě implicitně obsahují i prvky charakterizující zprostředkující proměnnou. Jinými slovy: Odhalením vlastních preferencí zájmových skupin a jejich popisem můžeme částečně odkrýt jejich vazbu v vliv na politické představitele, což by vlastně mělo být předmětem analýzy přítomnosti zprostředkující proměnné. I přesto považuji rozdělení obou kroků za účelné.

3.1. Hodnotový liberalismus

Hodnotový liberalismus předpokládá, že sociální identita je klíčovým faktorem tvorby zahraniční politiky. Americká zahraniční politika devatenáctého století měla svůj zdroj, především co se teritoriální expanze týká, ve fenoménu označovaném jako *manifest destiny*, neboli zjevné předurčení. Vzhledem k tomu, že se jedná o koncept založený na ideálech a identitě, bude analýza zjevného předurčení, jeho zdrojů a jeho přítomnosti na anexi Texasu hlavním předmětem zájmu následujících oddílů.

Zjevné předurčení a Texas

Zjevné předurčení je označení pro soubor myšlenek a argumentů, které v rámci diskuze o zahraniční politice USA podporovaly a snažily se legitimizovat americkou teritoriální expanzi. Tento koncept vychází z hodnotového zakotvení amerického národa a své kořeny má téměř ve všech attributech, které definují národní či politicko-institucionální identitu. V zahraničně-politickém uvažování Američanů se některé

myšlenky zjevného předurčení projevovaly již od prvních expanzivních snah USA, nicméně ve své komplexnosti se naplno tato zahraničně-politická argumentace projevila až právě v období poloviny čtyřicátých let devatenáctého století v rámci diskuze o anexi Texasu a v průběhu dalších expanzionistických aktivit v následujících letech. Pravděpodobně poprvé byl termín *manifest destiny* použit v roce 1845 v červencovém čísle časopisu *The United States Magazine and Democratic Review*,¹⁷³ jehož vydavatelem byl známý propagátor americké teritoriální expanze John O'Sullivan. Jedním z důvodů, které vedly k významnému vzestupu vlivu přesvědčení o předurčenosti Spojených států k rozšiřování myšlenek svobody a civilizačního pokroku, byl také nebývalý technologický rozmach. Nové prostředky dopravy a rozšiřování komunikačních cest zkracovaly vzdálenosti a zvyšovaly efektivitu a dosah teritoriální expanze a také zvyšovaly užitek z plodů plynoucích z teritoriálních akvizic.

Z původně spíše geopolitického zdůvodnění (zajištění vlastní bezpečnosti) se argumenty teritoriální expanze díky zjevnému předurčení postupně obohatily o metafyzický rozměr. Vhodným příkladem může být geneze argumentu přirozené hranice, který byl původně odvozen od nejlépe hájitelné hranice proti evropským soupeřům, nicméně postupně se tento čistě geopolitický směr uvažování obohatil o spirituálně-náboženský rozměr hovořící o podobě geografické předurčenosti amerického státu.¹⁷⁴ Tato *předurčená* hranice ovšem nebyla předem fixně stanovena a v průběhu času se představy o jejím ideálním umístění proměňovaly. Od války za nezávislost v sedmdesátých letech osmnáctého století se tak postupně hovořilo o řece Mississippi, dále o Skalnatých horách a pak i o pobřeží Tichého oceánu. Někteří autoři viděli hranice Unie dokonce ještě dál, například na dnešní jižní hranici Mexika.¹⁷⁵ V extrémních případech se objevovaly i představy popisující USA rozpínající se přes celý americký kontinent včetně Jižní Ameriky.¹⁷⁶ V následujících částech si postupně rozebereme argumenty zjevného předurčení, a to na základě tří zdrojů sociální identity tak, jak je rozlišuje Moravcsik.

---

¹⁷³ WEINBERG (1963), s. 111.

¹⁷⁴ WEINBERG (1963), s. 43.

¹⁷⁵ FULLER, John D.: *The Movement for the Aquisition of all Mexico. 1846-1848*. NY: Da Capo Press, 1969. s. 162.

¹⁷⁶ Celokontinentální expanze (zahrnutí i Jižní Ameriky) byla nakonec ve čtyřicátých letech opuštěna, neboť by "barevní" lidé pravděpodobně měli problém s asimilací a získáváním občanství. In: MERK (1963), s. 227.

Národní identita

Válka za nezávislost a vznik Unie ještě automaticky neznamenaly, že v nově vytvořeném stáním útvaru existuje idea společné identity. Ačkoliv američtí obyvatelé v té době sdíleli mnoho společných rysů, jakými byly jazyk či náboženství, o vytvoření národní identity můžeme mluvit až v období po roce 1815,¹⁷⁷ kdy se naplno projevil pocit oddělení od starých pořádků, zvyků a také pocit jednoty, který byl v praktické rovině ztělesněn válkou proti Velké Británii v letech 1812-1815 či vytvořením celních bariér na ochranu amerického průmyslu.¹⁷⁸ Prvním projevem takto vytvořené národní identity byla Monroeova doktrína, která si mimo jiné vyhrazovala nezasahování starých evropských království do záležitostí mladých amerických republik.¹⁷⁹ Zhruba od té doby můžeme tedy považovat americký národ za svébytnou a ucelenou sociální identitu. Velmi důležitým atributem národní identity byla příslušnost k tzv. anglosaské rase. Někteří autoři¹⁸⁰ se dokonce domnívají, že právě tento rys amerického národa byl hnacím motorem americké teritoriální expanze na úkor hispánského etnika a domorodých indiánských kmenů. Vzhledem k charakteru složení obyvatelstva Texasu je argumentace ve prospěch anexe založená na bázi etnicko-rasové příbuznosti naprosto opodstatněná.¹⁸¹ Například David L. Seymour považoval integraci Texasu k USA za „...*snadné a přirozené spojení dvou závislých národů, obou založených anglosaskou rasou, oba uspořádány na stejných principech občanských práv a republikánské rovnosti*“¹⁸² Ve stejném duchu hovořil i Alexander Stephens, když o Texasanech pronesl: „*Pocházejí ze stejné americko-anglosaské rasy. Jsou z nás, jejich kosti jsou naše kosti a jejich svaly naše svaly.*“¹⁸³ Levi Woodbury zase poukazuje na kvality tamních obyvatel: „*Texasané*

---

¹⁷⁷ HUNTINGTON, Samuel P.: Kam kráčíš, Ameriko? Krize americké identity. Praha: Rybka Publishers, 2005. s. 47-66.

¹⁷⁸ ADAMS, Ephraim Douglas: The power of ideals in American History. New Haven: Yale University Press, 1913. s. 6-7.

¹⁷⁹ Doktrína nazvána na základě projevu amerického prezidenta Jamese Monroea v prosinci 1823. Bylo samozřejmě otázkou, do jaké míry byly samy USA schopné v té době bránit americký kontinent před vlivem evropských mocností, nicméně vzhledem k tomu, že britské zájmy v zámoří nebyly v rozporu s Monroeovou doktrínou, v podstatě nedocházelo k jejímu porušování.

¹⁸⁰ Například: HORSMAN, Reginald: Race and manifest destiny: the origins of American racial Anglo-Saxonism. Cambridge (Mass.): Harvard University Press, 1981.

¹⁸¹ Pro lepší ilustraci lze opět využít údajů z Tabulky č. 6 (Počet obyvatel Texasu (1834-1848)), která je součástí druhé části práce oddílu obyvatelstvo v subkapitole 3.1. Agregovaná moc.

¹⁸² HORSMAN (1981), s. 218.

¹⁸³ HORSMAN (1981), s. 218.

mají inteligenci a charakter pravé saské rasy.“¹⁸⁴ Senátor Benjamin Tappan, který byl jinak k anexi Texasu vzhledem k problematice otroctví velmi opatrný, prohlásil: *“Texaská revoluce ukázala takový charakter anglosaské rasy, který zaslouží respekt a obdiv celého světa...”* *“...ukázala, že svoboda, spravedlnost, morální hodnoty, fyzická a intelektuální síla odlišuje tuto rasu kudykoliv se vydá...”*¹⁸⁵ Na totožnost jazyka v obou státních útvarech poukazuje J. Brown a dále věští světlou budoucnost Anglosasů: *„hrdý pochod Anglosaské rasy je předurčen.“*¹⁸⁶ Právě rasový původ obou národů byl často dáván do kontrastu s hispánskou kulturou. Například poslanec Orlando Ficklin ve svém projevu v Kongresu prohlásil: *„Mexiko má co do činění s anglosaskými syny Nového světa, kteří vedli válku,... .., ve jménu lidské svobody.“* A dále pokračoval: *„Anglosaská rasa je moderní podoba Aladina, jehož kouzelné světlo slibuje národům na Zemi nový osud a který rozvine nepoznané bohatství svobody tak dlouho ukryté v temnotách.“* Světlo pokroku poté pronikne *„...temnotou, kde vládla ignorance, pověra a zločin od dob Cortése a Pizarra.“*¹⁸⁷ Zajímavé jsou také informace, které do USA posílala americká špiónka žijící v Mexiku Ann McClamonde Chaseová. Ve své kritice se zaměřovala především na neschopnost Mexičanů efektivně řídit svoji zemi, lenost obyčejných občanů a všeobecně rozšířené hazardní hry.¹⁸⁸ Anglosaská expanze byla podle Ann Chaseové nevyhnutelný záměr Boží a civilizační rozměr zjevného předurčení měl být mimo jiné také v morálně-duchovní rovině.¹⁸⁹ Mimo jazyk a rasové atributy přispívá k vytvoření národní identity také historická zkušenost. I v tomto případě oba státy spojoval podobný osud ve zkušenosti s krvavou válkou za nezávislost.¹⁹⁰ Nutno také připomenout, že texaské války za nezávislost se zúčastnilo i mnoho amerických občanů a válka samotná vyvolávala v USA vlnu sympatií.¹⁹¹ Samozřejmě vzhledem k původu texaských osadníků zde mezi Američany a Texasany nebyl rozdíl ani pokud se týká náboženského

---

¹⁸⁴ HORSMAN (1981), s. 217.

¹⁸⁵ In: Congressional Globe, 28th Congress, 2nd Session, Vol. 14, s. 154.

¹⁸⁶ A Letter of William Brown to the People of the 5th Congressional District of the State of Louisiana. Washington City, (24.4.1844).

¹⁸⁷ In: Congressional Globe, 28th Congress, 2nd Session, December 2 1844- March 3, 1845. s. 182.

¹⁸⁸ BAKER, Shannon L.: „A Thread of Brittle Texture.” Ann Chase and Manifest Destiny. In: JOSEPH, H. a KNOPP, A.: Papers of the Secound Palo Alto Conference. Brownsville: U.S. Dept. of Interior, 1997. s. 23-28.

¹⁸⁹ BAKER (1997), s. 23-28.

¹⁹⁰ Viz. například: FEHRENBACH, T. R.: Lone Star. The History of Texas and Texans. New York: Macmillan Publishing, 1975.

¹⁹¹ Například proslov poslance Ingersolla v Kongresu v zimě 1845. In: Congressional Globe, 28th Congress, 2nd Session, December 2 1844- March 3, 1845. s. 86.

přesvědčení.¹⁹² Podle některých autorů to byla právě protestantská etika, která díky americkým přistěhovalcům nejvíce zvýrazňovala rozdíl mezi Texasem a zbytkem Mexika. Území Texasu bylo pod Mexikem bezcenné, ale poté s přílivem obchodníků a farmářů z USA začalo vzkvétat a kulturně se přibližovat USA.¹⁹³

Můžeme tedy zcela jednoznačně učinit prohlášení, že odkaz na národní identitu obou států byl v rámci argumentace podporující anexi Texasu přítomný.

Politická identita

Politická identita je konstituovaná z představ obyvatel o legitimním institucionálně-politickém uspořádání společnosti. Tyto preference se podle Moravcsika objevují i v zahraniční politice státu. Jedinečnost amerického politického systému a jeho schopnost úspěšně absorbovat teritoriální či sociální změny je sama o sobě faktorem, který zajisté vytváří charakteristický rys americké politické identity a tudíž i zahraničně-politických preferencí. V počátcích ovšem panovala obava, že teritoriální expanze USA by mohla znamenat zhroucení amerického federativního uspořádání.¹⁹⁴ Nicméně schopnost institucionálního uspořádání americké společnosti úspěšně se vyrovnat s rozšiřováním území a zvyšováním počtu států tyto obavy rozehnala a naopak ještě přispěla k síle argumentů propagujících teritoriální expanzi. Expanze tedy původně částí veřejnosti považovaná za nebezpečí pro demokracii se stala symbolem pro její ochranu. Konkrétní projev politické identity v rámci zjevného předurčení by se dal shrnout do úsilí vybudovat svobodné, demokratické a samosprávné republiky na konfederativní bázi v celokontinentálním měřítku.¹⁹⁵

V případě diskuze o anexi Texasu se institucionálně-politické argumenty objevovaly velmi pravidelně. Již v roce 1836 po texaském získání nezávislosti senátor

---

¹⁹² Do čtyřicátých let devatenáctého století byla většina obyvatel USA protestantského vyznání především díky emigraci z německých oblastí a Irska. In: MITCHELL, Thomas G.: *Antislavery Politics in Antebellum and Civil War America*. Westpoint: Praeger, 2007. s. 6.

¹⁹³ In: BRACK, Gene M.: *Mexico views manifest destiny, 1821-1846 : An Essay on the Origins of the Mexican War*. Albuquerque: University of New Mexico Press, 1975. s. 169.

¹⁹⁴ Například poslanec Josiah Quincy protestoval proti koupi Louisiany. Obavy byly především o demokracii a svobody jako takové, ale také o práva jednotlivých států Unie. In: WEINBERG (1963), s. 104-105.

Bývalý prezident Jefferson se obával, aby v periferních oblastech nevznikly útvary podobné koloniím, které by byly v protikladu s tradiční americkou politickou strukturou. In: KOŽELUH, Karel: *Ideje, myšlenky a procesy, které formovaly Manifest Destiny*. (Diplomová práce) ved. Josef Opatrný. Praha: FSV UK, 2005. s. 112.

¹⁹⁵ MERK (1972), s. 28.

Niles prohlásil, že „*osud tomu chtěl, že Texas a USA svázal úzkými politickými vazbami*“¹⁹⁶ V rámci diskuze ve čtyřicátých letech devatenáctého století se například poslanec Ezra Dean vyjadřoval takto: „*...světlo svobody musí pocítit všechny národy na tomto kontinentu...*“,¹⁹⁷ a dále pokračoval, že požehnané občanské, politické a náboženské svobody musí být rozšířeny po celém kontinentu, a to i do Mexika, Nového Skotska či Nového Brunšviku. Stejně tak poslanec Hugh Anderson Haralson prohlašoval, že celý americký kontinent je předurčen ke svobodnému uspořádání.¹⁹⁸ Jeden ohioský deník prorokoval, že osudem Američanů je rozšířit právo a instituce po celé šíři kontinentu.¹⁹⁹ Pokud se týká vrcholných představitelů americké zahraniční politiky, tak prezident Tyler při příležitosti předání smlouvy o anexi Senátu ke schválení v dubnu 1844 zdůraznil, že Texas je osídlen hlavně Američany, kteří jsou hluboce ztotožněni s principy občanské svobody.²⁰⁰ V době, kdy začal proces schvalování společné rezoluce týkající se téže smlouvy v zimě 1844 Tyler prohlásil, že americký „*...politický systém je předurčen k tomu, aby blahosklonně vládl na vzdálených pobřežích Tichého oceánu, stejně tak jako nyní vládne na těch atlantických.*“²⁰¹ Na adresu samotného Texasu poté poznamenal, že si „*...stále zaslouží uchýlit se pod naši ochranu a využít požehnání našich federativních institucí*“²⁰² Také ministr zahraničí Calhoun se v jednom dopise zmínil v intencích zjevného předurčení, když poznamenal, že USA jsou předurčeny k osídlení neobydlených regionů, rozvoji obchodu a komunikace, rozšiřování náboženství, zvyků, institucí i práva.²⁰³ Senátor W. T. Colquitt před hlasováním o smlouvě prohlásil: „*...učíňme to, aby s námi sdíleli společné dědictví..., ...nakresleme další hvězdu na naši vlajku, pod křídly hrdého dravce, pod symbolem naší slávy...*“²⁰⁴ Po schválení společné rezoluce se John Wentworth vyjádřil, že americký národ byl uzpůsoben „*...Bohem jako velkolepé centrum, ze kterého bude vyzářovat civilizace, náboženství a svoboda, a to do té doby, než bude tím vším požehnan celý kontinent*“²⁰⁵ Mezi osobnostmi, které veřejně zastávaly myšlenky

---

¹⁹⁶ In: 24 Congress, 1st session. Citováno podle: WEINBERG (1963), s. 108.

¹⁹⁷ In: Congressional Globe, 28th Congress, 2nd Session, December 2 1844 - March 3, 1845. s. 122.

¹⁹⁸ In: Congressional Globe, 28th Congress, 2nd Session, December 2 1844 - March 3, 1845. s. 180.

¹⁹⁹ *Columbus Daily Ohio Statesman* (15.1.1845). Citováno podle: PLETCHER (1973), s. 224.

²⁰⁰ In: Congressional Globe, 28th Congress, 2nd Session, December 2 1844 - March 3, 1845. s. 8-9.

²⁰¹ TYLER, John: Fourth Annual Message. (3.12.1844). In: John T. Woolley and Gerhard Peters, The American Presidency Project [online]. Santa Barbara, CA.

²⁰² TYLER, John: Fourth Annual Message. (3.12.1844). In: John T. Woolley and Gerhard Peters, The American Presidency Project [online]. Santa Barbara, CA.

²⁰³ A letter of Calhoun to William King (12.8.1844). In: Public Documents Printed by Order of the Senate of the 28th Congress. Vol. I. Washington: Gales and Seaton, 1845. s. 40-42

²⁰⁴ COLLINS, John R.: Sectionalism and Political Fragmentation. In: FAULK, O. B.; STOUT, J. A. Jr.: The Mexican War Changing Interpretations. Chicago: The Swallow Press, 1973, s. 67-76. s. 68.

²⁰⁵ MERK (1972), s. 28.

zjevného předurčení a svojí činností je propagovaly, můžeme zařadit i slavného amerického spisovatele Walta Whitmana.²⁰⁶ K podpoře anexe Texasu definované v rámci politické identity se neprojevoval jenom pozitivní pohled na Texas, nýbrž také zaznívaly hlasy, které zdůrazňovaly rozdílnost politického uspořádání USA a Velké Británie. Podle senátora Dickinsona se v případě anexe Texasu jedná o zásadní otázku mezi „...*dvěma systémy, mezi republikou a monarchií.*“²⁰⁷

Můžeme tedy zcela jednoznačně učinit prohlášení, že odkaz na politickou identitu obou států byl v rámci argumentace podporující anexi Texasu přítomný.

Aby bylo politické představení o legitimitě na úrovni politických institucí učiněno zadost, je třeba zmínit ještě dva aspekty, které se v rámci diskuze o anexi Texasu objevily. Jedná se především o výtku, že anexe Texasu formou společné rezoluce obou komor není v souladu s principem a literou americké ústavy. Na druhou stranu lidé, kteří si přáli anexi Texasu, mnohdy argumentovali v její prospěch poukazováním na fakt, že v roce 1803 byla oblast Texasu součástí koupě Louisiany. A jen nedopatřením se americký prezident John Quincy Adams v roce 1819 při převzetí Floridy tohoto území vzdal. Domnívám se, že argument prvního typu je pouze procesní otázka, která s jádrem problematiky anexe Texasu nemá žádné styčné body. Ve druhém případě se zase jedná o zástupný argument. Při nároku na nějakou věc přeci není hlavním důvodem, kvůli kterému věc požadujeme, fakt, že na ni máme právo, ale předpokládaný budoucí užitek z vlastnictví této věci.

Povaha socioekonomické regulace

Posuzovat míru státní socioekonomické regulace dnešními měřítky je v polovině devatenáctého století prakticky nemožné. Důvodem je v té době jen velmi malý vliv státu na společnost. Otázky životního prostředí, sociální politiky či zdanění (tehdy v podstatě nebyly vyjma cel žádné daně) neměly v té době prakticky žádný význam. Jediným tématem, které by se dalo zařadit do této skupiny faktorů ovlivňujících identitu společnosti je otroctví. Americký federální ústavní systém nechával otázku otroctví na jurisdikci jednotlivých států. V roce 1820, tzv. Missourským kompromisem, se státy

---

²⁰⁶ In: LEONARD (2001), s. 75.

Walt Whitman byl dokonce editorem novin Brooklin Egel. Jeho nadšení ovšem částečně vyprchalo v průběhu Americko-mexické války. In: KOŽELUH, Karel: Ideje, myšlenky a procesy, které formovaly Manifest Destiny. (Diplomová práce) ved. Josef Opatrný. Praha: FSV UK, 2005. s. 52.

²⁰⁷ WEINBERG (1963), s. 107.

dohodly, že na jih od jižní hranice státu Missouri (cca. 36°30' severní šířky) již v budoucnu nevzniknou státy, které by povolovaly otroctví. Už tehdy se ukázal zásadní rozpor, který existoval mezi Jihem a Severem USA.

Mexiko po získání nezávislosti na svém území ústavně zakotvilo zákaz otroctví, nicméně vzhledem k neefektivnosti mexické správy byl tento zákaz v Texasu porušován.²⁰⁸ Po vyhlášení nezávislosti bylo v roce 1836 otroctví novou texaskou ústavou opět zavedeno. Velká Británie zrušila otroctví v roce 1833 a od té doby se zasazovala o celosvětové zrušení této instituce.

Zdálo by se, že zde existovaly jasné štěpné linie zájmů mezi státy týkající se socioekonomické regulace. Státy, kde bylo povoleno otroctví versus svobodné státy. Nicméně situace nebyla tak jednoznačná, neboť americká společnost byla v tomto ohledu rozpolcená. Na Jihu sice otroctví považovali za legitimní a „...*nesmírně úspěšnou společenskou a ekonomickou instituci*“²⁰⁹ a například John C. Calhoun se vyjadřoval, že to, co „...*je nazýváno otroctvím je ve skutečnosti politická instituce naprosto nezbytná pro udržení míru, bezpečnosti a prosperity v těch státech, ve kterých existuje,*...“²¹⁰ Tyto názory nicméně nesdílela celá americká veřejnost.²¹¹ Ačkoliv se zastánci otroctví pokoušeli postavit tuto otázku na pevné morální zásady,²¹² proti abolicionistickým argumentům univerzálnosti lidské svobody nebo křesťanské etiky²¹³ většinou neměli šanci uspět a jejich nejsilnějším argumentem nakonec zůstala fatálnost důsledků, které by

---

²⁰⁸ Viz. Historický exkurz, oddíl Mexický Texas.

²⁰⁹ MACLEOD, Duncan J.: *Slavery, Race and the American Revolution*. Cambridge: Cambridge University Press, 1974. s. 33.

²¹⁰ A Letter of Calhoun to Pakenham. (18.4.1844). In: *Public Documents Printed by Order of the Senate of the 28th Congress*. Vol. I. Washington: Gales and Seaton, 1845. s. 50.

Součást archivu Texas A&M University, Corpus Christi, Reel 35.

²¹¹ Například do roku 1839 podepsalo petice na zrušení otroctví kolem 2 miliónů občanů. In: MITCHELL, Thomas G.: *Antislavery Politics in Antebellum and Civil War America*. Westpoint: Praeger, 2007, s. 12.

²¹² Například ministr zahraničí Abel Upshur se domníval, že otroctví je prospěšná instituce, která „...*reflektuje Boží vůli*.“ In: MERK, (1972), s. 18.

Poslanec Isaac Morse považoval otroctví za dar od Boha. In: *Congressional Globe*, 28th Congress, 1st Session. s. 126.

Mezi největší teoretiky otroctví patřili Willaim Harper a Thomas Roderick Dew. Mimo argumenty čerpající z Bible a správnosti stavu světa tak, jak je vytvořil Stvořitel, se objevovaly i antropologické argumenty či argumenty čerpající z konzervativního vidění společenského uspořádání, které vzniklo spontánně a nemůže být náhle nahrazeno lidskou intervencí do základních principů.

In: FAUST, Drew Gilpin (Eds.): *The Ideology of Slavery : proslavery thought in the antebellum South, 1830-1860*. Baton Rouge: Louisiana State University Press, 1981. s. 8, 23 a 51.

²¹³ Např. Joshua Giddins, bratři Tappanové či John Quincy Adams, který se sice nepovažoval za abolicionistu, avšak velmi důsledně varoval před možnou desintegrací Unie vzhledem k rozporům mezi Severem a Jihem nad principiálními otázkami uspořádání společnosti.

mohlo mít okamžité zrušení otroctví na společenské uspořádání Jihu.²¹⁴ I přes tento vnitřní rozpor a rozpolcené preference americké společnosti ohledně existence otroctví však americká zahraniční politika po celou první polovinu devatenáctého století prosazovala zahraniční politiku, která směřovala k ochraně otroctví a bránila zájmy otrokářů.²¹⁵

V případě Texasu se zastánci anexe odvolávali na ohrožení jižanského společenského uspořádání, zatímco odpůrci anexe vystupovali proti právě z důvodů nelegitimity otrokářské společnosti. V tomto smyslu se tedy přítomnost odkazů na charakter socio-ekonomického uspořádání během argumentace podařilo prokázat jen částečně, neboť existovala početná skupina, která proti této argumentaci zásadním způsobem vystupovala.

Jak již bylo naznačeno, tento rozpor v podstatě existoval již od vzniku USA, nicméně právě otázka Texasu byla zásadní událostí, během které se boj obou skupin o „to“ legitimní uspořádání USA velmi zřetelně vyostřil.²¹⁶ Nakonec svoji vůli prosadili zastánci otroctví, nicméně tato vnitřní schizofrenie v americkém národě existovala až do šedesátých let devatenáctého století, kdy byla za cenu obrovských ztrát a dlouholetých bojů s konečnou platností vyřešena na bojištích Občanské války.

---

²¹⁴ Vlastní obhajoba otrokářského uspořádání společnosti se tak ani příliš neobjevuje v diskuzi v Kongresu v rámci schvalování smlouvy o anexi. Výjimkou může být například poslanec Isaac Morse. In: Congressional Globe, 28th Congress, 1st Session . s. 126.

²¹⁵ In: FEHRENBACHER (2001), s. 111.

²¹⁶ Bývalý americký prezident John Quincy Adams prohlásil že, „...anexe Texasu s sebou přinese zvuk polní trumpetý označující počátek občanské války...“ In: NAGEL, Paul C.: John Quincy Adams: a public life a private life. NY: Harward University Press, 1999. s. 401.

Prokázání kauzality

V předchozích třech oddílech jsme se věnovali těm argumentům ve prospěch anexe Texasu, které vyplývaly z identity amerického národa. V případě národní a politické identity byla přítomnost těchto argumentů evidentní, argumenty vyplývající z charakteru socio-ekonomické regulace však již tak jednoznačné nebyly. Celkově ovšem můžeme prohlásit, že zde existovaly takové preference prosazující anexi Texasu, které měly svůj původ v identitě amerického národa (souhrnná proměnná). Nejzřetelnějším projevem těchto preferencí občanů byla volba takového prezidentského kandidáta, který se jednoznačně profiloval pro anexi Texasu.²¹⁷

Bylo by ovšem chybou, pokud bychom zůstali pouze u konstatování kauzální příčinnosti mezi preferencemi občanů a anexí Texasu. Republikánský liberalismus nás nabádá, abychom se zaměřili na transformaci preferencí zájmových skupin do konkrétní zahraniční politiky. V demokratickém uspořádání je politická moc značně rozptýlena a možnost ovlivnit politiku má alespoň výkonem svého volebního práva velmi početná skupina lidí. Chce-li politik získat podporu pro své záměry, musí tedy oslovit co největší skupinu lidí. Zjevné předurčení bylo přesně tím nástrojem, který apeloval na naprostou většinu oprávněných voličů, neboť zdůrazňoval význam americké identity. Tímto širokým záběrem se politikům majícím zájem na anexi podařilo od voličů získat skrze prezidentské volby legitimitu, která umožnila pokračování procesu anexe Texasu. Tyler po zvolení Polka prezidentem navrhl Kongresu ke schválení proces společné rezoluce obou komor a v březnu, po kladném vyjádření Kongresu, anexi formálně dokončil. Touto bližší analýzou principu fungování americké zahraniční politiky v demokratickém prostředí se nám podařilo odhalit, že preference pramenící z identity amerického národa byly bezesporu nutnou podmínkou k dokončení anexe Texasu. Preference obyvatel vyjádřené skrze prezidentské volby totiž legitimizovaly americkou alianční strategii v konkrétním případě anexe Texasu..

---

²¹⁷ Hlubší analýzu provedeme při zkoumání republikánského liberalismu v subkapitole 3.3.

Zhodnocení

Celkově jsme analýzou diskuze o anexi Texasu relativně úspěšně prokázali existenci preferencí, které čerpaly ze zdrojů definovaných přístupem hodnotového liberalismu. Stejně se podařilo prokázat existenci zprostředkující proměnné, tedy že preference voličů ovlivnily rozhodnutí USA Texas anektovat.²¹⁸ Dále se nám také podařilo odhalit důležitost preferencí založených na identitě, neboť ty byly v demokratickém systému, jakým v té době USA byly, nezbytnou podmínkou. Dávaly totiž americké zahraniční politice směrem k Texasu legitimitu.

Moravcsikova teorie předpokládá, že státy budou mít větší tendenci spolupracovat, pokud budou oba uskutečňovat takovou politiku, která se bude opírat o totožné zdroje identity. Jinými slovy že hodnotová spřízněnost dvou států pravděpodobně povede k jejich spolupráci. My jsme ovšem v naší analýze došli ještě dále, když se nám podařilo dokázat, že konkrétní kroky americké vlády byly uskutečněny právě v návaznosti na preference pramenící z identity společnosti.

Závěrem tedy můžeme konstatovat, že se nám, mimo jiné, podařilo prokázat schopnost hodnotového liberalismu vysvětlit americkou alianční strategii na konkrétním případě anexe Texasu.

---

²¹⁸ O konkrétní vazbě občanů na politiky bude také pojednávat subkapitola 3.3. Republikánský liberalismus.

3.2. Obchodní liberalismus

Změny na mezinárodní i národní úrovni mají dopady na zájmy ekonomických subjektů. Tyto změny se poté v politice projevují zprostředkovaně, skrze preference subjektů, jejichž zájmů se změny na mezinárodní úrovni dotýkají. Ačkoliv v polovině devatenáctého století nebyla ekonomická integrace a obchodní provázanost na takové úrovni, jako je dnes a s jakou pracuje i Moravcsikova liberální teorie, lze nalézt ekonomické zájmy i za argumenty prosazující anexi Texasu.

Ekonomické zájmy

Argumenty ztělesňující ekonomické zájmy různých subjektů v USA můžeme v zásadě rozdělit do dvou skupin. Zaprvé se jedná o negativní efekt v případě, že by Velká Británie získala vliv v Texasu. Z tohoto scénáře lze dovodit tři externality, které by měly dopad na ekonomické subjekty v USA. Jednak by hrozilo snížení obchodní výměny mezi Texasem a USA. Zadruhé by britská protiotrokářská politika mohla docílit zrušení otroctví v Texasu s dalšími negativními efekty. Zatřetí by se vinou preferenčních vztahů mezi Texasem a Velkou Británií mohlo na texasko-americké hranici rozšířit pašeráctví s britskými výrobky. Argumenty druhého typu naopak viděly pozitivní efekty v případě, že by se Texas stal součástí USA. Následující oddíly se budou postupně zabývat oběma.

Negativní efekty britské dominance v Texasu

Již během období, kdy byl Texas pod mexickou správou, byla texasko-americká obchodní výměna relativně velká.²¹⁹ K rozvoji přispělo mimo jiné také vybudování obchodní cesty mezi mexickým střediskem Santa Fe a St. Luis v Missouri v roce 1821.²²⁰ Po vzniku Texaské republiky se ekonomické vztahy mezi Texasem a USA zintenzivňovaly, nicméně po roce 1840 dochází k útlumu obchodní výměny mezi oběma státy. Vše přesvědčivě dokládá následující tabulka:

Tabulka 14 Obchodní výměna USA s Texasem ve vybraných letech

	1837	1839	1843	1844
Export	1 mil.	1,69 mil.	300tis	500tis
Import	163 tis.	318 tis.	-	-

Zdroj: The Economist No. 34 (April 2nd 1844), s. 713-714. Citováno podle: PLETCHER, David M.: The Diplomacy of Annexation; Texas, Oregon, and the Mexican War. Columbia: University of Missouri Press, 1973, s. 85., MORGAN, Thomas J.: Glance at Texas: Bbeing a brief Sketch of her History, Government, Population, Climate, Production and Extent of Territory. Columbus: Statesman Office, 1844.(archiv) s. 7-12, Congressional Globe, 28th Congress, 2nd Session, December 2 1844- March 3, 1845. s. 159.

Za důvody poklesu obchodní výměny jsou považovány ekonomická recese v roce 1841, a především texaská aktivita směřující k navázání obchodních styků s Evropou, a to hlavně s Velkou Británií a Francií,²²¹ což samozřejmě Spojené státy viděly s velkou nelibostí.²²² V případě, že by Velká Británie získala dominantní vliv v Texasu, je pravděpodobné, že by se britsko-texaská obchodní výměna dále prohlubovala a případné preferenční dohody by mohly nejenže snížit objem amerického obchodu s Texasem, nýbrž i snížit americký export bavlny celosvětově. V lednu 1844 americký ministr zahraničí Upshur varoval: „Zahraniční politika Anglie je čistě obchodní. Jejím cílem je rozšířit obchodní vliv na celém světě. Diplomacii pokud může, válkou pokud musí.“²²³ O tři měsíce později poslanec William Brown napsal, že Velká Británie usiluje o získání dominantního ekonomického postavení v Texasu, a proto „...musíme získat ztracené dítě (Texas-pozn. autora) zpět“²²⁴ Dále je důležité zmínit, že tématem amerických prezidentských voleb nebyl pouze Texas, ale také, a možná především, otázka americké

²¹⁹ V letech 1821-1828 byl americký export do Mexika ve výši 150 tisíc dolarů. In: LEONARD (2001), s. 57.

²²⁰ In: LEONARD (2001), s. 57.

²²¹ In: MORGAN, Thomas J.: Glance at Texas: Bbeing a brief Sketch of her History, Government, Population, Climate, Production and Extent of Territory. Columbus: Statesman Office, 1844. Součást archivu Texas A&M Universityv (Corpus Christi), Reel 35. s. 7-12.

²²² In: LEONARD (2001), s. 65.

²²³ In: MERK (1972), s. 36.

²²⁴ Letter of William Brown (24.4.1844) to the people of the 5th Congressional District of the state of Louisina. Součást archivu Texas A&M Universityv (Corpus Christi), Reel 35.

celní politiky. Zatímco Henry Clay byl spíše zastáncem vyšších celních bariér, které by ochránily americký průmysl na severu, James Polk byl svým přesvědčením spíše zastáncem málo aktivního státu v hospodářské oblasti. Přesto se mu ale podařilo přesvědčit i průmyslníky na severu, že se o ochranu jejich trhů postará.²²⁵

Pro americký Jih bylo otroctví z ekonomické pohledu naprosto klíčové. Zvýšení počtu uprchlých otroků či dokonce rozpad otrokářského systému v důsledku britské přítomnosti na hranicích s USA by měl pro hospodářskou strukturu Jihu naprosto zničující důsledky. Vždyť produkce otrokářského plantážnictví se podílela na $\frac{3}{4}$ amerického exportu. Je důležité poznamenat, že v době vzniku USA nebyl význam otrocké síly na produkci příliš veliký, nicméně s rozvojem produkce bavlny a americkým teritoriálním postupem jižním směrem, se možnosti využít otrockou práci zvyšovaly a s tím rostl i počet otroků v USA. Podrobnější informace poskytuje následující tabulka:

Tabulka 15 Počet otroků ve vybraných státech v letech 1790-1860.

Census								
Rok	1790	1800	1810	1820	1830	1840	1850	1860
Celkem	694,207	887,612	1,130,781	1,529,012	1,987,428	2,482,798	3,200,600	3,950,546
Alabama	-	-	-	47,449	117,549	253,532	342,844	435,08
Arkansas	-	-	-	-	4,576	19,935	47,1	111,115
Florida	-	-	-	-	-	25,717	39,31	61,745
Georgia	29,264	59,699	105,218	149,656	217,531	280,944	381,682	462,198
Kentucky	12,43	40,343	80,561	126,732	165,213	182,258	210,981	225,483
Louisiana	-	-	-	69,064	109,588	168,452	244,809	331,726
Maryland	103,036	105,635	111,502	107,398	102,994	89,737	90,368	87,189
Mississippi	-	-	-	32,814	65,659	195,211	309,878	436,631
Missouri	-	-	-	10,222	25,096	58,24	87,422	114,931
S. Carolina	100,783	133,296	168,824	205,017	245,601	245,817	288,548	331,059
J. Carolina	107,094	146,151	196,365	251,783	315,401	327,038	384,984	402,406
Tennessee	-	13,584	44,535	80,107	141,603	183,059	239,459	275,719
Texas	-	-	-	-	-	-	58,161	182,566
Virginia	292,627	346,671	392,518	425,153	469,757	449,087	472,528	490,865

Zdroj: <http://mapserver.lib.virginia.edu/php/newlong2.php>

Součet neodpovídá, protože především v prvním období byli otroci i v dalších státech.

Vzhledem k tomu, že průměrná cena otroka-muže ve středním věku byla kolem 700 dolarů,²²⁶ získáme jednoduchým odhadem celkovou hodnotu otrocké síly v USA

²²⁵ Polk tak nakonec v zásadě učinil, když v roce 1846 zsvedl tzv. Walkerův celní sazebník. In: LEONARD (2001), s. 190.

²²⁶ WALTON, Gary; ROCKOFF, Hugh: History of the American Economy. Orlando: Harcourt Brace, 1994. Citováno podle: WAHL, Jenny B: Slavery in the United States. EH.Net Encyclopedia (on-line project). Carleton College. Dostupné na: <http://eh.net/encyclopedia/article/wahl.slavery.us>

v polovině čtyřicátých let: kolem 400 milionů dolarů.²²⁷ Některé propočty ukazují, že efektivita otrokářských farem byla až o 53% vyšší než v případě regulérních svobodných usedlostí. Návratnost investice do otrokářského odvětví se pohybovala až ve výši 10%.²²⁸ Význam existence otroctví na Jihu USA si však neuvědomovali pouze Jižané, nýbrž i obyvatelé na severu USA, neboť to byly především státy Massachusetts a Rhode Island, které byly výrobou plavidel na přepravu otroků na existenci otroctví relativně významně závislé.²²⁹ John Calhoun varoval, že pokud dojde ke zrušení otroctví, způsobí to z důvodu navázanosti na další obory po celé Americe ztrátu ve výši až 300 milionů dolarů.²³⁰

Třetím problémem, který byl zmiňován jako argument k ochraně Texasu před britským vlivem byla obava, že se americká hranice stane rájem pašeráků.²³¹ Případná britská bezcelní politika by zapříčinila značný cenový rozdíl mezi výrobky zdraženými o americké importní clo na severu od texasko-americké hranice oproti výrobkům importovaným do Texasu bez této celní přírážky. Tento cenový diferencíál a prakticky nehájitelná hranice mezi oběma státy by vyvolala cenovou arbitráž, která by vedla k nákupu zboží levně v Texasu a jeho přepravu do USA, kde by i s cenovou přírážkou mohlo bez problému konkurovat stejnému zboží z Velké Británie, nicméně legálně dovezenému. Vzhledem k tomu, že úkolem cel je také chránit domácí průmysl, který například nemusí být schopný konkurovat dovozu svojí kvalitou či cenou, mohlo by pašeráctví vyvolat i tlak na samotné americké průmyslové subjekty. Bránit Texas před britským vlivem tak znamenalo zabránit záplavě levnými výrobky.²³² Ostatně Duff Green varoval, že anexe je *“...jedinou cestou, jak zabránit, aby Texas spadl do klína britských fanatiků a tím se stal centrem pašeráctví a uprchlých otroků”*²³³

---

²²⁷ Průměrná cena otroka - muže byla kolem 300 dolarů. V případě žen to bývalo zpravidla méně. In: WAHL, Jenny B.: Slavery in the United States. EH.Net Encyclopedia (on-line project). Carleton College. Dostupné na: <http://eh.net/encyclopedia/article/wahl.slavery.us>

²²⁸ In: WAHL, Jenny B.: Slavery in the United States. EH.Net Encyclopedia (on-line project). Carleton College. Dostupné na: <http://eh.net/encyclopedia/article/wahl.slavery.us>

²²⁹ In: SORIN, Gerald: Abolitionism. A New Perspective. NY: Praeger Publisher, 1972. s. 22.

²³⁰ Public documents Printed by Order of the Senate of the 28th Congress. Vol. I. Washington: Gales and Seaton, 1845. s. 46.

²³¹ Před tímto varoval i bývalý americký prezident Andrew Jackson. In: General Jackson Letter (Probably to Charles Wickiffe). Hermitage 28.8.1844. Součást archivu Texas A&M Universityv (Corpus Christi), Reel 35.

a dále také: MORGAN, Thomas J.: Glance at Texas: Beeing a brief Sketch of her History, Government, Population, Climate, Production and Extent of Territory. Columbus: Statesman Office, 1844, s. 7-12. Součást archivu Texas A&M Universityv (Corpus Christi), Reel 35.

²³² PLETCHER (1973), s. 139.

²³³ FEHRENBACHER (2001), s. 121.

Pozitivní efekty integrace Texasu

Rozšíření jurisdikce vlastního území znamená i rozšíření ekonomické základny země a snížení nákladnosti ekonomické výměny (o přírážky za cla). Ekonomické argumenty integrace byly velmi silně artikulovány během diskuze o anexi Texasu. Přestože se někteří poslanci a senátoři nedomnívali, že by okamžitá anexe Texasu byla vhodná, nejednou uznávali ekonomické zisky, které by z ní plynuly.²³⁴ Nejčastějším argumentem byl samozřejmě rozvoj intenzity obchodní výměny mezi Texasem a USA jako celkem.²³⁵ Tyler ve své zprávě přednesené Senátu v dubna 1844 zdůrazňoval právě význam rozvoje obchodu v případě anexe Texasu.²³⁶ Další zastánci anexe Texasu kladli důraz na potenciál texaského bavlnářského průmyslu, který by se za pomoci investic ze severu a vhodnému přírodnímu klimatu mohl rozvíjet velmi intenzivně.²³⁷ Podle jiných bude anexe Texasu velkým přínosem pro severský loďařský průmysl, protože dlouhé texaské pobřeží podél Mexického zálivu zaručuje zvýšenou poptávku po námořní dopravě. V tomto smyslu zdůrazňují především význam Pittsburghu, z něhož by se měly lodě splavovat po proudu Mississippi až k New Orleans a poté dále na jih. Ministr války dokonce prohlásil, že anexe Texasu přinese pro pittsburghské loďaře zakázky až ve výši sta nových parníků.²³⁸ Právě Texas je totiž svoji strategickou polohou předurčen k vybudování nových námořních základů.²³⁹ Mezi dalšími argumenty byl i logistický význam Texasu, který jednak zpřístupňoval cestu do obchodního centra v Santa Fe a zároveň po řece Rio Grande přibližoval vzdálené středoamerické prerie dnešních států Nové Mexiko a Colorado.²⁴⁰ Vyskytovaly se i názory zdůrazňující agrární význam Texasu a prorokující mu budoucnost největší zemědělské země světa.²⁴¹

---

²³⁴ Například Gerret Davis. In: *Congressional Globe*, 28th Congress, 2nd Session, December 2 1844- March 3, 1845. s. 137.

²³⁵ Například pánové poslanci Walker Gilmer, William Wilkins, Stephen Douglas a W. J. Brown. In: *A Letter from Thomas Walker Gilmer to the Baltimore Republican and Argus* (10.1.1843). *Dodatek knihy: MERK*, (1972), s. 200-204 a

Mr. Wilkins's Address to the People of the 21st Congressional District of Pennsylvania. 13.4.1844. ? : Blair & Rivers Printers, 1844. Součást archivu Texas A&M University v (Corpus Christi), Reel 35. s. 5-7. a *Congressional Globe*, 28th Congress, 2nd Session, December 2 1844- March 3, 1845. s. 96 a 136.

²³⁶ In: *Congressional Globe*, 28th Congress, 2nd Session, December 2 1844- March 3, 1845. s. 8-9.

²³⁷ Například. James Bowlin či Jacab Bronkerhof. In: *Congressional Globe*, 28th Congress, 2nd Session, December 2 1844 - March 3, 1845. s. 140 a 131.

²³⁸ In: *MORGAN* (1844), s. 7-12.

²³⁹ Viz. řeč Williama Hammeta. In: *Congressional Globe*, 28th Congress, 2nd Session, December 2 1844- March 3, 1845. s. 158.

²⁴⁰ Isaac Holmes či William Wilkins. In: *Congressional Globe*, 28th Congress, 2nd Session, December 2 1844- March 3, 1845. s. 135 a Mr. Wilkins's Address to the People of the 21st Congressional District of

Prokázání kauzality

Z provedené analýzy je zřejmé, že anexe Texasu přinášela různým ekonomickým subjektům různé benefity. Na základě těchto preferencí proto usilovaly o jeho připojení. Vzhledem k tomu, že anexe Texasu proběhla před relativně dlouhým historickým obdobím, je značně obtížné najít konkrétní požadavky konkrétních ekonomických subjektů, nicméně projevy politiků ukazují, že opravdu vystupovali v zájmu těchto ekonomických subjektů, což předpokládá, že byli do značné míry pod jejich přímým či nepřímým vlivem. Nepřímo alespoň formou voleb, neboť průmyslníci, obchodníci a majitelé otrokářských usedlostí patřili mezi bohatší skupiny obyvatel a tudíž mohli skrze volby projevovat své preference týkající se mimo jiné i vhodné zahraniční politiky státu (to samozřejmě dokládá i význam cel v průběhu prezidentské volební kampaně). Pro Jih znamenala anexe především ochranu a rozšíření instituce otroctví jakožto ekonomického výrobního faktoru. Severu USA by anexe přinesla nové odbytové možnosti i prostor pro investice. Všem regionům USA potom anexe přinášela benefity v podobě bezcelního obchodu.²⁴² Preference jednotlivých ekonomických subjektů se tak bezpochyby promítly od amerického rozhodování o Texasu a k jeho integraci do USA značnou měrou přispěly.

Zhodnocení

Můžeme tedy konstatovat že i v případě obchodního liberalismu se podařilo odhalit jak nezávislou proměnnou (preferenci subjektů pramenící z ekonomických výhod), tak i zprostředkující proměnnou (tyto preference ovlivnily skrze politiky, kteří je zastupovali, podobu americké alianční politiky). Za preferencemi integrovat Texas do USA byla zaprvé negativní externalita, která by dopadla na některé ekonomické subjekty v případě, že by Velká Británie v Texasu získala rozhodující vliv, a zadruhé vlastní benefity plynoucí různým ekonomickým subjektům v případě integrace texaského trhu do amerického hospodářství.

Pennsylvania. 13.4.1844. ? : Blair & Rivers Printers, 1844 Součást archivu Texas A&M University (Corpus Christi), Reel 35. s. 5-7.

²⁴¹ Viz. řeč poslance George Caldwell. In: Congressional Globe, 28th Congress, 2nd Session, December 2 1844- March 3, 1845. s. 169.

²⁴² Ačkoliv jistě obavy panovaly v například případě Louisiany, jejíž agrární charakter mohl být texaským zemědělským sektorem negativně postižen ve formě zvýšené konkurence.

3.3. Republikánský liberalismus

Paradigma republikánského liberalismu se zaměřuje na proces transformace preferencí zájmových skupin do konkrétních politických rozhodnutí a také na způsob, jaký jsou tyto skupiny reprezentovány. V případě USA jsou hlavními aktéry zahraniční politiky prezident a jeho administrativa, jakožto exekutivní složka zahraniční politiky, a dále Senát, respektive v našem případě Kongres jako celek, jakožto instituce, která schvaluje mezinárodní smlouvy. Republikánský liberalismus předpokládá, že se v rámci zahraniční politiky státu prosadí ty kroky, které jsou v souladu s preferencemi těch zájmových skupin, které mají na představitele americké zahraniční politiky nejsilnější vliv. Jak již bylo naznačeno výše, tato teze sama o sobě nám příliš nedovoluje stanovit hypotézu, pomocí které bychom mohli testovat americkou alianční strategii v polovině čtyřicátých let devatenáctého století. Republikánský liberalismus neudává konkrétní zájem či argumenty, jež stály za integrací Texasu do USA, ale doporučuje podívat se blíže na to, kým byly instituce, které rozhodovaly o zahraniční politice státu, ovládané. A také či zájmy byly anexí Texasu uspokojeny.

Tuto tezi republikánského liberalismu jsme využili při testování prvních dvou liberálních paradigmat jakožto důkaz existence kauzality mezi preferencemi sociálních skupin a anexí Texasu. V této části se podíváme na anexi Texasu a zájmy, které za ní stály z opačné perspektivy. Namísto abychom hledali existenci preferencí zájmových skupin a pak dokazovali jejich spojitost s uskutečněním anexe, pokusíme se skrze aktéry, kteří reprezentují tyto instituce odhalit, jaké další preference mohly za anexi stát. Republikánský liberalismus tak využijeme ke komplexní analýze zájmů stojících za anexí Texasu. Dále také tato část obohatí již dříve zmíněné aspekty anexe Texasu.

Abychom nevynechali žádný okamžik možného působení preferencí zájmových skupin, budeme postupovat tímto procesem integrace Texasu chronologicky od počátku vyjednávání až po ratifikaci smlouvy o anexi. Nejdříve se budeme zabývat prezidentem Tylerem a jeho spolupracovníky, kteří stáli za zahájením rozhovorů s Texasem o jeho integraci do USA. Dále si probereme preference prezidentských kandidátů Jamese K. Polka a Henryho Claye a důsledky prezidentských voleb. V poslední fázi poté mohli do procesu vstoupit členové Kongresu, kteří smlouvu o anexi schvalovali. Proces tvorby jejich rozhodnutí bude také předmětem našeho zájmu.

Prezident John Tyler

John Tyler pocházel ze státu Virginia a sám byl majitelem otroků. Velmi důležitým rysem jeho povahy byl patriotismus. Velmi dobře si také uvědomoval vnitřní rozštěpenost americké společnosti v otázce otroctví. Teritoriální expanze tak měla být podle Tylera prostředkem ke sjednocení národa.²⁴³ Otroctví považoval za vážný problém, nicméně realistickou úvahou odhadoval, že jeho okamžité zrušení by byla politická sebevražda.²⁴⁴ Válka s Velkou Británií v roce 1812 přispěla k Tylerovým anti-britským postojům. John Tyler se stal po prezidentských volbách 1840 viceprezidentem za stranu Whigů. Záhy však, po náhle smrti prezidenta Williama Harrisona, převzal na jaře 1841 prezidentský úřad. Během výkonu své funkce se dostal do sporu s vlastní politickou stranou, a to především ohledně ekonomických témat jako byla například otázka centrální banky. Následkem neshody všichni ministři za Whigy opustili jeho kabinet. Na klíčové křeslo ministra zahraničí jmenoval v obou případech (po smrti Abela Upshura nastoupil John Calhoun) osobnost známou svým kladným postojem k anexi. Právě ztráta politické podpory z domovské strany nenaznačovala optimistické výhlídky na obhajobu prezidentského úřadu ve volbách 1844. Případný zahraničně politický úspěch by mohl přinést podporu od celého národa a přiblížit Tylera k vítězství v prezidentských volbách. A anexe Texasu tyto atributy zahraničního úspěchu bezesporu představovala.²⁴⁵ Tento oportunistický postoj byl také v souladu s Tylerovými představami o uspořádání USA a o způsobech vyřešení problémů, se kterými se potýkaly.

V roce 1843 zahájil Tyler v utajení negociaci s Texaskou republikou o jejím připojení k USA. Vyjednanou smlouvu předložil Senátu ke schválení na jaře 1844. Poté, co Senátoři odmítl smlouvu ratifikovat, vyčkal Tyler výsledku prezidentských voleb.²⁴⁶ Po vítězství anexi nakloněného Jamese Polka prosadil odstupující prezident Tyler proceduru společné rezoluce obou komor, která nakonec umožnila schválení smlouvy o anexe americkým Kongresem. Vzhledem k výše naznačeným aktivitám prezidenta není proto překvapením, že Tyler po celou dobu ratifikačního procesu anexi podporoval a argumentoval v její prospěch. Poslední den ve svém úřadu Tyler svým podpisem pod

---

²⁴³ Lékem na vyřešení problému otroctví byl podle Tylera proces rozpuštění. S nabývající velikostí USA mělo postupně docházet k dekoncentraci otroctví v prostoru až k jeho úplné eliminaci. In: CRAPOL, Edward: John Tyler: the accidental president. Chapel Hill: Univ. of North Carolina Press, 2006, s. 37-38.

²⁴⁴ CRAPOL (2006), s. 61.

²⁴⁵ In: PLETCHER (1973), s. 139.

²⁴⁶ John Tyler sám ve volbách kandidoval za vlastní stranu Republikánských demokratů. Se sloganem „Tyler a Texas!“ však ve volbách propadl a prezidentský úřad neobhájil.

smlouvu proces ratifikace ukončil a rozhodl o vyslání emisarů do Texasu, kteří měli uvést připojení Texasu k USA v realitu.²⁴⁷

Administrativa

Po odchodu Daniela Webstera z pozice šéfa americké diplomacie v létě 1843 prezident Tyler přesunul na uvolněné místo Abela Upshura, který původně působil jako ministr námořnictva. I Upshur pocházel z otrokářské Virginie a otroctví považoval za přirozenou a prospěšnou instituci, jak již bylo zmíněno v oddílu, který se věnoval povaze socioekonomické regulace. Je tedy naprosto zřejmé, že anexe Texasu byla v souladu s jeho osobními preferencemi, a proto usiloval o její uskutečnění. To vše samozřejmě za okolností, které panovaly v souvislosti s britskými aktivitami na jih od USA.

Po tragické smrti Upshura²⁴⁸ na konci února 1844 byl na jeho místo jmenován John Calhoun, jež „...z anexe Texasu učinil svoji prioritu.“²⁴⁹ I Calhoun pocházel z otrokářského státu – ze Severní Karolíny. Sám vlastnil mezi 30ti a 90ti otroky.²⁵⁰ Calhoun své argumenty postavil na obhajobě otroctví jakožto jediném možném uspořádání amerického Jihu. Mimoto bojoval za zájmy vlastníků půdy, neboť se domníval, že industrializace bere práci těm, kteří na půdě hospodaří.²⁵¹ A pochopitelně sledoval také své vlastní zájmy související s jeho politickou kariérou. Kalkuloval, že protibritskou agitací v rámci argumentace ve prospěch anexe Texasu získá podporu a bude moci usilovat o prezidentský úřad v roce 1844 či o čtyři roky později.²⁵²

Duff Green byl prezidentem Tylerem v roce 1844 vyslán do texaského Galvestonu, aby zde pracoval ve prospěch anexe, a to nejenom Texasu, ale i dalších mexických území.²⁵³ On sám měl na anexi silný zájem, neboť spolupracoval na velkých kolonizačních projektech, které si pohrávaly s myšlenkou americké kolonizace až k městu Veracruz, které leží východně od mexického hlavního města. Duff Green měl také úzké

---

²⁴⁷ Tyler a Calhoun poslali do Texasu Andrewa Jacksona Donelsona, aby tlačil Sama Houstona a Ansona Jonese k přijetí ratifikované smlouvy. In: LEONARD (2001), s. 75.

²⁴⁸ Dne 28.2.1844 během inspekce USS Princeton zemřel Abel Upshur na následky výbuchu.

²⁴⁹ BORNEMAN, Walter R.: Polk. The Man Who Transformed the Presidency and America. New York: Randon House, 2008, p. 79.

²⁵⁰ COIT, Margaret: John Calhoun. American Portrait. MA: Cambridge, 1950. s. 286.

²⁵¹ COIT (1950), s. 292.

²⁵² PLETCHER (1973), s. 143.

²⁵³ MERK (1972), s. 162.

vazby na Del Norte Company²⁵⁴ - jednu z největších kolonizačních společností, která organizovala a financovala kolonizaci texaské půdy. Jedním z cílů společnosti bylo také zprostředkovat získání Kalifornie a severních mexických provincií a to ve jménu Texasu.²⁵⁵ V průběhu Greenova působení v Texasu vyšel najevo skandál, který odhalil, že Green nabízel texaskému prezidentovi Ansonovi Jonesonovi úplatek za uspíšení integrace Texasu do USA. Situaci nakonec vyřešila americká strana ujištěním, že Duff Green nemá žádnou oficiální pozici a nejednal tedy za Spojené státy.²⁵⁶

Vazba spekulace s půdou na americkou anexi Texasu byla častým předmětem kritiky. Jedním z kritiků byl i Theodor Sedgwick, který analyzoval situaci v Texasu z pohledu amerického věřitele. Texas zaujímal rozlohu 203 milionů akrů a z toho bylo roku 1844 už 67 milionů rozděleno. Navíc 10 miliónů dolarů bylo drženo v dluhopisech, které dávaly majiteli přednostní právo na zisk pozemku ve stejné hodnotě. Těmito dluhopisy kryl Texas svoje válečné výdaje během revoluční války i v pokračujících bojůvkách s Mexikem. Nejčastějšími primárními vlastníky těchto dluhopisů byli především obchodníci a vojáci. Ti ovšem obvykle neměli zájem na usazení se na daném území, tak své podíly prodali spekulantům a nově vzniklým společnostem, které je za účelem efektivnější správy vykupovaly.²⁵⁷ Mezi podílníky těchto společností byli i například Duff Green či poslanec T. W. Gilmer. Byla-li hodnota jednoho akru cirka jeden americký dolar, byla celková výše prostředků, které spekulanti vlastnili, zhruba 77 milionů dolarů. Proto, „...není divu, že si anexe našla své příznivce.“²⁵⁸ Nedůvěryhodně také působila úzká vazba prezidenta United States Bank Nicholase Bidla na Jamese Hamiltona, který působil v Texaské komisi pro emisi dluhopisů.²⁵⁹

Prezidentské volby 1844

Prezidentské volby jsou v americkém politickém systému klíčovou událostí, která může rozhodnout o směřování USA v mezinárodní politice. Jedná se tak v podstatě o nezřetelnější proces agregace preferencí voličů. Na druhou stranu je potřeba mít na

---

²⁵⁴ Další společností tohoto typu byla i *Galveston Bay and Texas Land Company*. In: BILLINGTON, Ray Allen: *Westward Expansion. A History of American Frontier*. New York: MacMillan Publisher, 1974. s. 413.

²⁵⁵ MERK: (1972), s. 163.

²⁵⁶ MERK: (1972), s. 164.

²⁵⁷ MERK: (1972), s. 147-148.

²⁵⁸ In: SEDGWICK, Theodore: *Thoughts on the Proposed Annexation of Texas to the U.S.* New York: D Fanshaw, 1844, s. 52. Součást archivu Texas A&M University (Corpus Christi), Reel 35.

²⁵⁹ PLETCHER (1973), s. 85.

paměti, že témat prezidentských voleb je mnoho a preference voličů se netýkají pouze zahraniční politiky státu, nýbrž i domácích otázek, které mají mnohdy pro voliče samotné větší prioritu.

V květnu 1844, tedy v době, kdy se diskutovalo o anexi Texasu na půdě Senátu, se v Baltimouru sešly konventy obou hlavních stran, aby vybraly své kandidáty do nadcházejících podzimních voleb. Za stranu Whigů byl celkem bez problémů zvolen Henry Clay. Clay byl v otázce anexe Texasu nejednoznačný a dlouho se vyhýbal přímé formulaci svých názorů.²⁶⁰ Například v dubnu 1844 se Clay ve svém slavném dopisu z Raleighu vyjádřil, že „...anexe se rovná válce s Mexikem...“ a dodal, že válkám by se mělo předejít. Dále pokračoval: „...domnívám se, že by Texas neměl být přijat...“²⁶¹ Naproti tomu v srpnu 1844 již částečně změnil názor, když připustil, že je „...pro připojení Texasu, ale bez ostudy války a budou-li státy Unie souhlasit...“²⁶² Jeho hlavním protivníkem v boji o úřad prezidenta byl James Knox Polk, který byl po devítikolové volbě zvolen konventem Demokratické strany. Pozice Polka vůči Texasu byla jednoznačná. Již v dubnu 1844 reagoval Polk na dotaz zástupců státu Ohio: „Jsem pro okamžitou anexi Texasu“²⁶³ Tento rodák z Tennessee pak do voleb vstupoval s heslem „Reanexe Texasu a reokupace Oregonu.“ Polk tak chtěl pro USA získat Texas i Oregon a již předtím se vyjádřil takto: „nesmíme dopustit, aby Velká Británie či kdokoliv jiný vytvořil kolonie či získal nadvládu na lidmi či územím“²⁶⁴ Přislíbení získat Oregon mělo přilákat voliče ze severních států. V rámci kampaně vedené na Jihu se dostal do oběhu leták varující voliče s názvem „Jih v ohrožení! Čtěte než půjdete volit!...“²⁶⁵, který nabádal nevolit kandidáta Demokratické strany. Aby Polk získal podporu i od průmyslníků na severu, slíbil jim celní ochranu, když konstatoval, že „...je povinností vlády..., ,...,zajistit spravedlivou a přiměřenou ochranu zájmů všech v celé Unii, včetně farmářství, průmyslu, řemeslům, obchodu a námořní dopravy...“²⁶⁶ A právě otázka cel byla minimálně stejně důležitým tématem prezidentských voleb jako anexe Texasu.

---

²⁶⁰ In: LEONARD (2001), s. 72.

²⁶¹ Tzv. Raleigh letter napsaný Henry Clayem 17.4.1844. Citováno podle: BORNEMAN (2008), s. 81.

²⁶² In: HAUN, Cheryl: The Whig Abolitionist's Attitude. In: FAULK, O. B.; STOUT, J. A. Jr.: The Mexican War Changing Interpretations. Chicago: The Swallow Press, 1973, s. 77-87. s. 78.

²⁶³ JENKINS, John S.: The Life of James Knox Polk. NY: P. S. Wynkoop, 1850. Citováno podle: LEONARD: (2001), s. 75.

²⁶⁴ A Letter of Mr. Polk to the Abolition Convention in Cincinnati. Columbia, Tennessee. 23.4.1844. In: Governor Polk Letters on the Subject of Annexation of Texas..

. Součást archivu Texas A&M University (Corpus Christi), Reel 35.

²⁶⁵ In: TOWELS (1844), stránky nečíslovány.

²⁶⁶ Autor neuveden: Rise of Pennsylvanian Protection. Philadelphia: University Press, 1932. Citováno podle: MERK (1972), s. 96.

Mimo kandidátů Demokratické strany a Whigů do voleb promluvil také James Birney. Tento politik původem z New Yorku svůj program, společně se svojí stranou Liberty Party, založil na abolicionistických myšlenkách. Do výsledků voleb chtěl také zasáhnout dosluhující prezident John Tyler s vlastním politickým uskupením, avšak propadl.

Následující tabulka ukazuje, že volby nakonec těsným výsledkem vyhrál silný zastánce anexe Texasu James Knox Polk, když získal 49,5% hlasů voličů, což mu přineslo 170 volitelských hlasů.

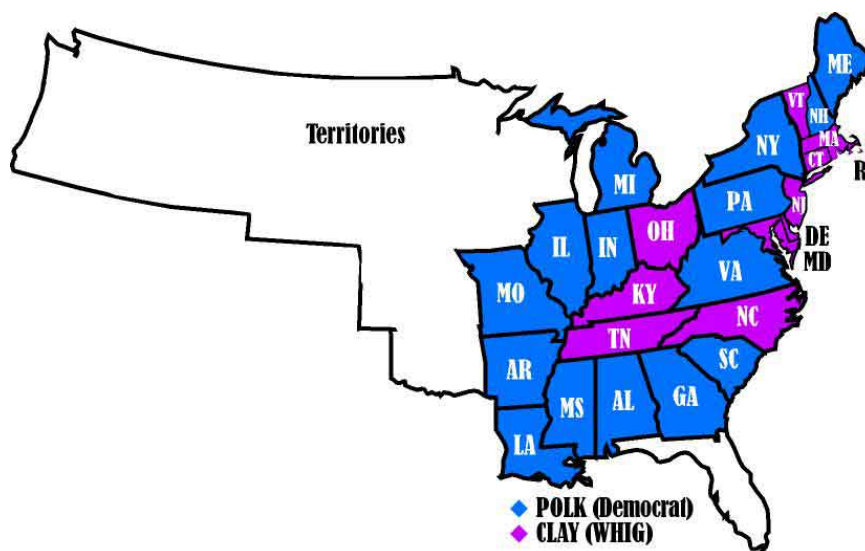
Tabulka 16 Výsledky prezidentských voleb 1844

Kandidáti na prezidenta a viceprezidenta	Strana	Podpora občanů		Počet volitelů
		Počet	Procent	
James K. Polk George M. Dallas	Demokraté	1,339,494	49.5%	170
Henry Clay Theodore Frelinghuysen	Whigové	1,300,004	48.1%	105
James G. Birney Thomas Morris	Liberty Party	62,103	2.3%	0
Ostatní		2,058	0.1%	—
Celkem		2,703,659	100%	275

Zdroj: http://en.wikipedia.org/wiki/United_States_presidential_election,_1844 a BORNEMAN, Walter R.: Polk. The Man Who Transformed the Presidency and America. New York: Random House, 2008, s. 128.

Pokud se týká geografického rozložení podpory, tak James Polk vyhrál ve většině států Unie a především získal podporu i v některých státech na severovýchodě USA. Více prozradí následující mapa.

Mapa 7. Výsledky prezidentských voleb 1844 podle států.

Zdroj: <http://www.historycentral.com/elections/1844State.html>

Na základě výsledku počtu získaných volitelů by se zdálo, že Polk obdržel relativně zřetelnou podporu, nicméně za povšimnutí stojí výsledky ve státu New York. James Knox Polk zde vyhrál s podporou asi 237 tisíc hlasů.²⁶⁷ Pro jeho hlavního soupeře Henryho Claye, který se k anexi vyjadřoval spíše skepticky, hlasovalo asi o pět tisíc voličů méně. Třetím nejúspěšnějším kandidátem byl odpůrce otroctví a anexe James Birney, kterého volilo více než 15 tisíc občanů. Ve státě New York tak měly převahu spíše ty preference, které nepožadovaly anexi Texasu.²⁶⁸ Nicméně volební systém přisoudil všech 37 volitelských hlasů kandidátovi, který anexi Texasu prosazoval.²⁶⁹ Na druhou stranu byly v New Yorku otázky ochrany průmyslu celní politikou velmi důležité a mnoho voličů se při volbách zaměřilo právě na toto téma a Whigové byli tradiční obhájci průmyslníků na severu.

Faktem zůstává, že výsledky prezidentských voleb byly zastánci anexe interpretovány jakožto jasné vyjádření preferencí národa. Dovolily tak prezidentu Tylerovi pokračovat v procesu schvalování smlouvy o anexi Texasu, a to navzdory legislativním obtížím procedury společné rezoluce obou komor. Na druhou stranu právě téma Texasu dovolilo Polkovi nejpozději v létě 1844 jasně a jednoznačně definovat svůj volební program, který mu bezesporu k jeho vítězství dopomohl.

Ratifikace smlouvy o anexi Texasu

Tradiční ratifikační proces mezinárodní smlouvy vyžaduje souhlas 2/3 senátorů. V červnu 1844 americký Senát smlouvu o anexi zamítl. Jak jsme ukázali v předchozí kapitole, prezident se rozhodl anexi přesto prosadit, a to cestou společné rezoluce obou komor. V této části se zaměříme na poslance Sněmovny reprezentantů a senátory, neboť ti měli v dané fázi schvalovacího procesu největší vliv na osud Texasu a americkou zahraniční politiku obecně. Naším předpokladem bude, že politik, pokud chce prosazovat své cíle, potřebuje mít podporu. A v podstatě nezáleží, zda-li ho vede touha po moci, usiluje o prestiž nebo se snaží pomoci spoluobčanům či státu jako celku. Aby politik mohl být schopný naplnit jakýkoliv z těchto cílů, potřebuje mít podporu strany, kterou zastupuje, aby jej příště opět zařadila na kandidátku, a potřebuje mít také podporu voličů

---

²⁶⁷ In: BOREMAN (2008), s. 128.

²⁶⁸ In: MERK (1963), s. 217.

²⁶⁹ V případě, že by zde vyhrál Clay, vyhrál by volby i celkově.

svého obvodu, aby mu v příštích volbách dali hlas. V návaznosti na předpoklady republikánského liberalismu tedy můžeme usuzovat, že politik bude podnikat taková rozhodnutí, která povedou k uspokojení právě zájmů skupin, které zastupuje a které mu vyjadřují podporu. Díky jejich podpoře je poté politik schopný realizovat vlastní privátní cíle. Pro nás je klíčové zjistit, které skupiny měly vliv na jednotlivé senátory, protože jenom tak budeme schopni odhalit další zájmy, které stály za anexí Texasu. Vzhledem k velkému počtu zákonodárců²⁷⁰ zde není prostor analyzovat osobní motivy každého z nich. Nicméně pevně věřím, že vhodným vzorkem bude, zaměříme-li se alespoň na preference těch poslanců, kteří mezi volbou v červnu 1844 a v únoru 1845 změnili svůj názor, a ve druhém hlasování zvedli ruku pro smlouvu, ačkoliv ještě na jaře s anexí nesouhlasili. Abychom pochopili jejich motiv ke změně hlasovacího postoje, musíme důkladněji nahlédnout do procesu a okolností schvalování smlouvy o anexi. Pro úplnost přiblížíme v následujícím odstavci proces schvalování ve Sněmovně reprezentantů, další odstavec se poté bude zabývat i procesem schvalování v Senátu v únoru 1845.

Vzhledem k jasné převaze poslanců Demokratické strany schválila Sněmovna reprezentantů smlouvu o anexi relativně bez problémů v poměru 120:98.²⁷¹ Jak vyplývá z následující tabulky, Demokráté ovládali dvě třetiny dolní komory amerického Kongresu a při volbě se většina z nich postavila za Polka, který vyhrál volby s expanzionistickým programem.

Tabulka 17. Složení Sněmovny reprezentantů v období 1843-1845.

Strana	Počet mandátů	Procenta
Demokratická strana	147	65.9%
Whigové	72	32.3%
Zákon a pořádek	2	0.9%
Nezávislí	2	0.9%
Totals	223	100%

Zdroj: http://clerk.house.gov/art_history/house_history/index.html

Situace v Senátu byla zajímavější především z důvodu, že prakticky ve stejném složení²⁷² Senát před půl rokem anexi zamítl poměrem 35:16. V následujících řádcích se zaměříme na poslance, kteří změnili své preference a okolnosti této změny.

²⁷⁰ Poslanců Sněmovny reprezentantů bylo 223 a senátorů 52.

²⁷¹ BORNEMAN (2008), s. 137.

²⁷² Během června 1844 a ledna 1845 došlo k výměně 3 senátorů. Dva noví senátoři za stát New York nakonec na rozdíl od svých předchůdců hlasovali v lednu 1845 pro anexi. Nový poslanec za Arkansas hlasoval stejně jako jeho předchůdce, tedy pro anexi. Více viz. Tabulka č. 18.

Demokratický senátor William Allan z Ohia, na jaře hlasující proti, nakonec v únoru zvedl ruku pro návrh společné rezoluce. On sám byl známým zastáncem okupace Oregonu, tak pro Texas možná hlasoval právě výměnou za podporu kolegů ve věci oregonského teritoria. Navíc samozřejmě, stejně jako ostatní Demokráté hlasoval, dle stranického klíče.²⁷³ Allan hlasoval pro anexi Texasu i přesto, že se jeho stát oficiálně profiloval proti anexi, nicméně zástupci státu Ohio na lokální úrovni prosazovali získání Oregonu a anexi Texasu mohla expanzi na západ ospravedlnit.²⁷⁴

Další demokratický poslanec Charles Atherton pocházel z New Hampshire a tamní parlament vydal rezoluci, ve které nabádal „...senátory, aby vynaložili své úsilí za účelem prosazení takových kroků..., ... které podle jejich mínění nejlépe přispějí k anexi Texasu ke Spojeným státům a zachovají naše právo na teritorium Oregonu.“²⁷⁵ Podobně jednal v duchu rozhodnutí legislativního orgánu svého státu i demokratický poslanec za Maine John Fairfield.²⁷⁶ Když v červnu 1844 hlasoval demokratický poslanec za Missouri a velký propagátor teritoriální expanze Thomas Hart Benton proti anexi Texasu, zdůvodňoval to tím, že vláda v čele s prezidentem vyjednávala smlouvu s Texasem v utajení a za účelem vlastního obohacení na texaské půdě či na obchodu s otroky.²⁷⁷ Navíc se obával případné agresivní mexické reakce v případě připojení Texasu k USA.²⁷⁸ Nicméně ke změně postoje ho vedly okolnosti, které panovaly v Senátu v době rozpravy o anexi. Ke smlouvě totiž na poslední chvíli senátoři “přilepili“ tzv. Walkerův dodatek, který dával prezidentovi (a to ať již odstupujícími Tylerovi, nebo nově zvolenému Polkovi) dvě možnosti. Prezident mohl smlouvu o anexi buď podepsat, anebo mohl zahájit další sérii rozhovorů, které by vedly k upřesnění sporných bodů.²⁷⁹ Polk měl Bentonovi slíbit, že znovuzahájí vyjednávání o konečné podobě smlouvy. Toto ujištění a možná také rezoluce státu Missouri, která anexi doporučovala, pravděpodobně přimělo

---

²⁷³ In: Congressional Globe, 28th Congress, 2nd Session. Vol. 14, s. 341.

²⁷⁴ In: Congressional Globe, 28th Congress, 2nd Session. Vol. 14, s. 171.

²⁷⁵ In: Congressional Globe, 28th Congress, 2nd Session (January 6th 1845), Vol. 14, No. 6, s. 92.

²⁷⁶ Legislativní orgán státu Maine „...považuje otázku anexi Texasu a okupace Oregonu za velké události celonárodního charakter...“ „...a jako takové byly schváleny občany; jakýkoliv pokus učinit z této záležitosti otázku čistě sekcionalistickou a sloužící k lokálním zájmům je záměrné ohrožení tohoto procesu.“ A dále dodává: „Naši senátoři jsou instruováni.“ „..., aby využili takových prostředků, které zabezpečí anexi Texasu“ In: Congressional Globe, 28th Congress, 2nd Session (February 13th 1845), Vol. 14, No. 18, s. 277.

²⁷⁷ Benton také nesouhlasil, aby USA převzaly za Texas jeho finanční závazky. In: MERK (1972), s. 149.

²⁷⁸ „Thomas Hart Benton vystoupil proti anexi, protože by bezpochyby vedla k neústavní válce s Mexikem.“ In: PLETCHER (1973), s. 148.

²⁷⁹ V zásadě se jednalo o budoucí podobu hranic a vztahu Texasu k otroctví. Dále podle Tappana a Bentona bylo potřeba zajistit, aby anexi u Mexika nevyvolala nepřiměřenou reakci. Walkerův dodatek dával na vyjednávání vládě k dispozici 100 tisíc dolarů. In: MERK (1972), s. 157.

senátora Bentona k podpoře smlouvy o přijetí Texasu do USA. Dalším demokratickým senátorem byl Benjamin Tappan. Jeho bratr Lewis byl jedním z nejznámějších bojovníků za zrušení otroctví. Benjamin sám však byl velmi pragmatický politik a ačkoliv také sám vystupoval proti otroctví, chápal složitou situaci uvnitř Demokratické strany. Příliš mnoho abolicionistické kritiky totiž podle Tappana mohlo vést k odštěpení pro-otrockého jižního křídla strany. I přesto je jeho hlasování celkem překvapivé vzhledem ke zmíněným okolnostem. Benjamin Tappan jednoduše „...*dodržel stranickou disciplínu...*” „...*nebo vůli občanů z prezidentských voleb.*“²⁸⁰ Také Tappan odkazoval na Polkův slib týkající Walkerova dodatku.²⁸¹ Podobné motivy, tedy ujištění Polka a vůle státu původu, vedly k hlasování pro anexi i senátora Nilese²⁸²

Své preference změnili i dva senátoři za Whigy. Henry Johnson z Louisiany vyjádřil vůli respektovat názor svého státu.²⁸³ William Merrick ze státu Maryland jako otrokář vyjádřil obavu z britských abolicionistických snah. Sám poté shrnuje, že anexe prospěje americkému Jihu a neublíží Severu.²⁸⁴

Mimo individuální preference poslanců a senátorů mělo hlasování o anexi i širší rozměr. Připojení Texasu totiž mohlo narušit rovnováhu mezi americkým Severem a Jihem. Navíc podle ústavního pravidla, měla být při vypočítávání zástupců ve Sněmovně reprezentantů populace otroků zastoupena ze 3/5 svého počtu.²⁸⁵ Na faktor vychýlení rovnováhy se odvolávali zástupci obou táborů diskutujících o anexi Texasu. Například Henry Clay ve svém dopisu z dubna 1844 napsal, že „...*anexe naruší rovnováhu moci mezi Severem a Jihem...*“²⁸⁶ Naproti tomu zapálený zastánce anexe Robert Rhett argumentoval, že Jih také musí participovat na expanzi, protože každý census vychází ve prospěch Severu na úkor Jihu.²⁸⁷

---

²⁸⁰ In: FELLER: Daniel: Brother in Arms: Benjamin Tappan and the Antislavery Democracy. In: *The Journal of American History*, Vol. 88, No. 1 (Jun., 2001), s. 68-69.

²⁸¹ In: FELLER (2001), s. 68-69.

²⁸² In: Congressional Globe, 28th Congress, 2nd Session, Vol. 14, p. 237 and p. 266.

²⁸³ Resolution by the Parliament of Louisiana: „...*většina obyvatel Louisiany je nakloněna okamžité anexi Texasu jakýmkoliv ústavními prostředky...*” In: Congressional Globe, 28th Congress, 2nd Session, Vol. 14, p. 233

²⁸⁴ In: Congressional Globe, 28th Congress, 2nd Session (February 24th 1845), Vol. 14, No. 21, p. 321-322.

²⁸⁵ Podle ústavy nebyl otrok ani občan ani vlastnictví. Byl považován za něco mezi tím. V ústavě bylo třípětinové pravidlo v článku I. odstavce 3. In: JULIUS, Kevin C.: *The Abolitionist decade, 1829-1838. A year-by-year history of early events in the Antislavery Movement.* North Carolina: McFarland & Company, 2004. s. 5.

Například na základě censu z roku 1820 získaly jižanské státy navíc 24 zástupců za 3/5 populace otroků. In: JULIUS (2004), s. 34.

²⁸⁶ Tzv. *Raleigh letter* napsaný Henry Clayem 17.4.1844. Citováno podle: BORNEMAN, (2008), s. 81.

²⁸⁷ In: WEINBERG (1963), s. 115.

Senát nakonec smlouvu o anexi schválil poměrem 27:25. Poslance, kteří byli *jazyčky* na vahách, bezesporu důležitým způsobem ovlivnila diskuze (Polkův slib obnovit jednání) a preference ztělesněné ve věrnosti stranickému aparátu či ve vůli domovského státu. Pro anexi hlasovali, až na jednu výjimku, všichni senátoři za Demokratickou stranu (23) a čtyři Whigové (většina z Jihu). Proti byla většina Whigů (24) a jeden Demokrat. Zřejmým znakem hlasování tak je stranická věrnost. Pro detailnější informace o hlasování v Senátu lze využít tabulky na následující stránce.

Tabulka 18 Hlasování senátorů o anexi (6/1844 a 2/1845)

Jméno	Příjmení	6/1844	2/1845	Strana	Stát	Otroctví
Arthur	Bagby	Y	Y	D	AL	Y
Dixon	Lewis	Y	Y	D	AL	Y
Chester	Ashley	0	Y	D	AR	Y
William S.	Fulton,	Y	0	J/D	AR	Y
Ambrose H.	Sever	Y	Y	J/D	AR	Y
Jabez W.	Huntington	N	N	W	CT	N
John	Niles	N	Y	D	CT	N
Richard Henry	Bayard	N	N	W	DE	Y
Thomas	Clayton	N	N	AJ/W	DE	Y
John Macpherson	Berrien	N	N	W	GA	Y
Walter T.	Colquitt	Y	Y	D	GA	Y
Sidney	Breese,	Y	Y	D	IL	N
James	Semple	Y	Y	D	IL	N
Edward	Hannegan	?	Y	D	IN	N
Albert	White	N	N	W	IN	N
John	Crittenden	N	N	W	KY	Y
James	MOrehead	N	N	W	KY	Y
Alexander	Bartoš	N	N	W	LA	Y
Henry	Johnson	N	Y	W	LA	Y
Isaac C.	Bates	N	N	W	MA	N
Rufus	Choate	N	N	W	MA	N
William D.	Merrick	N	Y	W	MD	Y
James A.	Pearce	N	N	W/OP/D	MD	Y
George	Švand	N	N	W	ME	N
John	Fairfield	N	Y	D	ME	N
Augustus	Porter	N	N	W	MI	N
William	Woodbridge	N	N	W	MI	N
David R.	Atchison	Y	Y	D	MO	Y
Thomas Hart	Benton	N	Y	D	MO	Y
John	Henderson	Y	Y	W	MS	Y
Robert	Walker	Y	Y	J/D	MS	Y
William H. Jr	Haywood	Y	Y	D	NC	Y
Willie	Mangum	N	N	W	NC	Y
Charles	Atherton	N	Y	D	NH	N
Levi	Woodburry	Y	Y	D	NH	N
William	Dayton	N	N	W	NJ	N
Jacob	Miller	N	N	W	NJ	N
Daniel S.	Dickinson	0	Y	D	NY	N
John	Dix	0	Y	D	NY	N
Nathaniel	Tallmadge	N	0	J/D/W	NY	N
Silas	Wright	N	0	J/D	NY	N
William	Allen	N	Y	D	OH	N
Benjamin	Tappan	N	Y	D	OH	N
James	Buchanan,	Y	Y	J/D	PA	N
Daniel	Sturgeon	Y	Y	D	PA	N
John	Francis	N	N	LO	RI	N
James F.	Simmons	N	N	W	RI	N
Daniel Elliot	Huger	Y	Y	D	SC	Y
George	McDuffie	Y	Y	D	SC	Y
Ephraim	Foster	N	N	W	TN	Y
Spencer	Jarnagin	N	N	W	TN	Y
William S.	Archem	N	N	W	VA	Y
William C.	Rives	N	N	W	VA	Y
Samuel S.	Phelps	N	N	W	VT	N
William	Upham	N	N	W	VT	N

Legenda (seřazení podle států)

6/1844-první hlasování

Y-pro

N-proti

0-zdržel se

2/1845- druhé hlasování

Y-pro

N-proti

0-zdržel se

Strana-

D-Demokraté

W-Whigové

J-Jacksonian

LO-Zákon a pořádek

Např. J/D nejdříve Jacksonian

poté Demokrat

Stát: stát, který senátor zastupuje

Otroctví:

Y-otrokářský stát

N-svobodný stát

Zvýraznění jsou senátoři, kteří změnili svůj postoj

Poznámka:

Senátor Edward Hannegan z Indiany 6/1844 nehlasoval, ačkoliv se zúčastnil rozpravy

Zdroj: vlastní tvorba, data: Congressional Globe, 28th Congress, 1st Session (June 12th 1844). Vol. 13 No. 44, s. 698. a Congressional Globe 28th Congress, 2nd Session (February 28th 1845) vol 14., No. 23., s. 362.
<http://www.senate.gov/artandhistory/history/resources/pdf/chronlist.pdf>, <http://bioguide.congress.gov/biosearch/biosearch.asp>

Zhodnocení

Z hlubší analýzy provedené na základě předpokladů republikánského liberalismu jsme získali dva důležité výstupy. Zaprvé se podařilo potvrdit některé již existující závěry o vlivu preferencí zájmových skupin na aktéry fungující v rámci politických institucí, jež tvoří zahraniční politiku USA. Jedná se především o vliv výsledku prezidentských voleb na poslance a senátory a dále také o konkrétní doporučení senátorům, která zasílaly legislativní orgány či vlády jednotlivých států svým zástupcům ve federálním Kongresu. Opět se objevovaly argumenty odvolávající se na identitu, v menší míře poté na ekonomické výhody.

Druhým důležitým závěrem je ovšem skutečnost, že se podařilo odhalit další argumenty, které stály na pozadí diskuze o integraci Texasu k USA. Zaprvé se jedná o privátní zájmy amerického prezidenta Johna Tylera, který chtěl anexe využít jako trumf v rámci své kandidatury na prezidenta ve funkčním období 1845-1849. A dále se také podařilo odkrýt některé zájmy členů Tylerovy administrativy, kteří byli úzce spjati s otrokářstvím a částečně i spekulací na půdě. V tomto smyslu můžeme konstatovat, že právě zmíněné zájmy stály za iniciací jednání s Texasem o jeho integraci do USA. Druhým důležitým faktorem, který také přispěl k anexi Texasu, byly problémy geografického sekcionalismu a význam stranické příslušnosti poslanců a senátorů. Jak vyplynulo z analýzy, zájmy definované na základě geografické příslušnosti politika hrály nějakou roli určitě, v případě stranické disciplíny se dá však hovořit přímo o jistotě. Přestože analýza pouze úzce definovaného vzorku senátorů není příliš reprezentativní, celkové statistiky hlasování tyto dvě teze potvrzují.

Zajímavé odhalení přinesla také analýza amerických prezidentských voleb. Výsledky voleb ve státu New York pomohly odhalit princip, jakým jsou preference jednotlivých zájmových skupin agregovány. Přestože většina hlasů v tomto státu byla spíše proti anexi, většinový volební systém přidělil všechny volitelské hlasy Jamesu Polkovi, který byl jasně pro anexi. Přičemž tento fakt přinesl Polkovi rozhodující většinu pro získání prezidentského úřadu.

Lze tedy shrnout, že analýzou předpokladů republikánského liberalismu se nám podařilo potvrdit některé závěry získané v předchozím výzkumu hodnotového a obchodního liberalismu, nicméně zároveň byly objeveny další faktory, které taktéž sehrály významnou roli při americkém rozhodování o anexi Texasu. Samozřejmě také

nesmíme zapomenut, že předpoklady republikánského liberalismu byly nápomocny při hledání zprostředkující proměnné u hypotéz hodnotového a obchodního liberalismu.

4. Zhodnocení: Preference a americká alianční strategie

Analýza ukázala, že preference jednotlivců a zájmových skupin hrály významnou roli při rozhodování o anexi Texasu. V případě hodnotového liberalismu se podařilo odhalit přítomnost argumentů ve prospěch anexe odvolávající se na identitu amerického národa. Metodou analýzy procesu s využitím předpokladů republikánského liberalismu se dokonce podařilo dokázat příčinnou souvislost mezi nezávislou a závislou proměnnou. Podařilo se prokázat existenci zprostředkující proměnné, což nám dovolilo konstatovat, že preference založené na identitě národa vedly představitele americké zahraniční politiky k ratifikaci smlouvy o anexi Texasu. Dále jsme odhalili, že v demokratické státu, jakými USA jsou, je právě existence preferencí založených na identitě, nezbytnou podmínkou pro realizaci zahraniční politiky.

Předpoklady obchodní liberalismu byly taktéž potvrzeny. Podařilo se prokázat, že preference pramenící z ekonomických zájmů byly taktéž přítomny a i v tomto případě se podařilo prokázat kauzalitu mezi existencí těchto preferencí a skutečným rozhodnutím amerických politiků Texas anektovat.

Republikánský liberalismus se charakterem svých předpokladů liší od předchozích dvou přístupů. Zdůrazňuje proces tvorby zahraniční politiky a to, jakým způsobem jsou preference zájmových skupin transformovány do zahraničně-politického jednání státu. Předpoklady tohoto přístupu byly využity při testování hodnotového a obchodního liberalismu. Pomohly nám stanovit přítomnost zprostředkující proměnné. V části, která byly věnována republikánskému liberalismu jako takovému, jsme taktéž učinili několik zajímavých závěrů. Zaprvé se nám podařilo potvrdit již zjištěné závěry předchozího výzkumu Moravcsikových liberálních přístupů. Zadruhé jsme objevili další možné důvody anexe Texasu, jakými byly partikulární zájmy prezidenta Tylera, stranická příslušnost politiků a sekcionalismus Sever versus Jih. Analýza prezidentských voleb taktéž poukázala na specifika amerického volebního systému a procesu agregace preferencí v politická rozhodnutí.

Liberální teorie definovaná na základě Moravcsikových tezí tak relativně úspěšně prokázala schopnost interpretovat dění v mezinárodní politice. V konkrétním případě anexe Texasu tak můžeme konstatovat, že preference jedinců a skupin stály za zahraničně-politickým jednáním státu.

Závěr

Cílem této práce bylo provést testování vysvětlovací schopnosti Waltovy neorealistickej teorie nerovnováhy hrozeb a Moravcsikovy liberální teorie mezinárodních vztahů na případu anexe Texasu Spojenými státy v roce 1845. Důvod volby této historické události byl dán především její komplexností, značným množstvím dostupných zdrojů a také autorovým dlouhodobým odborným zájmem o americkou expanzi a dědictví španělského kolonialismu. Waltova a Moravcsikova teorie byly vybrány z důvodu, že velmi dobře vystihují oba tradiční směry mezinárodních vztahů, realismus a liberalismus. Tyto dva směry byly vybrány z množství dalších myšlenkových proudů především proto, že jsou postaveny na podobných ontologických a epistemologických základech. Blížkost jejich zakotvení proto dovoluje přesvědčivější srovnání vypovídacích schopností obou teorií. Hlavními odlišnostmi obou teorií je jednak důraz na rozdílnou úroveň analýzy, ale také akcent na rozdílná témata v zahraniční politice státu. Jako metodologie byla vybrána instrumentální případová studie. Konkrétní metodou potom byla zvolena analýza procesu (process tracing), která pomocí stanovení zprostředkující proměnné dovoluje odhalit příčinnou souvislost mezi dvěma zkoumanými fenomény. Nároky zvolené metody výzkumu vyžadovaly pečlivou analýzu všech okolností a důkladné prozkoumání kauzálních vztahů. Přestože je vzhledem k charakteru sociální reality obecně a dostupných zdrojů o této historické události splnění těchto nároků relativně obtížný úkol, pevně věřím, že získané závěry mají opodstatnění v historických pramenech a předložené argumentaci.

Jako první byla testována Waltova teorie. Walt navazuje na tradiční aspekt realistickej tradice, kterým je rovnováha moci. Walt tuto koncepci rozšiřuje o další důležité proměnné, které přibližují teorii skutečnému rozhodování státu v mezinárodní politice. Jeho teorie rovnováhy hrozeb tak nepracuje pouze s rovnováhou fyzické moci, ale zahrnuje i geografickou blízkost nepřítele, jeho ofenzivní schopnosti a především jeho agresivitu, jak je vnímána jeho okolím. Walt sám svoji teorii testoval na zahraniční politice asijských států v relativně dlouhém období cca 30 let po druhé světové válce. V případě anexe Texasu byl vzhledem k jednomu historickému vzorku a jeho komplexnosti vybrán odlišný postup, který dovolil hlubší analýzu čtyř jednotlivých složek konstituujících nerovnováhu moci. Jejich vyhodnocením na škále (posiluje postavení USA – indiferentní - mírně působí na nerovnováhu hrozeb - silně působí na

nerovnováhu hrozeb) v první fázi výzkumu jsme poté mohli určit hodnotu souhrnné nezávislé proměnné, tedy *přítomnost rovnováhy či nerovnováhy hrozeb*. Ve druhé fázi jsme potom zjišťovali přítomnost zprostředkující proměnné, která byla stanovena jako *přesvědčení politiků o anexi jako o snaze vyrovnat nerovnováhu hrozeb*.

První fáze výzkumu dopadla následovně: Faktor agregované moci, který se skládá z pěti dílčích aspektů, nabyl ve vztahu k nerovnováze hrozeb hodnoty *indiferentní*. K této hodnotě přispěly jeho jednotlivé složky následovně: V případě *území* jsme dospěli k závěru, že *posiluje* americkou pozici v porovnání s jeho největšími soupeři. Se stejným výsledkem dopadla i analýza *populace*. Naopak *ekonomická a vojenská síla* vyšly jako faktory, které na americkou nerovnováhu moci působí velmi *silně*. V případě charakteru národa a politického zřízení jsme odhalili *indiferentní* vztah této složky vzhledem k nerovnováze moci. Druhým faktorem, který konstituuje nerovnováhu hrozeb, je *geografická blízkost*. Výsledkem analýzy této složky bylo konstatování, že na nerovnováhu hrozeb působí *silně*. *Ofenzivní schopnosti rivalů USA* byly taktéž ohodnoceny jako faktor, který ovlivňoval nerovnováhu hrozeb *silně*. Při analýze skutečných zahraničně-politických intencí Velké Británie a Mexika jsme došli k závěru, že působily na nerovnováhu hrozeb *mírně*. Stejným ohodnocením jsme zakončili i analýzu intencí soupeřů USA tak, jak ji představitelé zahraniční politiky subjektivně vnímali. Posouzením vlivu těchto složek na bezpečnostní postavení jsme tedy mohli určit míru nerovnováhy hrozeb na úrovni *mezi mírnou a silnou*.

První fázi výzkumu jsme tak zakončili konstatováním, že v USA se v první polovině čtyřicátých let osmnáctého století nacházely v pozici, která pro ně z bezpečnostního hlediska znamenala přítomnost hrozby. Ačkoliv tato hrozba nebyla bezprostřední a naléhavého charakteru, mohla být příčinou americké anexe Texasu.

Ve druhé fázi výzkumu jsme ovšem museli konstatovat, že navzdory přítomnosti této hrozby představitelé zahraniční politiky nejednali svým rozhodnutím Texas anektovat z přesvědčení, že tímto aktem tuto nerovnováhu hrozeb vyváží. Celkově jsme tedy došli k závěru, že Waltova neorealistická teorie nerovnováhy hrozeb není schopná přesvědčivě odůvodnit americké alianční jednání případně anexe Texasu v roce 1845.

Moravcsikova liberální teorie mezinárodních vztahů považuje za klíčovou proměnnou, která ovlivňuje zahraniční politiku státu, preference sociální skupin. Ty působí na představitele zahraniční politiky státu takovým způsobem, který by vedl k uspokojení jejich zájmů. Oproti Waltovu přístupu tak Moravcsik zdůrazňuje vnitrostátní

procesy a akcentuje jedince a společenské skupiny jakožto hlavní aktéry, kteří formují zahraničně-politické směřování státu. Moravcsik nám předkládá tři základní přístupy, které mohou být v rámci jeho teorie využity. Jedná se o hodnotový liberalismus, komerční liberalismus a republikánský liberalismus.

Hodnotový liberalismus akcentuje význam identity společnosti. V analýze tohoto přístupu jsme zkoumali tři složky, které konstituují souhrnnou nezávislou proměnnou *preferance společnosti pramenící z její identity*. Tyto složky jsou *národní identita*, *politická identita* a představa o povaze *socio-ekonomického uspořádání*. Konstatováním přítomnosti či nepřítomnosti preferencí pramenících z identity společnosti jsme ovšem naši analýzu nekončili. Ve druhé fázi, podobně jako v případě Waltovy teorie hrozeb, jsme se pokoušeli odhalit přítomnost zprostředkující proměnné, jež byla stanovena jako *změna preferencí USA zapříčiněná změnou preferencí klíčových zájmových skupin*. Analýza odhalila, že národní a politická identita skutečně přispívaly ke konstituování preferencí společnosti ohledně zahraniční politiky USA ve vztahu k Texasu. V případě poslední složky, povahy socio-ekonomického uspořádání společnosti, jsme ovšem odhalili nejednoznačnost postoje společnosti. Na vině byla především otázka otroctví a jeho legitimacy. Ve druhé fázi jsme za pomoci předpokladů republikánského liberalismus mohli konstatovat, že tyto preference byly skutečně jedním z důvodů, jež zapříčinily, že se představitelé zahraniční politiky USA rozhodli Texas anektovat. Právě zmíněným jsme dokázali přítomnost zprostředkující proměnné, a tím i schopnost hodnotového liberalismu vysvětlit americkou alianční politiku v případě anexe Texasu v roce 1845. Dále jsme došli k závěru, že právě předpoklady hodnotového liberalismu a přítomnost preferencí pramenících z identity byly v případě anexe Texasu nezbytnou podmínkou pro realizaci zahraniční politiky v americkém demokratickém systému, ve kterém musí být zahraniční politika v souladu s hodnotami společnosti.

Na základě předpokladů obchodního liberalismu jsme určili dva zdroje ekonomických argumentů, které působily na zprostředkující proměnnou, jež byla stejně jako v případě hodnotového liberalismu stanovena jako *změna preferencí USA vlivem změny preferencí zájmových skupin*. Zaprvé to byly negativní externality, které by dopadly na zájmové skupiny v případě britského vlivu v Texasu, a zadruhé výhody plynoucí z integrace Texasu do Unie. V průběhu první fáze testování jsme odhalili množství argumentů, které pramenily z preferencí založených na ekonomickém kalkulu. Ve druhé fázi se podařilo odhalit kauzalitu mezi těmito preferencemi a rozhodováním představitelů americké zahraniční politiky o anexi Texasu, čímž jsme prokázali

přítomnost zprostředkující proměnné, a tudíž i schopnost obchodního liberalismu vysvětlit americkou anexi Texasu.

Předpoklady republikánského liberalismu byly důležité pro zkoumání přítomnosti zprostředkující proměnné v předchozích dvou případech. Samotná kapitola věnovaná tomuto třetímu přístupu liberální teorie se potom zaměřila na proces transformace preferencí subjektů do zahraničního chování státu. Výzkumným cílem této kapitoly bylo potvrdit již získané závěry a popřípadě odhalit další možné důvody anexe Texasu. Důsledná analýza nás přivedla k závěrům, že identita a především ekonomické zájmy hrály opravdu zásadní roli při schvalování smlouvy o anexi Texasu. Republikánský liberalismus také odhalil, že jedním z hlavních důvodů započetí jednání o anexi Texasu bylo úsilí prezidenta Tylera dosáhnout *politických bodů* před nadcházejícími prezidentskými volbami. Dále jsme objevili úzkou vazbu některých členů jeho administrativy na společnosti zainteresované na spekulaci s texaskou půdou. Velmi zajímavým zjištěním byly i výsledky analýzy ratifikace smlouvy o anexi Texasu. Někteří senátoři byli při svém rozhodování ovlivněni svým stranickým aparátem, jiní zase názorem státu, ze kterého pocházeli.

Celkově tedy můžeme shrnout, že Moravcsikova liberální teorie je schopná relativně přesvědčivě odůvodnit americké alianční chování v případě anexe Texasu v roce 1845. Na druhou stranu je ovšem nutné poznamenat, že šíře záběru liberální teorie je natolik velká, že práce s ní je velmi náročná jak na čas tak i na existenci dostupných historických zdrojů. Zásadní připomínka spočívá ve vymezení Moravcsikovy nezávislé proměnné, kterými jsou preference zájmových skupin. Ačkoliv se Moravcsik pokusil tento termín zúžit a vytvořil hodnotový a obchodní přístup, skutečnost, že nedává jednu jasně definovanou nezávislou proměnnou, jež by ovlivňovala jednání státu v mezinárodní politice, způsobuje, že teorie sama tím částečně ztrácí na vysvětlovací síle.

Závěrem můžeme konstatovat, že Moravcsikova liberální teorie zdůrazňující nejnižší úroveň analýzy mezinárodních vztahů dosáhla v případě vysvětlení anexe Texasu přesvědčivějších výsledků než Waltova spíše systémová teorie nerovnováhy hrozeb. Stejně tak byla během procesu anexe mnohem více než bezpečnostní hrozby akcentována témata ekonomická a argumenty pramenící z identity národa, které zdůrazňuje liberální přístup.

Vlastní text:

Počet znaků: 209 550

Počet slov: 29 525

Počet stran: 115

Summary

This paper copes with testing of two chosen International Relations Theories. Firstly, the introduction into the topic of annexation of Texas by the United States in 1845 is given to the reader. Then after the Waltian balance of threat theory is tested. As the independent variables the existence of the imbalance of threat was set. This imbalance consists of four factors which are the *aggregate power*, *geographic proximity* of enemy, his *offensive capabilities* and *aggressiveness of his intentions*. We found that from the American perspective there was an imbalance of threat in 1840's. Second step with respect to the process tracing method was to release the intermediate variable which was set as *to annex Texas in order to get the threatening situation back to the balanced positions*. However, this variable was not found. Finally we could state that Waltian theory of imbalance of threats was not able to explain the annexation of Texas by the United States.

Moravcsik's liberal theory of the international relations stresses the preferences of key social actors. These groups push the government to adopt such a foreign policy that will result that these groups will better off. Moravcsik introduces three types of liberal theory. Firstly, ideational liberalism was tested. We found the presence of the preferences coming from the identity of society and we were also successful in finding the intermediate variable which was set as *the change of preferences of United States based on the preferences of social groups*. Secondly we analyzed liberal commercial approach. In this case we also found both variables (independent and intermediate) and we could state that Moravcsik's liberal theory was able to explain the American foreign policy towards Texas. Third approach was used as the methodological tool for analyzing the intermediate variables during testing the previous two approaches. However, republican liberalism also brought some more arguments that were presented during the discussion on the annexation.

Prameny a literatura

Prameny

A letter of Pakenham to Upshur. (26.2.1844). In: Public Documents Printed by Order of the Senate of the 28th Congress. Vol. I. Washington: Gales and Seaton, 1845. s. 48-50. Součást archivu Texas A&M University, Reel 35.

A Letter of Calhoun to Pakenham. (18.4.1844). In: Public Documents Printed by Order of the Senate of the 28th Congress. Vol. I. Washington: Gales and Seaton, 1845. s. 50. Součást archivu Texas A&M University, Corpus Christi, Reel 35.

A Letter of hon. C. A. Wickliffe to the Citizens of Madison. Washington, (24.8.1844). Součást archivu Texas A&M University (Corpus Christi), Reel 35.

A Letter from Thomas Walker Gilmer to the Baltimore Republican and Argus (10.1.1843). Dodatek knihy: MERK, Frederick: Slavery and the annexation of Texas. New York, Knopf, 1972

A letter of Calhoun to William King (12.8.1844). In: Public Documents Printed by Order of the Senate of the 28th Congress. Vol. I. Washington: Gales and Seaton, 1845. Součást archivu Texas A&M University (Corpus Christi), Reel 35.

A Letter of William Brown (24.4.1844) to the people of the 5th Congressional District of the state of Luisina. Součást archivu Texas A&M University (Corpus Christi), Reel 35.

A Letter of Mr. Walker of Mississippi, relative to the Annexation of Texas: In Reply to the call of the people fo Carrol County, Kentucky, to Communicate this views on that subject. Washington: Printed at the Globe Office, 1844. Součást archivu Texas A&M University (Corpus Christi), Reel 35.

A Letter of Mr. Polk to the Abolition Convention in Cincinnati. Columbia, Tennessee. 23.4.1844. In: Governor Polk Letters on the Subject of Annexation of Texas. Součást archivu Texas A&M University (Corpus Christi), Reel 35.

Annual Report of the Secretary of War. (Washington: War Department 30.11.1844). Citováno podle: Public Documents Printed by Order of the Senate of the 28th Congress. Vol. I. Washington: Gales and Seaton, 1845. s. 113. Součást archivu Texas A&M University, (Corpus Christi), Reel 35.

Annual Report of the Secretary of the Navy, Navy Department, November 25, 1844. Dostupné na:
<http://www.ibiblio.org/pha/USN/1844/1844ANNRPT.html>
(spíše nestabilní, staženo 15.4.2010)

Congressional Globe, 28th Congress, 1st Session. December 4, 1843- June 6, 1844.
Součást archivu Texas A&M University v (Corpus Christi), Reel 35.

Nebo dostupné na:

<http://memory.loc.gov/cgi-bin/ampage?collId=llcg&fileName=015/llcg015.db&recNum=16>
(relativně stabilní)

Congressional Globe, 28th Congress, 2nd Session, December 2 1844- March 3, 1845
Součást archivu Texas A&M University v (Corpus Christi), Reel 35.

Nebo dostupné na: .

<http://memory.loc.gov/cgi-bin/ampage?collId=llcg&fileName=015/llcg015.db&recNum=16>
(relativně stabilní)

Constitution of the United States of America.

Dostupné na:

http://www.constitution.org/constit_.htm
(spíše nestabilní, staženo 3.3.2010)

Extract of a Letter of General Andrew Jackson to a distinguished Member of Congress (11.3.1844). Hermitage.

Součást archivu Texas A&M University (Corpus Christi), Reel 35

General Jackson first Texas Letter. (Reply to A. V. Brown). Hermitage (12.2.1843).

Součást archivu Texas A&M University (Corpus Christi), Reel 35

General Jackson Letter (Probably to Charles Wickiffe). Hermitage (28.8.1844).

Součást archivu Texas A&M University (Corpus Christi), Reel 35

Governor Polk Letters on the Subject of Annexation of Texas.

Součást archivu Texas A&M University v (Corpus Christi), Reel 35.

TYLER, John: Third Annual Message. (10.12.1843). In: John T. Woolley and Gerhard Peters, The American Presidency Project [online]. Santa Barbara, CA.

Dostupné na: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=29485>
(stabilní, staženo 22.3.2010)

Message to the Senate of the U.S. President Tyler

In: Congressional Globe, 28th Congress, 1st Session (22.4.1844). Vol. 13 No. 1, s. 5-11.

Dostupné na: <http://memory.loc.gov/cgi-bin/ampage?collId=llcg&fileName=013/llcg013.db&recNum=29>
(stabilní, staženo 11.2.2010)

Mr. Wilkins's Address to the People of the 21st Congressional District of Pennsylvania. 13.4.1844. ?: Blair & Rivers Printers, 1844.

Součást archivu Texas A&M University v (Corpus Christi), Reel 35.

Public Documents Printed by Order of the Senate of the 28th Congress. Vol. I. Washington: Gales and Seaton, 1845

Součást archivu Texas A&M University v (Corpus Christi), Reel 35.

SEDGWICK, Theodore: Thoughts on the Proposed Annexation of Texas to the U.S. New York: D Fanshaw, 1844

Součást archivu Texas A&M University v (Corpus Christi), Reel 35

The Annals of America. Vol. 7. 1841-1849. Manifest Destiny. Chicago: Encyclopaedia Britannica, 1976

TOWELS, James; SENG TACK, G. P.: The South in Danger. Read before You vote. Address of the Democratic Association, Washington D. C. In: Southern, State Right, Free Trade and Anti-Abolition. Tract No. 1. Charleston: Walker & Burke Printers, 1844.

Součást archivu Texas A&M University v (Corpus Christi), Reel 35.

TYLER, John: Third Annual Message. (10.12.1843). In: John T. Woolley and Gerhard Peters, The American Presidency Project [online]. Santa Barbara, CA.

Dostupné na:

<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=29485>

(stabilní, staženo 15.3.2010)

TYLER, John: Fourth Annual Message. (10.12.1844). In: John T. Woolley and Gerhard Peters, The American Presidency Project [online]. Santa Barbara, CA.

Dostupné na:

<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=29647>

(stabilní, staženo 15.3.2010)

Literatura

Monografie

ADAMS, Ephraim Douglas: The power of ideals in American History. New Haven: Yale University Press, 1913

ALLISON, Graham; ZELLIKOW, Philip: Essence of Decision. Explaining the Cuban Missile Crisis. Boston: Little Brown, 1972

BLACK, Jeremy: The British Seaborne Empire. New Haven: Yale University Press, 2004

BILLINGTON, Ray Allen: Westward Expansion. A History of American Frontier. New York: MacMillan Publisher, 1974

BORNEMAN, Walter R.: Polk. The Man Who Transformed the Presidency and America. New York: Randon House, 2008

BRACK, Gene M.: Mexico views manifest destiny, 1821-1846 : An Essay on the Origins of the Mexican War. Albuquerque: University of New Mexico Press, 1975

BROWNSTONE, David; FRANCK, Irene: Historie válek. Praha: Knížní klub, 1999

BUZAN, Barry; WAEVER, Ole: *Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu*. Praha: Centrum strategických studií, 2005.

CHIPMAN, Donald E.: *Texas en la época colonial*. Madrid: MAPFRE, 1992.

CRAPOL, Edward: *John Tyler: the accidental president*. Chapel Hill: Univ. of North Carolina Press, 2006

COLLINS, John R.: *Sectionalism and Political Fragmentation*. In: FAULK, O. B.; STOUT, J. A. Jr.: *The Mexican War Changing Interpretations*. Chicago: The Swallow Press, 1973

COMBS, Jerald A.: *The History of American Foreign Policy*. New York: Alfred A. Knopf, 1986

COIT, Margaret: *John C. Calhoun. American Portrait*. MA: Cambridge, 1950

DRULÁK, Petr: *Teorie mezinárodních vztahů*. Praha: Portál, 2003

MACLEOD, Duncan J.: *Slavery, Race and the American Revolution*. Cambridge: Cambridge University Press, 1974

DUPUY, Ernest R.; DUPUY, Trevor N.: *Harperova encyklopedie historie vojenství II. díl. Od roku 1700 do války v Perském zálivu*. Praha: Forma, 1997

FAUST, Drew Gilpin (Eds.): *The Ideology of slavery: proslavery thought in the antebellum South, 1830-1860*. Baton Rouge : Louisiana State University Press, 1981

FEHRENBACHER, E. Don: *The Slaveholding Republic. An Account of the United States Government's Relation to Slavery*. NY: Oxford University Press, 2001

FEHRENBACH, T. R.: *Lone Star. The History of Texas and Texans*. New York: Macmillan Publishing, 1975.

FULLER, John D.: *The Movement for the Aquisition of all Mexico. 1846-1848*. NY: Da Capo Press, 1969

GAMMAGE, Robert A.: *British Opposition to the Annexation of Texas 1841-1845*. Huntsville: autor, 1965 (Diplomová práce)

GEORGE, Alexander; BENNET, Andrew: *Case studies and theory development in the social sciences*. London: MIT Press, 2005

HAUN, Cheryl: *The Whig Abolitionist's Attitude*. In: FAULK, O. B.; STOUT, J. A. Jr.: *The Mexican War Changing Interpretations*. Chicago: The Swallow Press, 1973, s. 77-87

HOLLIS, Martin; SMITH, Steve: *Mezinárodní vztahy: Výklad a porozumění*. Praha: Centrum pro studium demokracie, 2000.

- HORSMAN, Reginald: Race and manifest destiny : the origins of American racial Anglo-Saxonism. Cambridge (Mass.): Harvard University Press, 1981
- HUNTINGTON, Samuel P.: Kam kráčíš, Ameriko? Krize americké identity. Praha: Rybka Publishers, 2005
- JULIUS, Kevin C.: The Abolitionist decade, 1829-1838. A year-by-year history of early events in the Antislavery Movement. North Carolina: McFarland & Company, 2004
- KENNEDY, Paul: Vzestup a pád velmocí. Ekonomické proměny a vojenské konflikty v letech 1500-2000. Praha: Lidové Noviny, 1996
- KEOHANE, Robert: Neoliberal Institutionalism: A Perspective on World Politics. s.1. In: KEOHANE, Robert (Eds.): International Institutions and State Power: Essays in International Relations Theory. Boulder, Colo.: Westview Press, 1998, s. 1-20
- KOŘAN, Michal: Jednopřípadová studie. In: DRULÁK, Petr a kol.: Jak zkoumat politiku. Kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích. Praha: Portál, 2008
- KOŽELUH, Karel: Ideje, myšlenky a procesy, které formovaly Manifest Destiny.(Diplomová práce) ved. Josef Opatrný. Praha: FSV UK, 2005
- KREJČÍ, Oskar: Zahraniční politika USA. Ideje, doktríny, strategie. Praha: Professional Publishing, 2009
- LA FABER, Walter: The US Rise to World Power 1776-1945. In: COX, Michael; STOKES, Doug: US Foreign Policy - Past, Present and Future. Oxford: Oxford University Press, 2008
- LEONARD, Thomas M.: James K. Polk: A Clear and Unquestionable Destiny (Biographies in American Foreign Policy). Wilmington, Del.: S. R. Books, 2001
- MERK, Frederick: Manifest Destiny and mission in American history: a reinterpretation. New York: Knopf, 1963
- MERK, Frederick: Slavery and the annexation of Texas. New York: Knopf, 1972
- MITCHELL, Thomas G.: Antislavery Politics in Antebellum and Civil War America. Westpoint: Praeger, 2007
- MORGAN, Kenneth a kol.: Dějiny Velké Británie. Praha: LN, 1999
- MORGENTHAU, Hans; THOMPSON, W. Kenneth: Politics among Nations. The Struggle for Power and Peace. New York: McGraw-Hill, 1985
- NAGEL, Paul C.: John Quincy Adams: a public life a private life. New York: Harvard University Press, 1999.
- OPATRNÝ, Josef: Stát osamělé hvězdy a mexicko-americká válka. Praha : Libri, 2002.

- PARKER, Philip a kol.: Velký atlas světových dějin. Praha: Reader's Digest Výběr, 2002
- PLETCHER, David M.: The Diplomacy of Annexation; Texas, Oregon, and the Mexican War. Columbia: University of Missouri Press, 1973
- ROVNÁ, Lenka; JINDRA, Miroslav: Dějiny Kanady. Praha: Lidové Noviny, 2000
- SORIN, Gerald: Abolitionism. A New Perspective. New York: Praeger Publisher, 1972
- TINDALL, George; SHI, David: Dějiny Spojených států amerických. Praha: LN, 2008
- WALTZ, Kenneth: Theory of International Politics. New York: Addison-Wesley, 1979
- WEINBERG, Albert K.: Manifest Destiny. A Study of Nationalism in American History. Chicago: Quandrangle paperback, 1963

Časopisy

- BAKER, Shannon L.: „A Thread of Brittle Texture.” Ann Chase and Manifest Destiny. In: JOSEPH, H. a KNOPP, A.: *Papers of the Secound Palo Alto Conference*. Brownsville: U.S. Dept. of Interior, 1997
- DOYLE, Michael W.: Liberalism and Word Politics. In: *The American Political Science Review*, Vol. 80, No. 4, 1986, s. 1151-1169
- FELLER: Daniel: Brother in Arms: Benjamin Tappan and the Antislavery Democracy. In: *The Journal of American History*, Vol. 88, No. 1, 2001, s. 48-74
- MORAVCSIK, Andrew: Taking Preferences Seriously: A Liberal Theory of International Relations. In: *International Oragnization*, Vol 51, No. 4, 1997, s. 513-553
- ROSE, Gideon: Neoclassical Realism and Theories of Foreign Policy. In: *World Politics*, Vol. 51, No. 1, 1998, s. 144-172
- TAYLOR, Lawrence Douglas: El peligro de la guerra en dos frotos: el papel de Gran Bretaña en el conflicto entre Mexico y los Estados Unidos de 1846-48. In: MURPHY, Douglas A.(eds.): *Papers of the Bi-National Conference on the War Between Mexico and USA*. Brownsville: Dept. of Interior, 1997
- WALT, Stephen M.: Testing Theories of Alliance Formation: The Case of Southwest Asia. In: *International Organization*, Vol. 42, No. 2, 1988, s. 275-316
Dostupné na:
<http://www.jstor.org/stable/2706677> (stabilní, staženo 2.3.2009)
- WALT; Stephen M.: Alliance Formation and the Balance of World Power. In: *International Security*, Vol. 9, No. 4, 1985, s. 3-43
Dostupné na:
<http://www.jstor.org/stable/2538540> (stabilní, staženo 27.1.2009)

WALT, Stephen M.: The Progressive Power of Realism. In: *The American Political Science Review*, Vol. 91, No. 4 (Dec., 1997), s. 931-935

Dostupné na:

<http://www.jstor.org/stable/2952177> (stabilní, staženo 3.1.2009)

WALT, Stephen M.: Revolution and War. In: *World Politics*, Vol. 44, No. 3 (Apr., 1992), s. 321-368

Dostupné na:

<http://www.jstor.org/stable/2010542> (stabilní, staženo 2.3.2009)

Internetové zdroje

ALAZIZ, Alaa A. H. Abd: Balance of Threat Perception and the Prospects of NATO Mediterranean Dialogue. Final Report for the Institutional Research Fellowship Programme 2001-2003. University of Helsinki, 2003.

Dostupné na:

<http://www.nato.int/acad/fellow/01-03/alaziz.pdf>

(spíše nestabilní, staženo 3.3.2010)

American President. On-line Reference Resource. Centre of Public Affairs. University of Virginia. (internetový projekt)

Dostupné na:

<http://millercenter.org/academic/americanpresident/tyler/essays/biography/4>

(spíše nestabilní, staženo 19.3.2010)

A Vision of Britain through Time (internetový projekt). Seznamy sčítání obyvatelstva od roku 1811.

Dostupné na:

http://www.visionofbritain.org.uk/census/match_page.jsp

(stabilní, staženo 4.3.2010)

JEFFERIES, Julie: Focus on People and Migration. Past, Present and Future.

Statistika dostupná na:

http://www.statistics.gov.uk/downloads/theme_compendia/fom2005/01_FOPM_Population.pdf (spíše nestabilní, staženo 22.3.2010)

McCAA, Robert: Peopling of Mexico from Origins to Revolution.

Dostupné na:

<http://www.hist.umn.edu/~rmccaa/mxpoprev/img005.gif>

(spíše nestabilní, staženo 27.4.2010)

MADDIOSON, Angus: The world economy: historical statistics, Svazek 673. OECD (Development center).

Dostupné na:

<http://books.google.cz/books?id=rHJGz3HiJbcC&pg=PA32&lpg=PA32&dq=economic+growth+table+1815&source=bl&ots=nHB-bXl-vw&sig=kkJMFsBQ9VVaN2dEwWE0ESp0CHU&hl=cs&ei=6vihS7-->

DlawnQOk8Y36CQ&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=10&ved=0CDcQ6AEwCTgK#v=onepage&q=economic%20growth%20table%201815&f=false
(spíše nestabilní, staženo 17.3.2010)

March of the Titans. A history of the white race: Chapter 55: British North America – Canada.

Dostupné na:

<http://www.white-history.com/hwr55.htm>

(spíše nestabilní, staženo 13.2.2010)

Secretaría de marina. Historia de Armada de Mexico. Barce Historici de la Amrada de Mexico (internetové stránky ministerstva pro námořnictvo).

Dostupné na:

<http://www.semar.gob.mx/historia/barcos.htm>

(spíše nestabilní, staženo 22.3.2010)

Texas handbook (on-line projekt).

Dostupné na:

<http://www.tshaonline.org/handbook/online/articles/TT/qdt1.html>

(stabilní, staženo 1.10.2009)

WAHL, Jenny B: Slavery in the United States. EH.Net Encyclopedia (on-line project). Carleton College.

Dostupné na:

<http://eh.net/encyclopedia/article/wahl.slavery.us>

(spíše nestabilní, staženo 17.3.2010)

Jmenný rejstřík

Lord Aberdeen - britský ministr zahraničí (1841-46)
John C. Calhoun - americký ministr zahraničí (1844-45)
George Canning – britský ministr zahraničí a později premiér (1822-27)
Henry Clay - kandidát Whigů na prezidenta v roce (1844)
Duff Green - zvláštní americký velvyslanec v Texasu (1844-45)
Charles Elliot - britský zvláštní vyslanec pro Texas
William Henry Harrison - americký prezident (1841)
Sam Houston - texaský prezident (1836-38 a 1841-44)
Andrew Jackson - americký prezident (1829-37)
Anson Jonson - poslední texaský prezident (1843-1845)
Mirabeau Lamar - texaský prezident (1838-1841)
Richard Pakenham - britský velvyslanec v USA (1843-47)
James Polk - americký prezident (1845-49)
Antonio Lopéz de Santa Anna - mexický generál a prezident (1833-35, 1839, 1841-42, 1843, 1844, 1847, 1853-55)
Zachary Taylor - americký generál ve válce s Mexikem, později prezident (1849-1850)
John Tyler - americký prezident (1841-45)
Daniel Webster - americký ministr zahraničí (1841-43)
Abel Upshur - americký ministr zahraničí (1843-44)

Seznam tabulek

Tabulka 1 Faktory ovlivňující vnímání hrozby a míra jejich vlivu.....	44
Tabulka 2. Růst rozlohy USA (1790-1899)	49
Tabulka 3. Počet obyvatel USA 1790-1900.....	53
Tabulka 4. Obyvatelstvo vybraných zámořských území Britského Impéria (v letech 1861-71).....	55
Tabulka 5 Rozložení obyvatel v severních mexických státech.....	55
Tabulka 6. Počet obyvatel Texasu (1834-1848).....	55
Tabulka 7. Vývoj HDP v čase (mezinárodní porovnání).	57
Tabulka 8. Míra industrializace na obyvatele ve vybraných zemích v % vzhledem k Velké Británii v roce 1900 (=100%).....	57
Tabulka 9. Těžba uhlí (v tis. tun ročně)	58
Tabulka 10. Výroba surového železa (v tis. tun ročně).....	58
Tabulka 11. Početní stavy armády v letech 1816-1860.	59
Tabulka 12. Námořní síla USA, Velké Británie, Texasu a Mexika kolem roku 1844.....	60
Tabulka 13. Faktory ovlivňující nerovnováhu hrozeb a zhodnocení jejich vlivu.....	78
Tabulka 14 Obchodní výměna USA s Texasem ve vybraných letech.....	108
Tabulka 15 Počet otroků ve vybraných státech v letech 1790-1860.....	109
Tabulka 16 Výsledky prezidentských voleb 1844	118
Tabulka 17. Složení Sněmovny reprezentantů v období 1843-1845.	120
Tabulka 18 Hlasování senátorů o anexi (6/1844 a 2/1845).....	124